

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 29, številka 4, 28. junij 2023.
Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.615 izvodov.

Izdajatelj: Občina Velike Lašče.

Odgovorni urednik: Luka Jakše.

Uredniški odbor: Angelca Petrič, Dragica Heric, Nika Možek in Miha Andolšek.

Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).

Prelom: Špela Andolšek, s. p.

Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar

Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tel.: 01 781 03 70

E-pošta: trobla@velike-lasce.si.

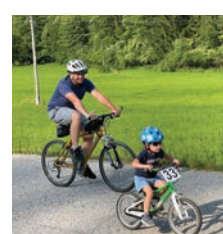
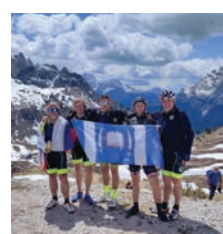
Prispevke za Trobla lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 13. septembra 2023; prispevke je treba oddati do 30. avgusta 2023.

ISSN 2536-4022

KAZALO

Uvodnik	3
Občinske strani	4
Seje občinskega sveta	4
Ambulanta za neopredeljene paciente	8
Nadaljevanje projekta prenove kuhinje v OŠ Primoža Trubarja	10
Občinski praznik	12
Slavnostna akademija in koncert Nine Pušlar	12
Na Trubarjevi domačiji smo praznovali Trubarjev dan	18
Dom v jeziku	19
Revija obeležila jubilej	22
Umetnost skozi pogansko srce: Josip Stritar in likovna kritika	24
30. pohod po Velikolaški kulturni poti	26
Intervju: Primož Cimerman, župan občine Škofljica	28
Šola in vrtec	34
Druženje učencev OŠ Primoža Trubarja s pisateljico Natašo Konc Lorenzutti	35
Finalno državno atletsko tekmovanje	36
Kultura	38
Odprtje razstave Kako je Vatikan postal Levstikov dom	38
Iščemo obleko za žagarja na Trubarjevi domačiji	42
Vrata in hišni portali: »Ta velka hiša« na Rašici	43
Srečanje s poezijo Pesem si 23	44
Dediščina	46
Bela in črna za slovo	46
Kmetijstvo	48
Kmetje za prostovoljni vstop v ukrepe Nature 2000	50
Društva/dogodki	52
Velikolaški ovinek	52
Adl o tem in onem	70
Inšpektor Muki: Slabo ste začeli; potem ste naglo popustili	71

Človek človeku brat

V tem mesecu smo praznovali Trubarjev dan, zaradi česar je 8. junij tudi občinski praznik. Tokrat je sicer potekal v duhu 100. obletnice smrti še enega našega veljaka Josipa Stritarja, ki je nekoč zapisal: »Človek ne vidi samo sebe na svetu; brat mu je, kdor nosi njegovo podobo. Vesel ne more biti sam, če vidi brata trpeti. Ve, da če njemu pomaga, sebi pomaga.«

Po dobrega pol leta županovanja se z zapisanim ne bi moral bolj strinjati. Z občinsko upravo ter občinskimi svetniki smo pripravili in sprejeli rebalans proračuna za leto 2023, ki je temelj vseh naših aktivnosti. Podpisali smo pogodbo z izvajalcem del za novo kotlovnico pri OŠ v Velikih Laščah, ki bo povezovala vrtec, telovadnico, osnovno šolo ter glasbeno šolo. Dela se bodo začela že v juliju. V teku je tudi projekt za izvedbo del (PZI) nove šolske kuhinje pri OŠ v Velikih Laščah, o čemer boste več izvedeli na naslednjih straneh Troble. Podpisali smo pogodbo z izvajalcem del za prizidek k Sušilnici sadja na Gradežu. Zaključena je celovita obnova igrišča in tudi ureditev vaškega središča – Spominskega parka v Dvorski vasi. Konec aprila smo pridobili gradbeno dovoljenje za izgradnjo novega vodovodnega odseka Mala Slevica – Dvorska vas – Podkraj in Prilesje. Če uspemo na razpisu za sofinanciranje, se nam za izgradnjo tega vodovoda obeta približno 50 odstotkov nepovratnih finančnih sredstev, zato bomo z izvedbo del pričeli naslednje leto spomladi. Z malo sreče bomo še letos začeli s pripravo potrebne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja, za dva nova vodovodna odseka. Prvi bo Veliki Osolnik – Turjak, drugi pa Ulaka – Velike Lašče. V kratkem pa bomo začeli tudi z vrtanjem nove vodne vrtine za Rutarsko planoto.

Po nekajmesečni zamudi je končno odprt nov zbirni center odpadkov v industrijski coni Ločica na Turjaku. Za dokončno ureditev zbirnega centra potrebujemo še približno 1,5 milijona evrov. To je za našo občino velik finančni zalogaj,

ampak verjamem, da bomo s skupnimi močmi zbirni center zgradili do konca še v tem mandatu. Ureja pa se tudi vsa potrebna dokumentacija za pridobitev gradbenega, spremembe gradbenega dovoljenja in uporabnega dovoljenja za poslovno cono Ločica in pa vsa potrebna dokumentacija za komunalno opremljenost novega dela omenjene poslovne cone. Nameravamo tudi osvežiti spletno stran občine, da bo še lažje dostopna, pregledna in razumna za občane. V teh dneh smo pričeli tudi z uporabo mobilne aplikacije SION. Podpisali smo pogodbo z radiem Zeleni val. Vsa društva, ki delujejo v občini, imajo na omenjenem radiu brezplačna oglaševanja za dogodke ter prireditve. Od države (ministrstva za zdravje) smo prejeli dobrih 360.000 EUR nepovratnih finančnih sredstev za prenovo zdravstvenega doma v Velikih Laščah. Sredstva so razpisana v faznih sklopih do konca leta 2028. Čez poletje bomo pripravili vso potrebno dokumentacijo za popis del ter se nato odločili kako, kdaj in v koliko sklopih bomo začeli z izvedbo del.

V duhu Stritarjevega zapisa poteka tudi medobčinsko sodelovanje in podpiranje. V tem času sem spoznal praktično vse župane sosednjih občin in prav vsi smo mnenja, da moramo na lokalnem nivoju tesno sodelovati, predvsem pa, da moramo ločiti lokalno in državno politiko. Ko se skupaj združi več lokalnih skupnosti – občin, je mogoče na državni ravni uskladiti marsikaj, bodisi v infrastrukturi, gospodarstvu, kmetijstvu, kulturi, športu ...

Z župani in županjami od Osilnice do Škofljice smo imeli precej sestankov glede 3. A razvojne osi od Ljubljane do Petrine. Za koordinatorja smo soglasno potrdili župana Ribnice Sama Pogorelca. Župan Škofljice Primož Cimerman (intervju z njim je v nadaljevanju Troble) je na Lavrici organiziral srečanje s predstavniki pristojnih ministrstev, direktij in agencij predvsem s fokusom na rešitev prometne situacije na Škofljici. Finančnih sredstev ne

bo nikoli dovolj, da bi uresničili vse naše in vaše želje, vendar se bomo skupaj z občinsko upravo, občinskim svetom in odbori trudili po najboljših močeh.

Pričele so se šolske počitnice. Ob tem naj čestitam vsem šolarjem za uspešen zaključek šolskega leta; mnogo vas je doseglo tudi lepe uspehe na različnih državnih in regijskih tekmovanjih, na kar smo vsi zelo ponosni.

Od šolarjev pa se ne bomo še povsem poslovili, saj je v prvem tednu julija organizirano počitniško varstvo otrok od 1. do 4. razreda osnovne šole. Ker je zanimanja za to tudi pri starejših učencih veliko, bomo drugo leto organizirali varstvo oziroma različne aktivnosti tudi za starejše učence. Naj izkoristim priliko in pohvalim podžupana Dejana Zakrajška ter njegovo ekipo tako z občinske uprave kot z Javnega zavoda Trubarjevi kraji, ki so v rekordnem času pripravili program in vso potrebno dokumentacijo za izvedbo počitniškega varstva. Posebna zahvala gre tudi vsem društvom, ki so pristopila in prav tako pomagala, da bodo otrokom pričarali lepe počitnice. Zahvaljujem se tudi vsem, ki ste pripomogli, da smo organizirali občinski praznik. Še enkrat čestitam tudi vsem prejemnikom občinskih nagrad in pohval.

Šolarjem, ki odhajate na zaslužene počitnice, želim, da jih kar najbolje in predvsem aktivno izkoristite. Občankam in občanom pa želim lepo in mirno poletje.

Matjaž Hočevar

Seje Občinskega sveta Občine Velike Lašče

Nina Tekavec, občinska uprava

S 4. dopisne seje

Občinski svet je dne 29. maja 2023 na 4. dopisni seji sprejel Dopolnitev letnega načrta razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leto 2023. V letni načrt nakupa sta s to dopolnitvijo dodani nepremičnini parc. št. 545 in parc. št. 544 obe k. o. 1717 Velike Lašče, na katerih je predvidena ureditev športnega parka v Ščiti v Velikih Laščah.

S 5. dopisne seje

Občinski svet je dne 29. maja 2023 na 5. dopisni seji sprejel Sklep o sprejetju Sklepa o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče v letu 2022. V okviru letošnjega občinskega praznika je bilo na podlagi navedenega sklepa bivšemu županu Antonu Zakrajšku podeljeno častno občanstvo v letu 2022. S sprejetjem navedenega sklepa Občinski svet ni posegel v vsebino Sklepa o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče v letu 2022, ki ga je sprejel na 25. redni seji dne 19. maja 2022, temveč mu je dal le pravno veljavo.

S 5. redne seje

Občinski svet Občine Velike Lašče se je 18. maja 2023 sestel na 5. redni seji. Na dnevnem redu je bilo 15 točk. Po sprejetju zapisnika 4. redne in 3. dopisne seje so predsedniki odborov in komisij predstavili poročila o svojih sejah.

Seje se je udeležil predstavnik PP Ribnica, ki je predstavil Analizo varnostnih razmer na območju Občine Velike Lašče v obdobju med leti 2018 in 2022, v okviru katere je predstavil rezultate po posameznih kaznivih dejanjih. V nadaljevanju je koncesionar za pokopališko dejavnost predstavil finančno poročilo za leto 2022 in plan dela za leto 2023. Na podlagi predloga Skupne občinske uprave občin Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Velike Lašče je Občinski svet sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o istovetnostnih simbolih Občine Velike Lašče, s katerim je odpravil nekatere manjše nepravilnosti.

Občinski svetniki so pod naslednjo točko dnevnega reda sprejeli Sklep o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče v letu 2023, in sicer se Priznanje Občine Velike Lašče v letu 2023 podeli Rudolfu Ruparju, Zlato plaketo Občine Velike Lašče v letu 2023 pa dobi PGD Rašca.

V nadaljevanju so sprejeli Sklep o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče, saj so se od zadnjega dviga najemnin leta 2021 povečali stroški vzdrževanja in tekoči stroški objektov. Občinski svetniki so obravnavali tudi vloge občanov za odkup in zamenjavo zemljišč.

Na področju družbenih dejavnosti so sprejeli:

- Pravilnik o spremembi Pravilnika o dodeljevanju denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin, s katerim so sredstva s 25,00 evrov povečali na največ 30,00 evrov na otroka;

- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o dodeljevanju denarne pomoči družinam za novorojence z območja občine Velike Lašče, na podlagi katerega upravičenec po novem pisno vlogo vloži najkasneje v treh mesecih od rojstva otroka; dodan je nov 4.a člen, ki določa, da Občinska uprava enajst mesecev po izdaji odločbe o dodelitvi sredstev v uradnih evidencah preveri stalno prebivališče vlagatelja in otroka ter da mora v posledici neizpolnjevanja tega pogoja vlagatelj v roku treh mesecev od prejema obvestila vrniti prejeto denarno pomoč;
- Pravilnik o štipendiranju deficitarnih poklicev v Občini Velike Lašče, katerega namen je zagotavljanje ustreznega kadra na trgu dela glede na povpraševanje delodajalcev ter spodbujanje vpisa na vrste in področja izobraževanja, ki pospešujejo gospodarski razvoj in izboljšujejo zaposljivost v lokalnem okolju ter tistih področij izobraževanja, za katere ni dovolj zanimanja;
- Pravilnik o štipendiranju nadarjenih dijakov in študentov v Občini Velike Lašče, katerega namen je spodbujanje nadarjenih dijakov in študentov do višje ravni izobraževanja, spodbujanje pridobivanja dodatnih znanj in kompetenc na različnih področjih ter izboljšanje zaposljivosti in aktivno vključevanje mladih v lokalno okolje ter
- Odlok o dopolnitvi Odloka o postopku sofinanciranja letnega programa športa v občini Velike Lašče, ki sedaj omogoča, da se sredstva, ki med letom niso porabljena, na predlog komisije s sklepom župana, prerazporedijo na druge programe oziroma področja.

Potem so nekateri občinski svetniki zastavili vprašanja oziroma podali različne pobude, na koncu pa je še župan podal svoje poročilo o tekočih dogodkih.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>

V Uradnem listu RS, št. 58/2023 so bili objavljeni:

- Odlok o dopolnitvi Odloka o postopku sofinanciranja letnega programa športa v Občini Velike Lašče,
- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o istovetnostnih simbolih Občine Velike Lašče,
- Pravilnik o štipendiranju nadarjenih dijakov in študentov v Občini Velike Lašče,
- Pravilnik o štipendiranju deficitarnih poklicev v Občini Velike Lašče,
- Pravilnik o spremembi Pravilnika o dodeljevanju denarnih sredstev za nakup šolskih potrebščin,
- Sklep o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče,
- Sklep o višini najemnin za najem ali enkratno uporabo prostorov v lasti Občine Velike Lašče,
- Sklep o ukinitvi javnega dobra.

V Uradnem listu RS, št. 60/2023 je bil objavljen:

- Sklep o sprejetju Sklepa o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče v letu 2022.

V Uradnem listu RS, št. 62/2023 je bil objavljen:

- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o dodeljevanju denarne pomoči družinam za novorojence z območja Občine Velike Lašče.

Izvoljeni so novi predsedniki krajevnih odborov

Roman Viršek, občinska uprava

Na podlagi 7. člena Odloka o krajevnih odborih (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/2011, 6/2011) je župan Matjaž Hočevar v mesecu marcu in aprilu sklical zборе občanov v vseh desetih krajevnih odborih. Udeležba je bila žal razmeroma nizka; v sklopu razprave je bilo podanih mnogo predlogov za izboljšanje bivanjskih pogojev v naši občini. Izvoljeni so bili tudi novi predsedniki krajevnih odborov:

- Velike Lašče – Jernej Škulj
- Male Lašče – Toni Perhaj
- Dvorska vas – Ivan Levstik
- Turjak – Katarina Bambič
- Rob – Andrej Kastelic
- Karlovica – Franc Kutnar
- Retje – Matevž Žužek
- Kokave – še ni bil izvoljen
- Rašica – Anja Zalar Mihelič
- Rute – Borut Tomažin.

Občane vljudno naprošamo, da se za vsakršne pobude, prošnje in predloge po možnosti obračate na predstavnika svoje vasi ali na predsednika krajevnega odbora. Na Občino namreč predvsem s področja komunale prihaja včasih enormno število klicev, zato je takšen način za obvladljivost informacij nujno potreben.

Hvala vsem preteklim predsednikom odborov in predstavnikom vasi, ki ste žrtvovali svoj prosti čas za delo v skupno dobro. Novoizvoljenim iskreno čestitamo in jim želimo obilje pozitivne energije ter volje za konstruktivno delo. Veselimo se sodelovanja z vsemi.

Letno poročilo za leto 2022 o skladnosti pitne vode in varnosti oskrbe v občini Velike Lašče – vaški vodovodi, notranji nadzor

Občinska uprava

V skladu s 34. členom Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17) vas seznanjamo z rezultati vzorčenj notranjega nadzora pitne vode na vodovodih Dolščaki ter Kaplanovo-Adamovo-Podsmreka

VODOOSKRBNI SISTEMI – VODOVODI	MIKROBIOLOŠKA PRESKUŠANJA VZORCEV PITNE VODE		FIZIKALNO – KEMIJSKA PRESKUŠANJA VZORCEV PITNE VODE		SKLADNOST PITNE VODE IZ ZAJETJA	DEZINFEKCIJA PITNE VODE
Dolščaki Št. prebivalcev: 72 Poraba vode: 1.872 m ³	6 vzorcev	5 skladnih	2 vzorca	2 skladna	skladna	DA: UV – žarčenje – zaradi možnosti občasnega onesnaženja pitne vode v zajetju
Kaplanovo-Adamovo - Podsmreka Št. prebivalcev: 65 Poraba vode: 2.586 m ³	6 vzorcev	6 skladnih	6 vzorcev	6 skladnih	skladna	DA: UV – žarčenje – zaradi možnosti občasnega onesnaženja pitne vode v zajetju

Zbirni center odpadkov smo preselili na stalno lokacijo

Marija Ivanc Čampa, občinska uprava | foto: Marija Ivanc Čampa

Na območju stalne lokacije Zbirnega centra, ki je v Poslovni coni Turjak, smo v prvi fazi gradnje uredili utrjeno površino ter jo po obodu ogradili z armiranobetonskim opornim zidom ter območje zaprli delno s panelno in delno z ograjo tipa »Gabioni«. Vhod v Zbirni center je mogoč preko panelnih drsnih vrat. Območje Zbirnega centra je varovano z videonadzorom. Zbirni center je namenjen občanom, ki lahko v posebne zabojnike brezplačno oddajo številne vrste odpadkov.

Na novi in večji lokaciji Zbirnega centra lahko ločeno oddate naslednje vrste odpadkov:

- **NEVARNE GOSPODINJSKE ODPADKE** (olja in maščobe, barve, laki, topila, čistila, zdravila in kemikalije, pesticidi, akumulatorji, oljni filtri, baterije ipd.),
- **MAJHNA ELEKTRIČNA IN ELEKTRONSKA OPREMA** (računalniki, radijski sprejemniki, brivniki, telefoni, kalkulatorji, termostati, ure, električne igrače, opekači, likalniki, sesalniki in ostali mali gospodinjski aparati),
- **TV SPREJEMNIKI, ZASLONI** (TV sprejemniki, monitorji, ekrani, slikovne cevi in oprema z zasloni),
- **PLASTIČNA EMBALAŽA** (plastenke, lončki in votla embalaža ipd.),
- **OVOJNA FOLIJA IZ KMETIJSKE DEJAVNOSTI** (čista, neonesnažena folija),
- **STIROPOR** (bel – čist stiropor, embalaža),
- **KARTONSKA EMBALAŽA** (kartonske škatle, tulci ipd.),
- **VELIKE GOSPODINJSKE NAPRAVE** (pralni in sušilni stroji, pomivalni stroji, štedilniki in pečice),
- **NAPRAVE ZA HLAJENJE IN ZMRZOVANJE** (klimatske naprave, hladilniki, hladilne skrinje, toplotne črpalke, oljni radiatorji ipd.),
- **TRDA PLASTIKA** (nosilke, ročke, sodčki, manjši plastični materiali, ovitki CD-jev ipd.),
- **KOSOVNI ODPADKI** (kopalniška oprema, preproge, oblazinjeno pohištvo in vzmetnice, vrtno pohištvo, svetila in senčila, otroške igrače ipd.),
- **POHIŠTVENI LES** (leseno pohištvo (omare, stoli), gradbeni elementi (tramovi, deske), parket, iverne plošče ipd.),
- **AVTOMOBILSKE GUME** (izrabljene gume brez platišč),
- **ZELENI ODREZ** (grmičevje in vejevje, ostanki košenj, listje, rože, trava, plevel ipd.),
- **KOVINE** (sodi, ročke, kovinski kosi, radiatorji, jekleni profili, kopalne kadi, pocinkana pločevina, kolesa, jekleni profili, ipd.).

Zbirni center bomo v bodoče oz. po pridobitvi finančnih sredstev dograjevali še z nadstrešnicami, centrom ponovne uporabe, požarnim bazenom ter parkirišči.

Obratovalni čas zbirnega centra je po novem podaljšan za eno uro:

- **PETEK od 17. do 19. ure in**
- **SOBOTA od 8. do 13. ure.**

Najava javnih razpisov za podelitev štipendij v občini Velike Lašče

Klara Varga, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče je na 5. redni seji dne 18. maja 2023 sprejel:

- Pravilnik o štipendiranju nadarjenih dijakov in študentov v Občini Velike Lašče in
- Pravilnik o štipendiranju deficitarnih poklicev v Občini Velike Lašče.

Na podlagi sprejetih pravilnikov bo Občina Velike Lašče v mesecu avgustu objavila dva javna razpisa:

- Razpis za podelitev štipendij za nadarjene dijake in študente, ki so namenjene spodbujanju izobraževanja nadarjenih dijakov in študentov do višje ravni izobraževanja, spodbujanju pridobivanja dodatnih znanj in kompetenc na različnih področjih ter izboljšanju zaposljivosti in aktivnemu vključevanju mladih v lokalno okolje.
- Razpis za podelitev štipendij za deficitarne poklice, ki se podeljujejo posameznikom z namenom zagotavljanja ustreznega kadra na trgu dela glede na povpraševanje delodajalcev ter spodbujanja vpisa na vrste in področja izobraževanja, ki pospešujejo gospodarski razvoj in izboljšujejo zaposljivost v lokalnem okolju, ter tistih področij izobraževanja, za katere ni dovolj zanimanja.

Celotna razpisna dokumentacija bo dostopna na spletni strani Občine Velike Lašče.

Radar Male Lašče

Marija Ivanc Čampa, občinska uprava
foto: Marija Ivanc Čampa

V obdobju od 26. aprila do 28. maja 2023 je bil preventivni merilec hitrosti postavljen v Malih Laščah pri kapelici. Beležil je hitrosti vozil iz smeri glavne ceste proti naselju. Na obravnavanem delu je omejitev 40 km/h. Povprečna izmerjena hitrost je bila 34 km/h, maksimalna pa kar 89 km/h. Omejitev hitrosti je kršilo 28,18 % vseh vozil.

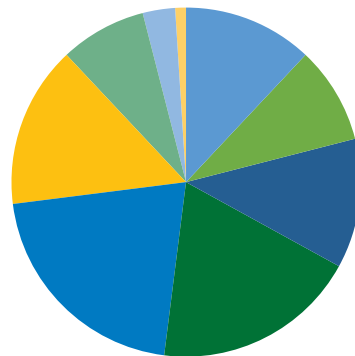
Z namenom, da bi glede na analizirane podatke preventivnega merilca hitrosti poskušali zagotoviti čim večjo prometno varnost ob lokalnih cestah in javnih poteh po naši občini, v nadaljevanju le-tega predstavljamo na najbolj prometno nevarne točke. Trenutno je merilec hitrosti ob javni poti pred mostom v naselju Rašica.

Analiza podatkov s preventivne radarske table v naselju Male Lašče: čas obdelave: 26. april 2023, 00:00-28. maj 2023, 00:00/**omejitev hitrosti:** 40 km/h/**kršitve omejitve hitrosti:** 28,18 %/**PDP:** 179/**PLP:** 65335/**smer odbelave:** prihajajoč/**vozila:** 5758/**Vd:** 34 km/h/**Vmaks:** 89 km/h/**V85:** 45 km/h

Porazdelitev hitrosti

- 1 % (634) vozil: > 55 km/h
- 12 % (4949) vozil: < 20 km/h
- 9 % (3464) vozil: 21-25 km/h
- 12 % (4680) vozil: 26-30 km/h
- 19 % (7579) vozil: 31-35 km/h
- 21 % (8310) vozil: 36-40 km/h
- 15 % (5994) vozil: 41-45 km/h
- 8 % (3408) vozil: 46-50 km/h
- 3 % (1334) vozil: 51-55 km/h

Občina Velike Lašče se je pridružila občinskemu mobilnemu okolju SiON

Angelca Petrič, občinska uprava

SiON je mobilna aplikacija, ki izboljšuje komunikacijo med občino in občani. Aplikacija je namenjena vam, spoštovane občanke in občani.

SiON vam ponuja izboljšano, lažje in hitrejšo obveščanje. Na vaš pametni telefon prinaša naslednje uporabne vsebine:

Uporabni kontakti: hiter dostop do občinskih in z občino povezanih kontaktov ter kontaktov podjetij in storitev, ki jih redno ali občasno potrebujete.

Novice in druge aktualne objave: tekoča obvestila o zaporah cest, pitni vodi, lokalnem utripu, dogodkih, slovesu občanov... (omogočite sprejem obvestil)

Prireditve in dogodki: pregled športnih, zabavnih, kulturnih, občinskih dogodkov in prireditev.

Turistične znamenitosti: izleti in poti, kulinarika, prenočišča, promocijski video in druge turistične vsebine o občini.

Razpisi in investicije: informacije o občinskih, nacionalnih in evropskih razpisih ter financiranju. In še mnogo več.

Aplikacija SiON vam omogoča tudi povratno komunikacijo z občino in županom.

Na voljo so vam:

Ankete: ker vsako mnenje šteje.

Predlogi in prijave: obveščanje občine o poškodovani infrastrukturi, nasmetenih območjih, ljudeh v stiski, vaših idejah in predlogih, kako izboljšati lokalno okolje ... Oddaja predlogov in prijav poteka zelo enostavno:

- z dodajanjem tekstovnega opisa,
- z dodajanjem fotografij,
- z dodajanjem geolokacije.

Aplikacija SiON je za vsakogar dobrodošla in pomembno informativno mobilno okolje. Aplikacija SiON je popolnoma brezplačna. Za uporabo in dostopanje do vsebin vnos osebnih podatkov ni potreben.

Po odhodu zdravnice iz zdravstvene postaje Velike Lašče bo delovala ambulanta za neopredeljene paciente

Angelca Petrič, občinska uprava | foto: Boštjan Podlogar

Tako kot drugje po Sloveniji se tudi Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica sooča z izzivom pridobivanja novih zdravnikov specialistov družinske medicine. Obstoječi družinski zdravniki se pogosto odločajo za odhode iz javnih zavodov h koncesionarjem, kjer jim lahko zagotovijo boljše pogoje. V Zdravstvenem domu Ribnica ves čas iščejo tako mlajše kot starejše zdravnike, ki bi lahko vsaj deloma pomagali pri opravljanju nalog na zdravstveni postaji Velike Lašče. Čeprav se je v iskanje novega zdravnika aktivno vključila tudi lokalna skupnost, žal ne bo mogoče zagotoviti takojšnjega prihoda novega zdravnika.

Zaradi odhoda sedanje zdravnice bo skrb za njene paciente prevzela ambulanta za neopredeljene, ki bo delovala tudi na lokaciji v Velikih Laščah. Tisti, ki v delovnem času ambulate ne bodo mogli priti do zdravstvene oskrbe, bodo lahko obiskali tudi ambulanto za neopredeljene v Ribnici. Cilj je, da zdravstvena oskrba ostane dostopna. Pred obiskom ambulate za neopredeljene se je morda, malce paradoksalno, potrebno opredeliti kot uporabnik ambulate za neopredeljene. Opredelitev se opravi ob prvem obisku, saj je potrebno podpisati izjavo, kot bi se opredelili pri svojem zdravniku. Ta opredelitev pa ni ovira, da bi se kadarkoli kasneje opredelili za izbranega osebnega zdravnika.

Po besedah direktorja Zdravstvene doma Ribnica Andreja Lampeta bodo skušali zagotoviti, da bo ambulanta za neopredeljene v Velikih Laščah delovala vsaj nekajkrat na teden. Čeprav se bodo trudili zagotavljati stalen urnik ambulate za neopredeljene, se bodo lahko delovni čas ambulate in tudi prisotni zdravniki spreminjali glede na razpoložljivost zdravnikov.

Ambulanta za neopredeljene ima že sedaj objavljene kontakte na spletni strani www.zdribnica.si.

Pacienti, ki nimajo izbranega osebnega zdravnika, se lahko predhodno naročijo po elektronski poti na

ambulanta.neopredeljeni-VL@zdribnica.si ali na tel. številko 01/837 22 00 v ordinacijskem času. Tako se delo lažje organizira in tudi čakanja je manj.

Andrej Lampe tudi pojasnjuje, da je število zdravnikov v Sloveniji omejeno. To pomeni, da vsak zdravnik, ki pride od drugje, tam pusti paciente, ki jih je prej obravnaval. Število specialistov družinske medicine, ki zaključijo specializacijo, je bistveno manjše od števila specialistov družinske medicine, ki se upokojujejo, zato ne pričakuje, da bi se situacija v kratkem bistveno izboljšala.

Glede na trenutno stanje v Sloveniji lahko pričakujemo, da bodo ambulate za neopredeljene delovale še kar nekaj časa. Pacienti se sicer lahko opredelijo v katerikoli ambulanti za neopredeljene, vendar je smiselno, da izberejo ambulanto v ZD, ki je blizu njihovega kraja bivanja.

Zaradi splošnega pomanjkanja zdravnikov si zdravstveni domovi med seboj ne morejo zagotavljati večje pomoči. Na individualni ravni se lahko izvajajo dogovori med zdravniki in različnimi zdravstvenimi domovi, če bi zdravniki želeli pomagati zunaj svoje matične ustanove.

Kljub temu direktor zagotavlja, da si vedno prizadevajo poskrbeti za vse paciente ne glede na to, kdaj so bili opredeljeni, pri komu, koliko časa je poteklo ali imajo osebnega zdravnika. Prav tako

skrbijo za paciente ne glede na to, od kod prihajajo. Vodilo vseh zaposlenih v ZD Ribnica ostaja največja možna skrb za pacienta.

Pridobivanje ustrezno usposobljenega kadra ostaja velik izziv tudi za prihodnost. V Zdravstvenem domu Ribnica lahko novemu zaposlenemu ponudijo urejeno delovno okolje, kjer se ordina-

cijski čas, obseg programa in izbor so-delavcev v največji možni meri prilagaja zdravniku oziroma nosilcu dejavnosti. Za potencialnega zdravnika, ki nima rešenega stanovanjskega vprašanja oz. bi prišel na delo od zelo daleč, bi lahko bila prednost tudi izgradnja kadrovskega stanovanja v Velikih Laščah. To bi lahko v nekaterih primerih pomenilo dodatno spodbudo, da se odloči za prihod in delo v Zdravstvenem domu Ribnica oz. specifično na Zdravstveni postaji Velike Lašče.

Kadrovska situacija se v Sloveniji vsaj na področju zdravstva ne bo kmalu izboljšala in temu se bomo morali prilagoditi. Marsikaj se lahko uredi tudi po elektronski poti. Možno je urediti podaljšanje receptov, naročanje medicinsko tehničnih pripomočkov, urejanje administrativnih vprašanj. Za bolezenska stanja (še posebej težja ali dlje trajajoča) je vsekakor še vedno potreben obisk pri zdravniku. Predvsem pa je potrebno, da se vse te storitve izvedejo pravočasno, torej da se recepti podaljšajo pravočasno, da se ne čaka zadnjega dne in ure, ko zmanjka zdravil ali opreme.

Smiselno je tudi, da se pacienti že vnaprej pripravijo na obisk pri zdravniku. Če nimajo svojega izbranega zdravnika, je pomembno, da imajo pripravljen seznam zdravil, ki jih jemljejo, izvide preteklih preiskav in informacije o napotnicah, kamor so že napoteni. Pomembno je, da se ne čaka

do zadnjega trenutka, ko je lahko bolezen že napredovala, ampak da se pravočasno poišče pomoč. Za ureditev nekaterih storitev pa obisk ni nujen. Tako ni potrebno, da se vedno dostavi papirnati izvid specialista, saj imajo zdravniki dostop do teh izvidov v centralnem registru podatkov o pacientih takoj, ko specialist izvid objavi.

Pomembna novost je tudi na področju zagotavljanja nujne pomoči. **S prvim majem se je nujna medicinska pomoč ZD Ribnica vključila v dispečerski center zdravstva, kar v praksi pomeni, da so ekipe aktivirane s strani zdravstvenega dispečerja preko številke 112.** V nujnih primerih se ne uporablja več številke zdravstvenega doma, ampak klic na 112, kjer bo dispečer dodelil najbližjo ekipo oz. ekipo, ki bo lahko najhitreje nudila nujno medicinsko pomoč. Enako velja tudi za telefonski posvet v času dežurstva.

Lampe poudarja, da z lokalno skupnostjo ves čas mandata odlično sodeluje. Občina Velike Lašče ima posluš za zdravstvo in v največji možni meri v okviru svojih zmožnosti prispeva k delovanju zdravstvene postaje. Vedno pa so potrebe večje od finančnih zmožnosti. Pred kratkim je vlada sprejela sklep o dodelitvi sredstev za sofinanciranje investicij na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, kar bi lahko pripomoglo k lažjemu reševanju težav na področju infrastrukture. Kljub dobremu vzdrževanju stavbe Zdravstvene postaje Velike Lašče se pozna zob časa. V prihodnosti se pričakuje, da bodo potrebne tudi večje investicije v zgradbo. V prvi vrsti to vključuje hidroizolacijo, sanacijo tlakov in odtočnih cevi oz. obnovo vseh dotrajanih inštalacij.

Pacienti, ki ste ostali brez izbranega osebnega zdravnika, za pregled pri zdravniku, naročilo receptov, napotnic ipd. pokličite na **01/837 22 00** v ordinacijskem času ali pošljite e-sporočilo na **ambulantna.neopredeljeni-VL@zdribnica.si**. Naročilo bo obravnaval zdravnik po razporedu. Opredeljevanje v ambulanti za neopredeljene je omogočeno.

**AŽURIRAN ORDINACIJSKI ČAS
JE OBJAVLJEN NA SPLETNI
STRANI ZD RIBNICA.**

Sprejem odličnih devetošolcev pri županu

Nika Perovšek, občinska uprava | foto: Nika Perovšek

Ob zaključku šolskega leta je župan Matjaž Hočevnar sprejel najuspešnejše devetošolce.

Na krajšem srečanju, ki je potekalo v sejni sobi Občine, jih je nagovoril župan in jim čestital. Ob tem jim je podaril priročno darilo in rokovnik, ki ga je ob letošnjem Stritarjevem letu izdal Javni zavod Trubarjevi kraji. Generacija rojenih leta 2008 se je na Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče izobraževala kar v treh oddelkih. Letošnji prejemnik nagrade za odličen uspeh v vseh razredih osnovne šole, s povprečno oceno 5 ter vpisom v »Zlato knjigo« je **Ruben Kastigar**. Nagrado za odličen uspeh v vseh letih šolanja osnovne šole so prejeli: **Lilie Marie Briški, Neja Milavec, Lenart Podobnik, Teja Sever, Dora Zabukovec, Vida Kurir Novina, Iztok Merljak, Oskar Kopač, Ela Marič, Zoja Somrak, Enej Zalar, Marcel Zrnec.**

Učence so na sprejemu pri županu spremljali razrednika Andreja Svetičič in Bojan Novak ter pomočnica ravnatelj Janja Samsa.

Iskrene čestitke odličnim devetošolcem in vsem učencem, ki so letos uspešno zaključili šolanje na Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče.

Nadaljevanje projekta prenove in širitve kuhinje v OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče

Nika Perovšek, občinska uprava | foto: Nika Perovšek

Premajhna in dotrajana kuhinja v osnovni šoli čaka na celovito prenovo in prizidavo. Projektna dokumentacija nastaja že nekaj časa; pridobljeno je tudi gradbeno dovoljenje. Ker gre za zahteven projekt in eno večjih investicij, ki jih načrtuje Občina v naslednjem letu, je dobro večkrat preveriti izhodišča, potrebe uporabnika, zmožnosti investitorja in ne nazadnje cilje, kakšno kuhinjo sploh potrebujemo.

Ob pripravi projekta za izvedbo (PZI) so bile ugotovljene spremembe v izhodiščih, ki jih je obsegala osnovna projektna naloga z začetka projekta. Po ponovni preveritvi so bili opredeljeni novi cilji, nove vsebine oziroma spremembe projekta:

- uporaba nove, sodobne tehnologije kuhinje, ki zahteva drugačno postavitev opreme in omogoča boljši izkoristek delovnih kapacitet,
- organizacija in postavitev jedilnice v pritličju, saj je izvedba dela jedilnice v nadstropju z vidika uporabnika organizacijsko neizvedljiva,
- ukinitve dostopa v nadstropje za zunanje uporabnike,
- vzpostavitev evakuacijskih poti in požarne varnosti, kar se je pokazalo ob projektiranju PZI,
- sprememba optimizacije faznosti gradnje.

V ključnem trenutku prevetritve načrtov nove kuhinje je na povabilo podžupana Dejana Zakrajška k projektu pristopil tudi Luka Jezeršek. Vrhunski kuharski mojster in vodja kuhinje pri

Pri načrtovanju nove kuhinje sodeluje tudi arhitekt Miha Novina.

gostinstvu Jezeršek nam svetuje pri načrtovanju funkcionalnosti, logistike in izboru ustrezne, sodobne opreme kuhinje. Na njegovo pobudo, si je projektna skupina ogledala kuhinjo v hiši kulinarike Jezeršek in kuhinjo v OŠ Žirovnica. Ogled primerljivih in uspešnih praks je pomemben pri oblikovanju, zasnovi lastnega projekta – nove, sodobne šolske kuhinje. Vodja kuhinje v OŠ Žirovnica je predstavil tehnološko opremo kuhinje, povedal o možnostih uporabe posameznih naprav in njihovih načrtih za širitev kuhinje.

Za doseganje novih zahtev je potrebna precejšnja sprememba zasnove, nekaj več rušitvenih del, prilagoditev že predvidenih instalacij, vendar z mislijo, da s preoblikovanjem in prilagoditvami projekta sodobnim trendom nastaja kuhinja za prihodnost. Projekt je uvrščen v proračun občine Načrt razvojnih projektov Občine za leta 2023-2026. Glede na prilagoditve projekta bo v naslednjih mesecih potrebno pridobiti spremenjeno gradbeno dovoljenje; sledi izdelava PZI in objava javnega naročila še v tem letu.

Župan Matjaž Hočvar in podžupan Dejan Zakrajšek sta si z ekipo ogledala novo tehnologijo v kuhinji OŠ Žirovnica.

Podpisani gradbeni pogodbi z izvajalci del za dve investiciji

Nika Perovšek in Klara Varga, občinska uprava

V preteklem mesecu sta bili podpisani pogodbi z izvajalci del na dveh investicijah. Po več letih od pridobljenega gradbenega dovoljenja se bodo pričela dela na Gradežu – izvedena bo prenova in nadzidava sušilnice sadja. V Velikih Laščah pa se v mesecu juliju pričnejo gradbeno obrtniška dela za rekonstrukcijo in izgradnjo kotlovnice na lesno biomaso, ki bo s toploto oskrbovala šolske stavbe.

Leta 2016 je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje za nadzidavo sušilnice sadja na Gradežu. Takrat je bila izvedena le prenova strehe na obstoječem objektu. Kasneje v proračunu Občine ni bilo predvidenih sredstev za nadaljevanje prenove. Z rebalansom proračuna za leto 2023 je bila s strani Občinskega sveta Občine Velike Lašče sprejeta odločitev, da se v letošnjem letu nameni sredstva tudi za načrtovano prenovu objekta. Konec meseca maja je bila podpisana gradbena pogodba z izbranim izvajalcem za izvedbo del prenove objekta sušilnice sadja na Gradežu. Izvedbo gradbenih, obrtniških in elektroinstalcijskih del bo prevzelo lokalno podjetje AS10, Zaključna gradbena dela, Alen Salčinovič s. p. Prva dela se bodo pričela konec junija 2023 in bi morala biti v celoti zaključena septembra 2023.

Po kar nekajkratni ponovitvi javnega naročila za izvedbo nove kotlovnice je bil v mesecu maju izbran najugodnejši izvajalec. Spomladi leta 2022 je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje za legalizacijo obstoječega objekta ter rekonstrukcijo in izgradnjo s pripadajočim toplovodnim omrežjem. Obstoječi dvoetažni objekt z garažo se preuredi tako, da

zgornja etaža postane komandni prostor kotlovnice, spodnja etaža pa se iz garaže preuredi v kotlovnico s pripadajočim zalogovnikom lesne biomase. Toplovodno omrežje bo s toploto oskrbovalo sosednje javne objekte: Osnovno šolo Primoža Trubarja Velike Lašče, športno dvorano, Vrtec Sončni žarek in glasbeno šolo. Hkrati bo ob izvedbi del, vezanih na novo kotlovnico, izvedena tudi prenova sistema priprave tople sanitarne vode v obstoječi kurilnici osnovne šole. Vgrajen bo nov sistem priprave tople sanitarne vode in novi bojlerji. Demontiran bo dotrajani rezervoar in vgrajen novi, manjši, nadomestni rezervoar kurilnega olja.

Za načrtovano investicijo je podpisana gradbena pogodba z izvajalcem TERMOTING d. o. o. iz Novega mesta, ki je bil 6. junija že uveden v delo. Glede na predvideni terminski plan naj bi z deli pričeli sredi meseca julija. V času gradbenih del bo v okolici šole nekoliko oviran dostop.

foto: Klara Varga

Alen Salčinovič je z županom podpisal pogodbo za nadzidavo in prenovu sušilnice sadja na Gradežu.

Pričenja se tudi gradnja nove kotlovnice v OŠ Primoža Trubarja, ki bo povezovala še vrtec in glasbeno šolo.

foto: Nika Perovšek

Občinski praznik 2023

Slavnostna akademija s podelitvijo občinskih priznanj in koncertom Nine Pušlar

Nika Perovšek, Angelca Petrič, občinska uprava | foto: Boštjan Podlogar

Osrednja prireditev ob letošnjem občinskem prazniku je bila še posebej namenjena obeležbi 100. obletnice smrti Josipa Stritarja. Zaradi vremenskih razmer je dogodek potekal v Športni dvorani pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Program sta povezovala dr. Marjana Dolšina Delač in Nejc Drobnič.

Slovesnost se je pričela s sprevedom praproščakov gasilskih in drugih društev. Predstavili so se gasilska društva iz celotne občine, Lovski družini Velike Lašče in Turjak, Govedorejsko društvo, Konjerejsko društvo, Društvo podeželskih žena, Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Velike Lašče, Društvo Zarja spominov, Čebelarstvo društvo in na čelu spreveda – kot vedno – Jakob Jaklič z občinsko zastavo. Po častnem pozdravu se je slovesnost nadaljevala z državno himno v izvedbi Velikolaške vokalne skupine. Uvodoma je zbrane pozdravil župan Matjaž Hočevar in izpostavil pomen občinskega praznika. Osrednji govornik, literarni zgodovinar ddr. Igor Grdina je v svojem govoru predvsem osvetlil pomen dela Josipa Stritarja.

S svojim obiskom so občinski praznik počastili tudi župani sosednjih občin, predstavniki javnih ustanov ter častni občani Milan Tekavec, Miro Cerar in Katarina Venturini.

Po osrednjem nagovoru je sledila podelitev pohval župana, zlate plakete občine in priznanj občine. Pohvale župana so prejeli Ruben Kastigar, Tjaž

Ddr. Igor Grdina je v svojem slavnostnem govoru opozoril na podobnosti med Stritarjevim in našim časom: v obeh so mnoge stvari obrnjene na glavo. Toda nikoli ne gre obupavati in se vdajati neugodnim okoliščinam, sploh pa ne tarnati, da je to ali ono nemogoče. Stritar nam je lahko večni navdih in trajni zgled za neutrudnost v prizadevanjih, da se stvari premaknejo v pravo smer. Njegova kritika je razblinjala iluzije, ustvarjalnost pa je postavljala, kar je bilo ljudem v oporo. Tudi po Stritarjevi zaslugi ni legenda, da so ljudje pri nas veliko brali: slovenske knjige so v začetku 20. stoletja izhajale v več kot 90.000 izvodih. Podobno kot Levstik je bil Stritar vsestranski literat: pesnik, pripovednik, dramatik, mladinski avtor in esejist. Vsakdo se je lahko našel v njegovem opusu. Prav tako je pomembno, da je osnoval revijo Zvon, ki je vse do naših dni ostala zgled tvornega srečevališča idej. Dandanes bi nekaj podobnega lahko storili z oblikovanjem neprekinjenega umetniškega televizijskega programa. Naše bivanje naj ima vsa nadstopnja, ne samo političnega, športnega in zabavnega!

Dogodek je zapolnil tudi sedeže v ozadju

Tehovnik in Kristjan Jaklič, Boris Zore ter Ekipa društva podeželske mladine. Zlato plaketo sta prejela Govedorejsko društvo Velike Lašče in Prostovoljno gasilsko društvo Rašča. Priznanje občine Velike Lašče je prejel Rudolf Rupar. Z enim letom zamika je bilo podeljeno tudi častno občanstvo. Občinski svet Občine Velike Lašče je prejel sklep, da se v letu 2022 častno občanstvo Občine Velike Lašče podeli Antonu Zakrajšku za 20-letno županovanje. Ker priznanje še ni bilo podeljeno, je aktualni občinski svet potrdil sklep iz preteklega mandata. Častni občan Anton Zakrajšek se akademije ni mogel udeležiti. Zato je zbranim posredoval pisno zahvalo. Priznanje je prevzel nekaj dni kasneje na občinski upravi.

Zbrane je pozdravil župan Matjaž Hočevar

Voditelja dr. Marjana Dolšina Delač in Neje Drobnič

Ddr. Igor Grdina je spregovoril o Stritarju

Prejemniki občinskih priznanj 2023

Po Slavnostni akademiji se je praznovanje nadaljevalo s koncertom trenutno največkrat predvajane slovenske izvajalke Nine Pušlar. Zbrano občinstvo je navdušila s svojimi novimi in starimi skladbami: Ni ona, To mi je všeč, Tople oči in mnogimi drugimi; manjkala ni niti Nina, Nina, Nina. Po koncertu se je prijazna Nina v zaodrju srečala s svojimi številnimi oboževalci, ki so neutrudno čakali na njen podpis.

Prijetno druženje se je pod Športno dvorano nadaljevalo pozno v noč. Navsezadnje je praznovala naša občina.

Nina Pušlar je z ekipo navdušila občinstvo

Prejemniki letošnjih občinskih priznanj

Pohvalo župana prejme RUBEN KASTIGAR za izjemne uspehe v Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče

Ruben Kastigar je devetošolec. V vseh zaključnih spričevalih ima zapisane same odlične ocene in bo zaradi tega redkega uspeha vpisan v šolsko zlato knjigo. Visoko raven znanja, ki predvsem na naravoslovnem področju presega osnovnošolske standarde, je dokazoval tudi na številnih tekmovanjih. Ruben je odlično kombiniral šolske obveznosti in ljubezen do glasbe, ob tem pa je bil vedno vljuden, priazen, vesten in vzoren učenec.

Za izjemne uspehe v osnovni šoli prejme Ruben Kastigar pohvalo župana.

Pohvalo župana prejmeta TJAŽ TEHOVNIK in KRISTJAN JAKLIČ za uvrstitev v polfinale oddaje Mali šef

Učenca osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče Tjaž Tehovnik in Kristjan Jaklič, ki hodita v 8. in 6. razred sta se letos prijavila na tekmovanje Mali šef Slovenije in skoraj prišla v mini finale. Oddaja Mali šef Slovenije se predvaja na televiziji Pop-tv in fanta sta našo šolo in občino Velike Lašče zastopala odlično. Z drugimi pari sta se pomerila v treh različnih izzivih tudi v kuhanju brez sodobnih kuharskih pripomočkov. Za uvrstitev v polfinale oddaje Mali šef, kar pomeni uvrstitev med 8 najboljših parov med 350 prijavljenimi pari, prejmeta Tjaž Tehovnik in Kristjan Jaklič pohvalo župana.

Pohvalo župana prejme BORIS ZORE za dolgoletno delo v Društvu za ohranjanje dediščine in razvoj turizma na Gradežu

Boris Zore je eden izmed ustanovnih in izredno aktivnih članov Društva za ohranjanje dediščine Gradež vse od njegovega nastanka leta 2004 dalje. Je eden izmed pobudnikov za ustanovitev društva in eden izmed pobudnikov za prenovo vaške sušilnice sadja. Po ustanovitvi društva je bil najprej podpredsednik, nato en mandat predsednik društva, zadnja leta je predsednik nadzornega odbora.

Aktivno je proučeval različne zgodovinske vire o šegah in navedbah iz območja občine Velike Lašče ter okolice. Poleg tega je lokalni turistični vodnik in vodi različne skupine obiskovalcev po Gradežu. Ker ima Boris Zore tudi zelo dobre retorične sposobnosti, pogosto predstavi aktivnosti društva ob različnih priložnostih, ko različne televizijske hiše ali radijske postaje, pripravljajo prispevke o delovanju Društva za ohranjanje dediščine Gradež ali o različnih prireditvah, ki se odvijajo na Gradežu. Eden od običajev, ki jih je društvo obudilo na predlog Borisa Zoreta je Večer na vasi, ki je posvečen obuditvi tradicije fantovskega prepevanja pod vaško lipo v središču vasi. Boris Zore za dolgoletno delo v društvu in njegov prispevek na področju turizma in ohranjanja dediščine ter društvene dejavnosti prejme pohvalo župana.

Pohvalo župana prejme EKIPA DRUŠTVA PODEŽELSKE MLADINE za osvojen 1. mesto na državnem kvizu "Mladi in kmetijstvo 2023"

Katja Indihar, Tinkara Perhaj in Nika Petrič so tri dekleta, ki so sestavljale ekipo DPM Velike Lašče 1 na letošnjem regijskem in državnem kvizu »Mladi in kmetijstvo«. Že v preteklem letu so v isti sestavi nastopile najprej na regijskem kvizu, nato pa še na državnem kvizu v Žužemberku, kjer so zasedle odlično 3. mesto. Njihova lanska zmaga je pomenila, da smo letos regijski kviz pripravili v Velikih Laščah, kjer so dekleta ponovno zmagala in se uvrstila na državni kviz, ki je potekal v Šenčurju. V težki konkurenci 11 ekip so dekleta pokazala veliko znanja in hitrosti ter zmagala prvič v zgodovini društva.

Za njihovo aktivno delovanje ter osvojen zmagi na državnem kvizu »Mladi in kmetijstvo« 2023 prejme ekipa društva podeželske mladine pohvalo župana.

Vsa tri dekleta so dejavna tudi pri drugih aktivnostih Društva podeželske mladine Velike Lašče, aktivna pa so tudi v vrstah gasilcev in mladinske skupine ter na drugih prireditvah v občini Velike Lašče. Odlikuje jih prijaznost, družabnost, delavnost in pripravljenost na sodelovanje.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih ima župan možnost podeliti zlato plaketo občine Velike Lašče:

Zlato plaketo Občine Velike Lašče na predlog župana prejme GOVEDOREJSKO DRUŠTVO VELIKE LAŠČE za 30 let delovanja

Govedorejsko društvo Velike Lašče je bilo ustanovljeno v letu 1993 in po uskladitvi pravil registrirano na podlagi zakona o društvih leta 1997. Društvo je takrat združilo 45 rejcev govedi z namenom izboljšanja kakovosti pasem, ter povečanja gospodarnosti reje govedi.

Namen društva je združevanje rejcev za pospeševanje in izboljšanje proizvodnih in drugih lastnosti. Poleg tega skrbi za izobraževanje svojih članov z organizacijo predavanj in strokovnih ekskurzij. Letos, ob 110-letnici organiziranega dela v živinoreji in zadružništvu, želijo v okviru Kmečkega praznika predstaviti rezultate svojega dela z razstavo govedi.

Poleg tega skrbijo za izobraževanje svojih članov z organizacijo predavanj in strokovnih ekskurzij. Ob obletnicah pa je skupaj s KZ Velike Lašče pripravilo razstavo govedi in pripravilo »KMEČKI PRAZNIK«.

Za uspešno delo na področju izboljševanja kakovosti pasem, povečevanja donosa reje govedi in ohranjanja podeželja prejme Govedorejsko društvo zlato plaketo Občine Velike Lašče.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 5. redni seji dne 18. maja 2023 sprejel sklep:

Zlato plaketo Občine Velike Lašče na predlog Gasilske zveze Velike Lašče prejme PGD RAŠCA za 70 let delovanja.

Prostovoljno gasilsko društvo Rašca je bilo ustanovljeno leta 1953. Društvo se je takoj začelo vključevati v aktivnosti požarne varnosti in zaščite, kmalu je sledil nakup prve motorne brizgalne tipa Savica. V letu 1960 so s skupnimi močmi zgradili gasilski dom. V društvu člani ves čas delujejo kot dobri gospodarji in skušajo z minimalnimi sredstvi narediti čim več.

V zadnjem obdobju so se veliko posvetili izobraževanju pionirjev, mladincev in članov ter dosegli velik napredek. Uspeli so sestaviti pionirsko, mladinsko ekipo in tudi ekipo članic. Vsi se pridno udeležujejo razpisanih izobraževanj in tekmovanj. Nekaterim ekipam se je uspelo uvrstiti na regijska tekmovanja. V zadnjih letih se na področju članstva res pozna, da društvo aktivno deluje ter živi in diha z vasjo in okoliškimi zaselki.

Vodstvo stremi k uresničitvi ciljev, kot so nadaljnja izobraževanja in usposabljanja prostovoljnih gasilk in gasilcev, ter pridobitvi zemljišča za izgradnjo novega gasilskega doma z igriščem.

Za ves trud, ki so ga člani v preteklih 70 letih vlagali in ga izkazujejo še danes, Prostovoljno gasilsko društvo Rašca prejme zlato plaketo Občine Velike Lašče.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 5. redni seji dne 18. maja 2023 sprejel sklep:

Priznanje Občine Velike Lašče na predlog Gasilske zveze Velike Lašče prejme RUDOLF RUPAR za dolgoletno uspešno delo.

Rudolf Rupar je gasilec že od leta 1985, ko se je pridružil PGD Karlovica, kjer je aktiven še danes. Dva mandata je bil tudi poveljnik PGD Karlovica. V svojem dolgoletnem gasilskem stažu je opravljal številne naloge, tako na nivoju društva, kot gasilske zveze in regije.

Bil je predsednik PGD Karlovica, kasneje tudi predsednik nadzornega odbora, 13 let je opravljal funkcijo podpoveljnika, od leta 2008 pa do letos pa je opravljal najvišjo operativno funkcijo v Gasilski zvezi Velike Lašče, katere predan poveljnik je bil celih 15 let. V tem času je poveljeval na številnih skupnih gasilskih vajah, koordiniral organizacijo občinskih tekmovanj in poveljeval tudi intervencijam večjega obsega kot sta bila žledolom in vetrolom. Organiziral je tudi lanskoletno pomoč naših gasilcev v obsežni intervenciji na Krasu.

Kot sodnik na tekmovanjih marsikatero soboto in nedeljo preživi na tekmovalnih progah, kjer pošteno in z veliko spodbude sodi gasilcem in gasilski mladini.

Za svoje številne zasluge, predvsem pa za dolgoletno uspešno delo v gasilski operativi si Rudolf Rupar zasluži priznanje občine Velike Lašče.

Občinski svet Občine Velike Lašče je na 5. dopisni seji dne 29. maja 2023 sprejel Sklep o sprejetju Sklepa o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče v letu 2022:

Častno občanstvo Občine Velike Lašče se v letu 2022 podeli ANTONU ZAKRAJŠKU.

Objavljamo zahvalno pismo, prebrano na Akademiji:

Spoštovani gospod župan Matjaž Hočevar, iskrena hvala za uradno povabilo na slavnostno akademijo ob občinskem prazniku in na podelitev priznanja.

Zobozdravstveni poseg mi je preprečil, da bi bil danes z vami. Z veseljem bi delil kanček veselja občinskega praznovanja, kot sem ga vedno s ponosom v času mojega županovanja. Še posebej v čast bi mi bilo praznovati tokrat, saj naj bi prejel najvišje občinsko priznanje, ki bi mi menda moralo biti podeljeno že lani. Pa je bivši župan s svojo samovoljo preprečil izvedbo zakonitega sklepa občinskega sveta.

Ne glede na to dejstvo sem počaščen in z velikim zadovoljstvom in ponižnostjo sprejemam to priznanje. Z zadovoljstvom zato, ker je bil predlog za priznanje podan s strani občank in občanov, s ponižnostjo pa zato, ker menim, da so bili za vse uspehe v mojih mandatih županovanja zaslužni tudi drugi. Prisrčna hvala predlagateljem priznanja in tistim svetnicam in svetnikom, ki so na občinskem svetu predlog večinsko podprli. Še posebej bi si želel zahvaliti vsem, ki ste/so z mano 20 let sooblikovali razvoj v naši lepi občini, saj je bila ob njeni ustanovitvi leta 1994 najmanj razvita občina v bivši občini Ljubljana Vič-Rudnik.

Hvala moji dolgoletni podžupanji dr. Tatjani Devjak, občinskim svetnikom Radotu, Ladki, Tini, Rudiju, Petru, Matjažu in vsem drugim svetnicam in svetnikom za korektno in konstruktivno sodelovanje na sejah občinskega sveta, saj so bili vsi sklepi običajno sprejeti s popolnim ali pa vsaj z velikim soglasjem. Hvala tudi predsednikom društev in organizacij, ki delujejo v občini za uspešno delovanje, saj so mnoge prireditve s pomočjo njihove organizacije pripomogle k boljši prepoznavnosti naših krajev. Hvala Jerci in ostalim članicam in članom občinske uprave za strokovno izvajanje aktivnosti in seveda tistim občankam in občanom, ki so me s pobudami in tudi kritikami vzpodbujali pri mojem delu. Verjemite mi, da je bilo potrebno veliko truda in znanja, da smo zgradili kar precej kilometrov cestne in vodovodne infrastrukture in pločnikov ter postavili ogromno število luči javne razsvetljave v vseh občinskih naseljih. Zgrajen je bil nov vrtec in izvedene druge prepotrebne investicije na področju predšolske in šolske vzgoje, vključno z energetske sanacije skoraj vseh javnih objektov. Obnovili smo kulturne objekte, še posebej Levstikov dom in Trubarjevo domačijo. Zgradili smo športno dvorano, razširili knjižnico in v celoti prenovili glasbeno šolo za glasbeno udejstvovanje naših otrok. Obnovili smo zdravstveno postajo in kljub težavam posledično uspeli ohraniti zdravstveno dejavnost v občini. V skoraj vsako naselje, tudi v najbolj oddaljeno Krvavo Peč, je bila pripeljana optična povezava. Nabavljenih je bilo kar nekaj gasilskih vozil. Sofinancirane so bile kmetijske in podjetniške aktivnosti in programi.

Ne glede na našeto vem, da dela v občini ne bo nikoli zmanjkalo. Verjamem, da ima novo občinsko vodstvo, ki je zelo pomlajeno in polno mladostne energije, pred sabo še mnogo izzivov in želja, za katere jim iskreno želim, da jih kar v največji meri tudi uresničijo.

Še enkrat prisrčna hvala za priznanje, iskrene čestitke letošnjim občinskim nagrajencem in lepo praznovanje tudi v naslednjih dneh in srečno.

Anton Zakrajšek

Na Trubarjevi domačiji smo praznovali Trubarjev dan

Barbara Pečnik, JZTK | foto: Boštjan Podlogar

8. junija, na dan rojstva Primoža Trubarja, v občini Velike Lašče praznujemo občinski praznik, »dan knjige in kulture«, od leta 2010 pa tudi državni praznik, ki je bil sprejet na pobudo tržaškega pisatelja Borisa Pahorja.

Praznik je namenjen obeležbi osrednje osebnosti slovenskega protestantizma v 16. stoletju in hkrati najpomembnejše osebnosti v razvijanju temeljev za oblikovanje slovenskega naroda Primoža Trubarja, ki naj bi se po določenih virih rodil 8. junija 1508.

Ob tej priložnosti na **Trubarjevi domačiji** že vsa leta pripravljamo dogodka, ob katerih se spominjamo našega velikega rojaka. Tako je bilo tudi letos.

Na Trubarjev dan se je v spominski sobi ob 18. uri pričela že 10. tradicionalna literarna akademija **Dom v jeziku** na **Slovenski pisateljski poti** Društva slovenskih pisateljev. Na dogodku so sodelovali aktualni dobitniki slovenskih literarnih nagrad in priznanj:

Nataša Velikonja (Jenkova nagrada 2022), Roman Rozina (kresnik 2022), Franci Novak (nagrada novo mesto short 2022), Maša Ogrizek (večernica 2022), Mojca Kumerdej (Cankarjeva nagrada 2023) in Uroš Zupan (Rožančeva nagrada 2022).

Več o dogodku si sicer lahko preberete v prispevku mag. Ane Porenta.

Ob 19.30 uri je v galeriji Skedenj sledilo sklepno dejanje letošnjih likovnih srečanj – odprtje **41. likovne razstave Trubarjevi kraji z naslovom Josip Stritar in likovna kritika**. Na razstavi je sodelovalo kar 21 umetnikov s 26 deli. Vse je na odprtju predstavila umetnostna zgodovinarica in avtorica postavitve dr. Marjana Dolšina Delač.

Veljko Toman »je preteklost soočil s sedanjostjo«, je povedala Marjana. Na ogled je postavil sliko *Stritarjeve kašče* v njegovi rojstni Podsmreki iz leta 1984, ko je bil na srečanjih prvič, in kvadriptih, ki ga je poimenoval *En hribček bom kupil*. Ob Tomanovi kašči je razstavljen *Zapostavljenček* Mihe Edija Juvanca; sledi stena, v celoti posvečena Stritarju: Najprej *Louvrška ekfrazza*, delo Roka Dragiča; zraven je *Asemblaž* na Stritarja Silva Kretiča in nato skulptura iz varjene kovine in instalacija Dušana Zekoviča – *Hazeta U* brk se vam smejem. Janez Suhadolc se nam predstavlja z barvito kompozicijsko igro *Rdeče, modro, rumeno / ki te hočem in tako naprej*. Sledi značilna *Krajina v zelenem* Igorja Dolenca in dve deli Skendra Bajroviča: eno kiparsko delo in krajina v oljni tehniki. Ob oknu je taljeno steklo Tadeje Nemček, ki vzpostavlja lep dialog z zelenjem v ozadju, nato pa sledi na steni steklo v kombinaciji z lesom

Likovna razstava bo na ogled do konca avgusta.

Kustosinja razstave in vodja srečanja je dr. Marjana Dolšina Delač.

Mojce Borko. Ob njej sta dve sliki Janeza Ščurka; obe sta nastali prav na srečanju, in sicer *Žaga Rašci* ter *Rašca*.

Na drugi steni so razstavljene risbe, grafike, pasteli in akvareli. Tadeja Plestenjak se z njenim *Malim vrtnim poljem* približuje znanstveni ilustraciji. Za njim sta grafiki študentke Katarine Marov in Skendrova reliefna grafika. Sledita ji dve risbi z oljnimi pasteli, in sicer Sara, deklica s Stritarjeve Podsmreke študentke Pike Terpin, in krajina Suzane Komel z naslovom *Milo se meni sercé topi, ko gledam te deželica moja*. Razstava se zaključuje z akvareli: s krajino in šopkom Alenke Klemenčič, *Harmonijo* Martine Starc in cvetličnim tihožitjem Lidije Vilar. Zraven sta sliki Bernardke Petrovič Mager in Draga Petroviča.

Vsako delo posebej je vredno ogleda, zato lepo vabljeni, da nas obiščete. Razstava bo na ogled do konca avgusta.

Program otvoritve je povezoval Matjaž Gruden, direktor Javnega zavoda Trubarjevi kraji, za glasbeno podlago pa sta poskrbeli violinistka Špela Kokošinek in čelistka Eva Pečnik.

Za glasbeno podlago sta skrbeli violinistka Špela Kokošinek in čelistka Eva Pečnik.

Dom v jeziku

Ana Porenta | foto: Boštjan Podlogar

Deseti jubilejni literarni večer Dom v jeziku se je dogajal na Trubarjev rojstni dan, 8. junija 2023. Tradicionalno ga pripravlja Društvo slovenskih pisateljev v sodelovanju s Trubarjevo domačijo, Občino Velike Lašče in Programom Ars, ki letos obeležuje 60-letnico delovanja. Večer si je pred desetimi leti zamislil Igor Likar, pobudnik Slovenske pisateljske poti in ena od postojank na tej poti je tudi Trubarjeva domačija.

Ker je vreme te dni precej nestanovitno, se je večer literarnih nagradencev preteklega leta dogajal v Trubarjevi spominski sobi z neposrednim prenosom na valovih Programa Ars. Oddajo sta vodila Maja Moll in Igor Velš; scenarij zanj je napisal dr. Kozma Ahačič. Rdeča nit prireditve so bili odlomki iz Trubarjevega Katekizma (1555). Med drugim smo poslušalci izvedeli, da je Trubar ponovno dal natisniti Katekizem (prvič je izšel 1550), saj je želel, da je natisnjen z latinskimi črkami. Trubarjev jezik strokovnjaki imenujejo humanistična latinica, zaznamuje pa ga zapleten slog izražanja, ki se giblje med poezijo in prozo.

Prisotne je pozdravil podžupan Občine Velike Lašče Dejan Zakrajšek in povzel pomembnost Trubarja za naše kraje, za protestantizem, za razvoj književnosti, kulture in identitete. Izpostavil je tudi pomen branja, saj spodbuja razvoj empatije, sočutja, občutka za zgodovino, kulturo in skupnost ter se

zavzel za spodbujanje bralne kulture pri mladih. Sledil je nagovor predsednika DSP, Dušana Merca. Naslonil se je na citat iz Abecednika, kjer Trubar pravi, da se mladi in preprosti Slovenci lahko v kratkem času naučijo brati in pisati. Dejal je, da je ta lahkotnost varljiva ter kritično pretresel izobraževalni sistem, ki vsebuje ogromno ur slovenščine – tako v osnovni kot v srednji šoli – a to ni dovolj, da bi bili naši mladi pismeni. Izrazil je zaskrbljenost, še posebej, če pomislimo na posledice: če pade pismenost mladih v slovenščini, pade nacija in tudi država. Sledil je pozdrav urednice Programa Ars Ingrid Kovač Brus, ki je vse prisotne in tiste, ki so spremljali večer preko etra, pozdravila »s svetega kraja slovenske besede«. Izpostavila je, da so zavezani Trubarjevemu izročilu, saj skrbijo za najvišji nivo govornice slovenščine že 60 let, ter naštetela vsebine arhivov vseh oddaj, ki med drugim obsegajo 18000 takih z literarnimi besedili, 4500 radijskih iger in nekaj sto

tisoč skladb, ki so jih zapisali ali izvedli slovenski umetniki.

Uvodnim besedam so sledili nastopi nagradjenih avtorjev. Najprej se je predstavil Roman Rozina, ki je prejel kresnika za svoj roman Sto let slepote. Prebral nam je enega zadnjih prizorov tega romana. Sledila je Mojca Kumerdej z branjem ene od zgodb iz zbirke Gluha soba, za katero je prejela Cankarjevo nagrado. Franci Novak se je predstavil z odlomkom iz knjige kratkih zgodb Obvoz, za katero je prejel nagrado novo mesto short. Nataša Velikonja je z nami delila nekaj pesmi iz svoje z Jenkovo nagrado ovenčane zbirke Prostor sred križišč. Maša Ogrizek je brala iz slikanice Lisičja luna, za katero je prejela nagrado večernica. Njenim pravljичnim tonom so sledili še humoristični, saj je Uroš Zupan, prejemnik Rožančeve nagrade za eseje Znamenja v kroženju, sklenil večer z odlomkom o slovenskih eksistencialistih.

Kot se je večer pričel, se je tudi sklenil – s spodbudnim Trubarjevim

Maša Ogrizek je brala iz slikanice Lisičja luna, za katero je prejela nagrado večernica.

Nataša Velikonja in Mojca Kumerdej sta z nami delili nekaj odlomkov svojih del.

Predsednik Društva pisateljev Slovenije Dušan Merc je opozoril, da je znanje materinega jezika pri mladih na prenizki ravni.

citatom iz Katekizma: »Dragi bralec! In ne vznemirjaj se, če se ti bo najprej zdelo kaj nenavadno in težko, pač pa beri in piši v tem jeziku, kakor sem nekaj časa sam delal. Šele tedaj boš začutil in kmalu videl in spoznal, da se tudi ta naš jezik da lepo pisati in brati, prav tako kakor nemški ...«

Po končanem prenosu je bil čas za druženje. Stopila sem do letošnjih nastopajočih nagrajencev in vsak mi je namenil nekaj besed, za katere je privolil, da jih lahko delim tudi z vami. Roman Rozina je dejal, da je vesel, da je iz doma v vodi (poplaval mu je klet), prišel sem, v dom v jeziku in da je imenitno, da smo imeli Trubarja. Nataša Velikonja je bila navdušena: »To je eden mojih najljubših dogodkov; tu sem že drugič. Všeč mi je zainteresiranost tukajšnje skupnosti, ki kot publika sodeluje na dogodku.« Omenila je tudi zasičenost Ljubljanec s kulturnimi prireditvami in kako prav je, da se dogajajo takšni večeri tudi drugod. Maša Ogrižek je izpostavila posebno kvaliteto, da lahko slišimo brati avtorje, kar je zelo drugače od tega, ko jih bomo sami, v knjigah. Tudi Uroš Zupan je bil navdušen nad deli predstavljenih avtorjev: »Veseli me, da včasih ljudje v komisijah res nagradijo dobre knjige.« Povedal je tudi anekdoto iz DSP, kjer stoji Trubarjev kip, in kako je Josip Osti rekel, da ne bo potreboval novega, ker ga že ima, saj sta si podobna. Franci Novak, ki je nam najbližji nagrajeni avtor, saj prihaja iz Dobrepolja, je dejal: »Škoda, ker literarni večer zaradi vremena ni potekal zunaj, bliže naravnemu okolju Trubarjeve domačije, kjer bi bilo naše branje pospremljeno z zunanji, naravnimi zvoki. Poleg tega bi tako prostor, ki ga večkrat z veseljem obiščem, zame dobil še drugačno vrednost. A tudi v poltemnem, zaprtem prostoru spominske sobe je imela prireditev poseben, bolj intimen čar. Dragoceno mi je bilo tudi spoznavanje avtoric in avtorjev, ki sem jih tokrat prvič srečal.« Mojca Kumerdej mi je v beležko, ki jo vedno nosim s seboj, zapisala: »Vse najboljše, Primož Trubar, vse najboljše, Program Ars! Srečno!« Z njenimi besedami naj se zaključi tudi to poročilo o letošnjem praznovanju Trubarjevega rojstnega dne in naj vas že zdaj povabim na naslednje praznovanje z vrhunci slovenske literarne bere, ki bo naslednje leto na isti dan.

Ponovno smo se srečali na Trškem dnevu v Velikih Laščah

Stella Vlašić, JZTK | foto: Nejc Soklič

Sobota, 10. junij, je bil dan, rezerviran za Trški dan! Velikolaški trg je bil med 8. in 13. uro pripravljen na živahno dogajanje. Z vsakoletnim zaprtjem Stritarjeve ceste smo prostor nekoliko povečali in ponudnikom ter obiskovalcem omogočili nemoten potek dogajanja.

Na vabilo k sodelovanju na letošnjem Trškem dnevu se je odzvalo kar 18 ponudnikov! Večina izmed njih so bili lokalni ponudniki, imeli pa smo tudi nekaj gostov iz sosednjih občin. Med sproščenim sprehodom mimo stojnic ste si lahko ogledali in kupili sočne jagode Kmetije Hrovat, slastne piškote in domače dobrote Društva podeželskih žena, steklarske mojstrovine Tadeje Nemček, medene dobrote Čebelarstva Gradišar in Blanke de Far Papež, lesene izdelke Boštjana Škulja in Rokodelske zadruge Sodražica, miniaturne rokodelske stvaritve Rokodelske družine Grčar, izdelke iz Trubarjeve domačije, skrbno pripravljeno suho sadje Društva za ohranjanje dediščine Gradež, idejno zasnovane čili omake Nataše Krese, kakovostne mlečne izdelke Kmetije Kocjančič ter sočen točen sladoled in sladkorno peno.

Tu so nam družbo s svojim programom delale še članice in člani Društva upokojencev Velike Lašče, Društva šola zdravja, Rdečega križa Slovenije – Območno združenje Ljubljana, Knjižnice Frana

Na trškem dnevu je bilo zelo pestro in za vsakega se je našlo kaj zanimivega, predvsem pa okusnega.

Levstika, Marko in Beti Šavli, klekljarska skupina Bistrice iz Ribnice, član Čebelarskega društva Velike Lašče Tomaž Marolt, ki je skrbel za dobro počutje 3D kranjice čebele velikanke, ter Kmetija Mavrič. Društvo gojiteljev malih pasemskih živali Velike Lašče je prav tako pripravilo vsakoletno razstavo malih živali.

Lepo število obiskovalcev se je udeležilo tudi dvakratnega termina vodenja po razstavi Kako je Vatikan postal Levstikov dom v galeriji Levstikovega doma, ki so jo pripravile in vodile Barbara Pečnik, Marjana Dolšina Delač in Mija Starc.

Gledališče KU-KUC je ponovno navdušilo z otroško gledali-

ško predstavo Črtek v mestu, ki smo jo letos zaradi nezanesljive vremenske napovedi prestavili v dvorano Levstikovega doma.

Za oskrbo s hrano in pijačo se zahvaljujem Krpanovem hrano in Big Bearu iz Kočevja, Peki Kukelj pa za slastne krofe.

Hvala tudi velikolaškim mažoretkam, Slavi Petrič, OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, Vrtcu Sončni žarek, Lenartu Končanu za glasbeno vzdušje, hišnikom za vso pomoč ter povezovalcu Jožetu Stariču.

Do prihodnjic!

Otroški pevski zbor OŠ Primoža Trubarja

Revija obeležila jubilej

Katarina Gačnik | foto: Nik Jevšnik

Vokalna glasba je napolnila veličastno Viteško dvorano Turjaškega gradu v soboto, 10. junija. Revija je bila posvečena spominu na Trubarjevo rojstvo ter skupaj z ostalimi prireditvami bogatila občinski praznik. Vse zbrane je pozdravil župan g. Matjaž Hočevar.

Vsako leto se na tej prireditvi zbere več kot 150 pevčev in pevcev, večina domačinov. Trenutno v naši občini deluje več kot 15 vokalnih zasedb, torej dobro nadaljujemo Trubarjevo željo, da bi Slovenci radi prepevali. In prav pevke in pevci so naš razlog, da nadaljujemo z organizacijo Revij, saj z občudovanjem spremljamo, kako svoj prosti čas namenijo vajam in svoj trud vlagajo v petje. Pomembno je, da se enkrat na leto predstavijo, kaj vse novega spet znajo; občinstvu s tem pričarajo lep večer.

Letos je bila Revija še posebej slavnostna, saj je bila že 25. po vrsti. Nastopilo je 7 domačih in 1 gostujoči zbor; vsak se je predstavil z dvema skladbama. Veseli nas, da se je prijela navada, da sestavi predstavijo slovenske ljudske pesmi, ki tako ne bodo šle v pozabo. Na odru so stali pevci vseh starosti, od vrtčevskih nadobudnežev do prisrčnih upokojencev. Prireditev sta povezovali Danijela Gruden in Polona Goršič, zbrane pa je pozdravila predsednica KUD-a Marij Kogoj Katarina Gačnik. Zahvalila se je nastopajočim in poslušalcem; posebno zahvalo je namenila Mešanemu pevskemu zboru Župnije Velike Lašče, saj je edini, ki se lahko pohvali z nastopi na prav vseh naših petindvajsetih Revijah. Zahvala gre vodji Ladki Deterding za njen trud in odzivnost. Po končanem uradnem delu je sledila po-

"Nu, pujte, pujte vsi ljudje!" Tako je z našo himno tradicionalno 25. Revijo pevskih zborov in vokalnih skupin Občine Velike Lašče tudi letos otvorila Velikolaška vokalna skupina pod vodstvom Martine Kovačič.

gostitev za nastopajoče; skupaj smo kramljali in tudi zapeli.

Organizatorja Revije, Turistično društvo Turjak in Kulturno umetniško društvo Marij Kogoj, se zahvaljujeva domačim in gostujočim nastopajočim ter obiskovalcem, ki nas podpirate. Hvala vsem, ki so pomagali pri izvedbi tega večera: članom naših društev, ekipi gradu Turjak in Občini Velike Lašče, ki prireditev podpira vsa ta leta.

Otroški pevski zbor
vrtca Sončni žarek

Kvartet Zvon

Velikolaška vokalna skupina

41. likovno srečanje Trubarjevi kraji 2023: Josip Stritar in likovna kritika

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Špela Peterlin

Drugo leto zapored so se prvi vikend junija srečali likovni umetniki na dvodnevnem srečanju Trubarjevi kraji, ki je bilo letos posvečeno stoti obletnici smrti Josipa Stritarja, pripovednika, pesnika, esejističnega pisca in urednika.

Svoje mojstrstvo je pokazal slikar Veljko Toman.

Srečanje se je pričelo na zajtrku na Trubarjevi domačiji, kjer sta udeležence nagovorila velikolaški podžupan Dejan Zakrajšek in Matjaž Gruden, direktor Javnega zavoda Trubarjevi kraji. Nato jim je vodja srečanja dr. Marjana Dolšina Delač predstavila glavno temo letošnjega ustvarjanja. Marsikdo namreč Josipa Stritarja pozna le kot literata, pesnika in pisatelja, ne pa tudi kot izjemnega stilista, ki je v svojih pripovednih delih (npr. v romanu Zorin) opisoval umetniška dela, s katerimi se je srečeval na svojih popotovanjih po Evropi. Iz teh njegovih zapisov se je razvila slovenska likovna kritika.

Še več o Stritarju, njegovem življenju in delu so umetniki izvedeli v nadaljevanju dopoldneva v Levstikovem domu v Velikih Laščah, kjer jih je vodnica Slava

Petrič popeljala po spominski sobi, ki si jo Stritar deli z Franom Levstikom. Prav tako v Levstikovem domu so si umetniki ogledali novo odprto razstavo Kako je Vatikan postal Levstikov dom, ki med drugim predstavlja tudi pomembni mejnik v zgodovini stavbe, ko je bila leta 1981 ob 150. obletnici preimenovana po Franu Levstiku. Ob tem je slikar Jože Centa izdelal reprezentativni portret Frana Levstika

velikih dimenzij, ki so ga namestili visoko na steno ob oder gledališke dvorane.

Sledilo je domače kosilo v Gostilni pri Kropcu ter ogled Podsmreke, rojstne vasi Josipa Stritarja. Tam so si udeleženci ogledali še kamniti portret – relief Franceta Goršeta in kaščo iz 19. stoletja z zbirko malega kmečkega orodja. Kot vedno so za tople sprejem poskrbeli Praznikovi, tokrat še posebej pa mala Sara, ki je vodstvo po kašči prevzela kar sama.

Popoldne so se udeleženci nastanili v vasi Strletje, v glampingu Beehouse Maya ali Majin čebelnjak, kjer se je v prijetnem okolju in v dobri družbi pričelo tudi njihovo ustvarjanje ter se nadaljevalo še v nedeljo, ko so se popoldne poslovili z mislijo, da se zopet vidijo na odprtju razstave že v četrtek na Trubarjev dan.

Udeleženci likovnega srečanja na Trubarjevi domačiji

Umetnost skozi pogansko srce: Josip Stritar in likovna kritika

Marjana Dolšina Delač

Josip Stritar se je v zavest starejših generacij zapisal predvsem kot tista ključna figura domače literarne stroke, ki je Franceta Prešerna povzdignila na vrh Parnasa slovenskega jezika. »Kar je Angležem Shakespeare, Francozom Racine, Italijanom Dante, Nemcem Goethe, Rusom Puškin, Poljakom Mickievič – to je Slovencem Prešeren!« je zapisal v slovitim uvodu k Prešernovim poezijam, ki so leta 1866 izšle v zbirki Klasje.

Alojz Gangl, Josip Stritar, pred 1986, mavec, spominska soba v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

Foto: Marjana Dolšina Delač.

Njegove udarne besede so se v nadaljnjih desetletjih pozlatile in se potrdile v dojemanju Prešerna kot pesniškega virtuoza in enega tistih nedosegljivih ustvarjalcev, na katerih Slovenke in Slovenci gradimo svojo kulturno identiteto. Ta verjetno v največji meri izhaja iz nadaljnega Stritarjevega intuitivnega uvida, da »kdor hoče brati Prešerna, ni mu treba ne bistroumja, ne učenosti – treba mu je le srca!« Med nami in njim se bo 25. novembra letos naposled obrnilo celo stoletje in prav je, da ob obletnici njegove smrti razmisli-

mo o literarni in intelektualni dediščini, ki jo je pustil za sabo.

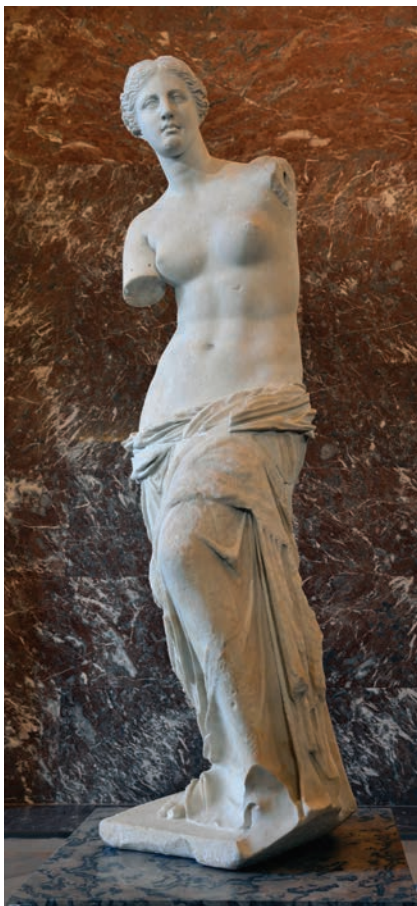
Stritarjevo literarno ustvarjanje se v duhu zapoznele romantike omejuje predvsem na romantično-svetobolne pisemske romane, vaške povesti in dramska dela, ki so po poštenem razmisleku za sodobnega človeka oddaljeni bolj, kot to narekuje dejanska časovna distanca. Z njim se skoraj lažje povežemo v pesmih za otroke, kjer so teme, vzete iz narave vsakdanjega življenja in otroškega sveta, dovolj univerzalne za današnji čas. Enako povedno kot otročad predindustrijskega 19. stoletja nagovori-jo današnja Z-generacija, četudi ta odrašča v prostranosti spletnega labirinta, s komuniciranjem v *staccato* načinu in nebrzdanim tehnološkim razvojem. Tudi satirične *Dunajske sonete* še vedno prebiramo s skritim nasmeškom v koticih ust, saj lucidno kažejo s prstom na luknje v raztrgani plati sodobne (in vsakokratne) oblasti. Vsake toliko izpostavimo še pomembno uredniško delo in literarno kritiko, medtem ko njegova temeljna vloga pri formiranju slovenske likovne kritike večinoma ostaja prezrta. Prvi jo je konkretnije predstavil Tomaž Brejc v prvem poglavju knjige *Realizem, impresionizem, postimpresionizem*, ki jo je leta 2006 izdala Narodna galerija. Poglavje z naslovom Besede in slike: zapiski iz 19. stoletja predstavlja tudi glavni vir za pričujoče besedilo.

V Stritarjevi besedni zapuščini zasledimo kar nekaj esejistike, a likovnokritičke nastavke gre vendarle iskati v njegovem *Zorinu*, sentimentalnem

pisemskem romanu, ki je nastal nedolgo po njegovi vrnitvi iz Pariza v začetku šestdesetih let 19. stoletja. Francoska metropola ga je navdušila tako zelo, da je v pismu Franu Levstiku, pet let starejšemu literatu iz bližnjih Retij, s katerim sta bila tudi tesna prijatelja, navdušeno poročal: »V Monakovem [ki je staro slovensko ime za München, op. p.], Parizu in (nazaj gredé) v Draždanih [kakor so nekoč imenovali Dresden, op. p.], se mi je zares 'odprl nov svet'. Zlasti se nisem mogel odtrgati od Pariškega Louvra. To so Ti bili zlati časi! Pa to življenje!«

Navdušenje nad umetnostjo, še posebej tisto, ki je iz baročne tradicije črpala intenzivnost za neposredne čutne izkušnje, ni Stritarja nikoli zapustila. V poznejših letih je tudi sam spodbujal mecenstvo in si pri Alojzu Ganglu pustil izdelati svoj bogato razvihrani kiparski portret ter mu v *Ljubljanskem zvonu* leta 1896 posvetil članek, poln hvale o tem, »kako strastno obdelujejo roke njegove mrtvo tvarino.«

Pomembno vlogo likovne umetnosti v *Zorinu* prepoznavajo domala vsi, ki so se tako ali drugače ukvarjali z romanom in nedvomno predstavlja pomembno očiče na Stritarjevem miselnem horizontu. Iz ust glavnega protagonista, mladega intelektualca, si Stritar privoščil obilico ekfraz, literarnih opisov likovnih umetnin, kjer si da duška in jih brez razumskih zavor orisuje predvsem kot objekte emanacije božanskega: »Koliko sem do zdaj videl lepih podob vsake vrste, gledal sem jih, čudil se njih lepoti in dejal: Kako lepa podoba! Kar pa gledam zdaj, to ni

Grški kip Venere z otoka Melos, 2. stoletje pr. n. š., marmor, Louvre, Pariz. Vir: Wikipedia.

podoba, to je misel – in pa kaka misel, ki jo je umetnikova duša vdihnili na platno – to je sveto čutilo, ki se je upodobilo in vidno postalo nesvetim očem! To je molitev, vzdihljaj proti nebu!« Spricho erotiziranih doživetij so tedanji katoliški kritiki v njegovem čaščenju lepote prepoznali brezsravno poganstvo. Jožef Ulaga je v katoliškem časopisu *Zgodnja Danica* leta 1870 Zorina celo označil za brezvernika: »Zorin je pomilovanja vreden novošegni brezvernik, ki pred paganskimi maliki kolena priklanja, dokler še more ...« Kot je v strokovni reviji *Primerjalna književnost* že leta 1980 ugotovil Peter Kolšek, Zorin Louvre doživlja kot svetišče, kjer se namesto Boga razodeva umetnost, kjer umetnost dobiva legitimne razsežnosti svetosti in kjer dobiva tudi njen občudovalec status vernika. Očitno odklanjanje heretičnih izjav pa njegovih naslednikov ni odvrnilo od neposrednega plagiarizma, nasprotno. Anton Mahnič je v članku *Krščanski idealizem v umetnosti* leta 1912 brez zadržkov skoraj dobesedno povzel Stritarjev opis Venere z otoka Melos, v katerem je čutno-nazorno opisal,

kako je ikonični grški kip sicer ostal brez rok, a »v duhu vidi, kako jih ima v deviški sramežljivosti sklenjeni nad prsi, s katerih ji je ravno obleka zdrsnila na kolena!«

Stritarjev Zorin iz istoimenskega romana, ki je svoj čas v Parizu preživel v družbi Eveline, hkrati pa izživil svojo ljubezen do simpatije iz otroštva Dele, je našel tudi čas za obiskovanje velikih muzejev in galerij. Na svojem estetskem romanu se je vsake toliko zadržal pred umetnino, ki ga je posebej nagovorila, ga včasih celo globoko ganila ali mu odnesla tla pod nogami, v vsakem primeru pa ga je miselno in čustveno povsem razorožila. Od renesančne Rafaelove Sikstinske Madone, do katere je še čutil korektno razumsko distanco, se je obrnil k baročni sliki Brezmadežne Marije španskega slikarja Bartoloméja Estebana Murilla, ki mu je v čutni neposrednosti omogočala življenje, celo vabila ga je vanj: »Tako jo je moral gledati tisti cerkveni oče, ki je prvi začel učiti, da je devica brez madeža spočeta. Videti bi hotel razuzdanca, ki bi pred to podobo mogel ziniti grdo besedo! Ali je bil Murillo pobožen ali ne, tega ne vem; gotovo pa je bil pobožen takrat, ko je delal to podobo. Tako noben svetnik ni častil svoje kraljice! O, srečen umetnik, kateri more tako utlesiti svojo misel! Nehotoma človeku pride na misel, da primerja to podobo z Rafaelovo Madono Sikstovo v Draždan-

ski galeriji, ki sluje po vsem svetu. Da ti naravnost povem svojo misel – Rafael je gotovo večji umetnik nego Murillo, vsaj bolj sluje in tudi slavno njegovo Madono, če se ne motim, svet stavi nad Murillovo, vsaj slikarji; pa to je ravno; jaz nisem slikar, s srcem, oprosti mi to besedo, bolj gledam nego z očmi – in 'sodnik mi je srcé'!«

Brejc je v svoji knjigi že na začetku poglavja o zgodnjih likovnokritičnih zapisih opredelil pomen Stritarjevega Zorina za razvoj ekfraz in ga izpostavil znotraj predparadigmatske faze slovenske likovne kritike 19. stoletja. V nadaljevanju je sicer ugotavljal, da te ekfraz še ne dosegajo sočasnih evropskih estetskih oziroma literarnih opisov in da šele domačijska predstavnost zares ogreje njegovo srce. Na drugi strani pa je zanj tudi zapisal, da je »naš baudelairovski slavitelj podob, predstavnik romantičnega in zgodovinskega kulta slavljenja slikovitih in dramatičnih scen ter poetičnih, mirnih idil.« Namesto erotične ljubezni je v srcu mladega Zorina osrednje mesto zavzela umetnost, resnično žensko pa je kot predmet hrepenenja (in skoraj tudi poželenja) zamenjala božanska Brezmadežna. Kritike, da je podoba Marije v njem vzbudila skoraj poganska čustva, zelo podobna zemeljskim strastem, tako niso ravno iz trte zvite, a jih je Stritar mojstrsko zavil v oglavnico verske rahločutnosti.

Levo: Rafael, Sikstinska Madona, 1513–1514, olje na platnu, Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden. Vir: Wikipedia. **Desno: Bartolomé Esteban Murillo, Brezmadežna, 1660–1665, olje na platnu, Prado, Madrid.** Vir: Wikipedia.

30. pohod po Velikolaški kulturni poti

Anamarija Rigler,
Planinsko društvo Velike Lašče

Člani upravnega odbora Planinskega društva smo organizirali jubilejni, že 30. pohod po Velikolaški kulturni poti. Pot povezuje rojstne kraje treh veljakov – Frana Levstika, Josipa Stritarja in Primoža Trubarja – ter vodi mimo veliko drugih kulturno-zgodovinskih znamenitosti.

Niti nevihta ni mogla pokvariti odličnega vzdušja na koncu pohoda.

foto: Valentina Pezdir

foto: Niko Samsa

Na povabilo podžupana Dejana Zakrajška se je pohoda udeležil tudi Anže Logar.

Vsako leto se poleg domačinov udeleži pohoda kar nekaj pohodnikov iz drugih krajev Slovenije. Letos po daljšem deževnem obdobju do nedeljskega jutra na dan pohoda nismo vedeli, kaj lahko pričakujemo, a nas je udeležba pohodnikov in obiskovalcev pozitivno presenetila in s tem je bil poplačan ves več mesečni trud.

V veliko veselje nam je, da se je kljub vremenskim razmeram na pot odpravilo veliko pohodnikov. Velika pohvala gre

tudi najmlajšimi pohodnikom, ki so prehodili skoraj 14-kilometrsko razdaljo.

Planinsko društvo Velike Lašče se zahvaljuje vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri organizaciji in izvedbi tega dogodka. Hvala Občini Velike Lašče za finančno podporo in pomoč pri organizaciji. Hvala g. županu in g. podžupanu, občinski upravi in sodelavkam Javnega zavoda Trubarjevi kraji. Hvala Društvu podeželskih žena Velike Lašče in Društvu za ohranjanje dediščine Gradež

za popestritev pohoda ter vsem podjetnikom, ki ste nam z delom in materialom priskočili na pomoč. Hvala vsem dolgoletnim in novim prostovoljcem, ki ste pred, med in po pohodu nesebično pomagali po svojih najboljših močeh. Brez vas prostovoljcev ne bi zmogli.

Hvala tudi vsem predhodnikom planincem, ki ste pred tremi desetletji naredili traso poti in leta 1993 na nedeljo, ki je bila najbližje 8. juniju (rojstni dan Trubarja), izvedli prvi pohod po Velikolaški kulturni poti. Nekaj let kasneje je bil ta dan izbran tudi za praznik občine Velike Lašče. Hvala torej prvim članom društva, ki ste verjeli v ta pohod, da lahko postane množičen. In postal je tradicionalen.

Največja zahvala pa gre vsem, ki se pohoda udeležujete in s tem dokazujete, da trud ni zaman. S skupnimi močmi smo tako dosegli, da je za nami še en uspešen pohod. Le skupaj lahko ohranjamo tradicijo.

foto: Niko Samsa

Stojnica z limonado je bila letošnja dobrodošla popestritev.

foto: Niko Samsa

Na kulturni poti na gre brez spoznavanja kulture in zgodovine.

foto: Anamarija Rigler

Mojstri žara, ki so skrbeli za polne želodce.

Činkvine

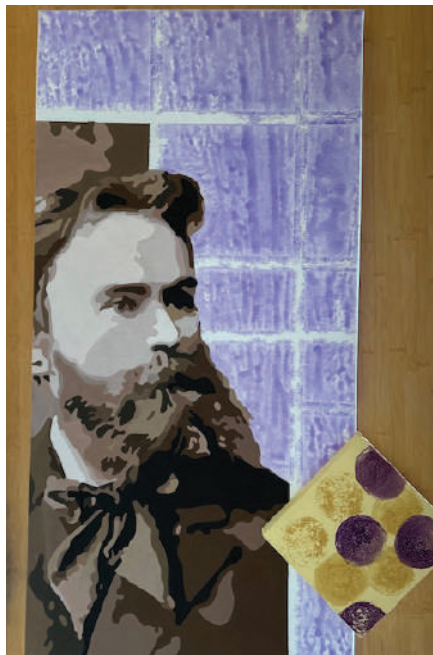
Dež.
Rahel, obilen.
Prši, pada, raztaplja.
V dežju najdem mir.
Obilje.

Nevihta.
Popoldanska, vročinska.
Ujame, udari, divja.
Strašljiva predstava mogočne narave.
Grmenje.

Toča.
Ledena, debela.
Klesti, uničuje, razbija.
Škoda na polju, premoženju.
Zrnje.

Sonce.
Jutranje, neprecenljivo.
Sije, ožarja, žge.
Podarja srečo, radost, zadovoljstvo.
Zvezda.

Ana Pia Debeljak

**Sto let potem:
Josip Stritar s knjigo
(1 + 1 = 3)**

(akril na platnu)

Bernardka Petrović Mager

Poljub sonca

Veter je v laseh in na koži sledi soli,
vse to, kar si je želela, tega v mestu našla ni.
Otok dal ji je zavetje in kamnita hišica
njena pesem je bila, klic galeba, šum morja.

Bele skale na obrežju, pot med njimi našla je
do zaliva, kjer v pesku je narisano srce.
Morje vsak dan ga objame in prebere želje vse,
med valove ji odnese, se v daljavo izgube.

Sonce je poljub na licu,
gubice okrog oči,
v njih toplota je ljubezni,
jo deli na vse strani.

Tukaj dnevi so svetlejši
in bolj tople so noči,
malokdaj se v daljavi vidi,
v morju mesta soj luči.

Vsi, ki kdaj prišli so mimo, rekli so, naj z njimi gre,
ona pa se je smejala, tiho jim je rekla ne.
Na otoku si je našla mir za dušo in srce;
otočanka je postala – nič več mestno ni dekle.

Nataša Vybiralik Klinec

Vsem občankam in občanom
prijetno in počitniško poletje.

Navdih

Je sreča, kjer nasmeh živi,
sodelovanje zadovoljstvo kuje,
delo vse osreči, mene in ljudi.

Vse storimo z dobro voljo,
kdor daje, še več prejema.
Stvari so odraz našega truda;
vložimo vanje znanje in srce.

Malomarnost pustimo politikom;
z dejanji jim bodimo vzgled.
Želim si, da tudi oni opazijo
človeka, humanost, altruizem.

JNovak

intervju: Primož Cimerman,
župan občine Škofljica

Škofljica bo deset let gradbišče

Luka Jakše | foto: arhiv občine Škofljica

Srce mu bije močnejše kot povprečnemu človeku, zato nikoli ne pozabi, da smo minljivi. Vsak dan zajame z zvrhano mero in želi pri vsem, česar se loti, pustiti pečat. V njegovem nastopu je veliko energije; ne zadovolji se s preprostimi mislimi, ampak vedno išče globlji smisel. Predvsem pa vzbuja optimizem, da se lahko rešijo tudi najtežji problemi.

Začniva kar pri najbolj pereči zadevi, to so prometni zamaški na Škofljici. Skupaj z drugimi župani iz naše regije ste zagnali nove aktivnosti, da se končno nekaj reši. Se zadeva kam premika?

Vedno se premika. Vprašanje je, ali ljudje vidijo ali ne vidijo tega, kar se premika. Ni vedno neko gradbišče razlog, da rečemo, da se stvari premikajo. Prej potrebuješ še en kup pogovorov, dogovorov, analiz, soglasij, uskladitev in vse moraš delati v nekem taktičnem političnem tonu, da ne zanetiš vojne, da ne prideš v nek konflikt. Ker šele takrat, ko najdeš kompromis z vsemi deležniki, lahko prideš do rezultata.

Na srečanju, ki ste ga pred mesecem dni organizirali v podružnični šoli na Lavrici z vsemi vpletenimi ministri, direktorati in agencijami, smo lahko opazili, da niti oni nimajo enakih pogledov na rešitev prometne situacije na Škofljici. Ali se zato izvedba projektov zamika?

Mislím, da je tako v vsaki organizaciji, kjer ima vsaka služba svoje prioritete in vidijo predvsem svoje probleme. Tako je tudi na ministrstvih, direktoratih in agencijah. Eno ministrstvo bi delalo cesto, drugo ministrstvo ščiti naravno, tretje ministrstvo ščiti druge deležnike in zato se je težko uskladiti. Ampak na koncu je vedno tako, da moramo določiti priorite-

te. Pri tem se tehta vpliv na javno dobro in sprašujem se, na katerem mestu je človek, denimo na lestvici od 1 do 20. Koliko je človek pomemben in na katerem mestu so ostali, žabe, metulji, medvedi, volkovi, ribice, narava, okolje. Vse to so deležniki, ki jih Evropa ščiti. Mi se močno sprašujemo, ali v zadnjih 20 letih ni ta metulj barjanski okarček že izumrl, se preselil ali prilagodil.

Na enem izmed srečanj z župani je bilo izpostavljeno, da naj bi se sam od sebe preselil na drug konec Barja. Kaj veste o tem?

Kolikor vem, ga je zelo enostavno preseliti. Niti ni samo edini tukaj na

hoče, da mu je lepo. Ampak enako razmišlja tudi njegov sosed, pa še njegov sosed, pa še njegov sosed. In kar naenkrat iz enega lepega okolja nastane gneča. Lahko pa rečem, da so najbolj problematični glede izpostavljanja infrastrukturnih pomanjkljivosti in okoljevarstvenih zahtev ljudje, ki so se priselili pred dvema do petimi leti, čeprav so vedeli, kam prihajajo in kakšne so razmere. Danes pa želijo, da jim vse omogočimo in ustrezemo. Tako približno poteka logika ljudstva, kar je kajpak napačno.

Podvoz je namenjen vlakom, ker se bo gradila dvotirna železniška proga proti Ivančni Gorici.

barju; tu ima pač neko dobro okolje. Ampak sprašujem se, glede na to, da kmetije kosijo tu že vso zgodovino (zdaj sicer naj ne bi smeli več), ali ga do zdaj niso pokosili že tisočkrat. Poleg tega se je kmetovalo, kopalo odvodne kanale, zato mislim, da je tukaj zmanjkalo ZKP - zdrave kmečke pameti (smeh). Menim, da se je v teh letih pač prilagodil načinu življenja na Barju, če ga nismo pregnali.

Varovanje narave je pomembno, brez dvoma, ampak ta naravovarstveni idiotizem je prišel do tem mere, da se ne vidi več, kaj je zdrava kmečka pamet, kaj pa varovanje narave. Zaradi te ideologije ne vidimo čez planke. A to, da ga zastrupljajo vsakodnevne stoječe kolone, pa ni razlog za ureditev prometnega kaosa? Zanimivo, da ta vidik ne zanima nobenega naravovarstvenika. Mmislim, da gre samo za neko ideološko zgodbo, kaj moramo vse delati in dajati, in da niso možni nobeni kompromisi. Zato je potrebna vrsta pogovorov, da pridemo do rezultata. In to dejansko delam in upam, da bomo problem tudi rešili.

Je pa tako, da imajo tisti, ki ob tej cesti živijo 30 in več let, počasi dovolj vseh teh obljub.

To drži. Človek se vedno odloči, da bo nekje živel, kjer mu bo lušno, ker

V občini imate največjo šolo v državi, a je že premajhna. Imate novo lepo šolo na Lavrici, ki bo naslednje šolsko leto že imela težavo spraviti pod streho štiri oddelke. Zakaj infrastruktura ne sledi trendom priseljevanja?

Kakor sem opazil v šestih mesecih županovanja, smo zanemarili princip družbenega planiranja. Mi gledamo samo na razvoj, pa naj je to gospodarski ali osebni, vendar ni družbeno planiran, kar vodi v konflikte. Nihče se ne vpraša, koliko prebivalcev bo v občini do leta 2073, torej čez 50 let. Nihče se ne vpraša, kaj pravzaprav želimo imeti. Danes podlegamo pritiskom posameznih lobijev, ljudi, ki hočejo vse. Ampak to ni dovolj; treba se je odločiti za strategijo, kam boš prišel v 50 let, da bodo tudi naši otroci lahko živeli v lepem okolju. To je družbeno planiranje, da se občine razvijajo v pravo smer. Trenutni problemi so v resnici malenkost, vendar se na njih ljudje odzivamo čustveno in ne znamo pogledati v prihodnost. Preseči moramo to miselnost individualizma. Mislim, da se to že spreminja, ker so ljudje prišli do spoznanja, da tako ne gre več.

Če ljudi ob cesti Škofljica, Lavrica moti neprekinjena kolona ljudi iz zaledja, ki se vozijo v Ljubljano, moti kolona

od Glinka do rondoja. V resnici pa imamo problem vsi, zato bomo ceste naredili, vključno s cesto po Barju, seveda v skladu s finančnimi zmožnostmi.

Z argumentom, da ni denarja, se država pogosto izogiba investicijam. Vemo pa tudi, da podvoz pod železnico ni namenjen cestni rešitvi, ampak je to zaradi železniške infrastrukture. Torej, kdaj lahko pričakujemo tudi cestno rešitev mimo Škofljice in Lavrice?

Podvoz je namenjen vlakom, ker se bo gradila dvotirna železniška proga najprej proti Ivančni Gorici in potem naprej proti Dolenjski. Po evropski direktivi dvotirnice ne smejo imeti nivojskih prehodov, ker lahko tako vozijo bistveno hitreje. Vlak iz Škofljice bi v Ljubljano tako prišel v sedmih minutah. To pomeni, da si res v trenutku v centru Ljubljane. Vlaki so dizajnirani tako, da greš gor lahko s kolesom, e-skirojem ... , da potem nadaljuješ pot po Ljubljani. Ampak minilo bo še kar nekaj časa, da se bo odkupilo vsa zemljišča, zgradilo vse prehode in železniške postaje.

V tem času bo treba tudi spremeniti način razmišljanja, da se mi ne ljubi hoditi 15 minut do železniške postaje, lahko pa stojim 50 minut v koloni. Da bi pa 15 minut hodil do vlaka, pa imel komaj 10 minut do Ljubljane, uh, to je pa že predalet. Ker moram misliti na to, kaj bom obul, kako se bom oblekel in kakšen dežnik bom vzel, če bo slabo vreme. To udobje v resnici povzroča veliko težav. Ljudem, ki se pritožujejo nad razmerami na cesti, pravim: nehajte, vi ste odgovorni za to, kar se dogaja. Vsaka hiša ima zdaj tri avtomobile. Slovencev je dva milijona, imamo pa 1,4 milijona registriranih avtomobilov; poleg tega smo še tranzitna država. Ni treba, da gledamo samo sebe: vse okoli Ljubljane stoji v kolonah – mi sploh nismo najhujši primer.

Vseeno pa neko cesto mimo teh dveh naselij potrebujemo.

Na zelo mehek način dokazujemo ljudem, kje je problem. Ne bomo ga rešili, dokler ne bo te ceste. Ampak večja kot je gneča, večji kot je kaos, bolj nam to koristi, da se bo cesta naredila.

Če bo le denar.

Denar je. Dokler ljudje lahko kupujejo avtomobile, pomeni, da plačujejo tudi davke. Če plačujejo davke, ima država denar. Dokler bo toliko avtomobilov na cesti, bo tudi vedno interes denarja, da se nekaj naredi. Samo vprašanje je, za katero infrastrukturo ga bomo namenili. Kar pogrešam pri tej vladi oziroma vodilnih kadrih, so vizionarji, tisti, ki se drznejo, ki si upajo. Zakaj ne mogli narediti železnice pod zemljo? Samo zaradi tega ne, ker niso vizionarji, čeprav bi s tem rešili vse probleme, vključno z metuljem. Seveda je nekaj dražje, vendar imajo po vsem svetu inovativne rešitve pod in nad zemljo, tako za tire kot ceste. Ne drznemo si sanjati veliko in se izgovarjamo, da je to drago in da nimamo denarja. Komu smo pa dolžni tisoč trilijonov dolarjev. Marsu? Jaz tega ne razumem. Problem je volja in na koncu pridobivanje sredstev. Samo to. Vse ostalo je mogoče narediti.

Kakšna pa je vaša vizija za Škofljico?

Trenutno sta večja projekta nova železniška postaja in dve krožni križišči pri Špici. Seveda je to vse pogojeno s podvozom. Računamo, da bo to zgrajeno v roku štirih ali petih let, ker mora biti že zaradi zahtev po trajnostni mobilnosti. Dvotirnica bo zgrajena v naslednjih petnajstih, dvajsetih letih, ker je treba porušiti 50 hiš in narediti veliko obvozov, da bodo ljudje lahko prišli do svojih nepremičnin. Ko bo zgrajena dvotirnica, se bo delala tudi dovozna cesta za vse hiše, ki so na južni strani Dolenjske ceste, torej bo peljala po drugi strani tirov kot obstoječa cesta. Naslednjih deset let bomo imeli tu gradbišče; ne gre drugače.

Med župani v regiji je soglasje, da se najprej rešuje kaos na Škofljici, potem pa da se 3. A razvojna os zgradi do Petrinje. Jo bova doživela?

Vsi vemo, da je treba začeti na Škofljici, ker četudi uredimo Kostel, Kočevje, Ribnico, se bodo na koncu ustavili na Pijavi gorici. Kako pa se bodo razvijali ostali odseki, je precej odvisno, koliko moči bodo imeli razni naravovarstveniki, ker se vedno najde kaj, kar je treba varovati. Zato se sprašujem, kje je mesto za človeka.

Kako sodelujete z ostalimi župani občin, ki so na tej trasi?

Glede na to, da nas je kar nekaj novih županov, mislim, da se že začuti nov veter. Razumemo, da ne more vsak gledati samo na svojo občino, ampak da se moramo povezati, in točno to počnemo. Povezani smo od Kostela do Ljubljane in imamo miselnost: kar je dobro za sosedo, je dobro tudi zame. Na primer, vemo, da ljubljanski župan noče toliko pločevine v mestu. Razumljivo, ampak ali ga naj ima zato Škofljica še več? Zato moramo najti kompromisno rešitev in sodelovati pri izvedbi projektov. Po drugi strani gradnja krožišč in drugih prometnih rešitev, kar koristi regiji z 80 tisoč prebivalci, ne more biti strošek samo naše občine. Naš namen je, da najdemo take rešitve, za katere vsi rečemo: ja, to je dobro za vse. In potem to tudi izpeljemo.

Župani od Kostela do Ljubljane imamo miselnost, da kar je dobro za sosedo, je dobro tudi zame.

Kje pa se zatika kolesarska pot od Ljubljane do Kočevja?

To je del projekta uvajanja trajnostne mobilnosti in se izvaja. Delno bo šla ob trasi drugega tira, delno ob cesti proti Kočevju.

Vendar je slišati, da so na ministrstvih precej neodzivni glede tega projekta?

To je drug problem. Sam nikoli ne obsojam tistega, ki nekaj ni naredil. Obsojam samega sebe, če nisem dovolj siten, da se nekaj premakne. Kaj mi pomaga, da se izgovarjam na predhodnika? To je preteklost; za nazaj ni mogoče nič popraviti. Mene zanima, kaj jaz lahko danes naredim. A si vstal, si poklical, si napisal, si mu rekel, da se ne strinjaš? Jaz sem tisti, ki bom dosegel, da mi država odgovori.

Boste poskušali ustavljati priseljevanje?

Trenutno imamo 12 tisoč prebivalcev in smo po prebivalstvu najhitrejša rasto-

ča občina; imamo največjo šolo. Imamo pa tudi bližino Ljubljane in lepo naravo. Priseljevanja ne bo mogoče ustaviti, ker je parcel, kjer je mogoče graditi, še za vsaj 1000 do 2000 ljudi. Napaka je bila, da se je v preteklosti pocenil komunalni prispevek, ker smo postali še bolj privlačna občina za priseljevanje. Hkrati pa temu ni mogla slediti infrastruktura, šole, vrtci, kanalizacija, ceste ... Če bomo imeli hitrejšo povezavo z Ljubljano, bo naval še večji. Pričakujemo lahko do 3000 dodatnih občanov. Temu bo morala slediti potrebna infrastruktura. Podobno bo na lgu in tudi v velikolaški občini.

S katerimi projekti bi se pa najraje ukvarjali?

S kvaliteto življenja. Vsi živimo in delamo stvari, da bomo bolje živeli. Ena stvar, ki jo želim ljudem dati, je razumevanje, da imamo vse oziroma zelo veliko, da ima praktično vsak več premoženja, kot ga je imel kralj pred 500 leti, ampak da to ljudi ne osrečuje, da morajo zadovoljstvo najti v drugih vrednotah.

Potem bi morali imeti nekakšne duhovne vaje.

Zakaj pa ne? Saj to delamo; ljudem odpiramo oči, da smo odgovorni za svoja dejanja. Ali za cesto, ali za odgovor od ministrstva. Želim, da dojamejo, da sem problem, vzrok in tudi rešitev.

Ste na tem položaju na dolge proge?

To je vse tek do smrti. Doživljenjski župan, ampak zakaj? A vemo, da bomo jutri še živi? Ne, torej kar najbolje izkoristimo dan.

To sem vas vprašal zaradi ideje, da bi županom omejili vladanje na dva mandata.

To je največja neumnost. Če smo demokratična država, zakaj bi morali to omejiti. To pomeni, da smo mi nezreli, da odločitve prelagamo zopet na neko drugo institucijo. Vsake štiri leta gremo na volitve, kjer lahko izvolimo novega župana, če nam prejšnji ni bil všeč. Če je bil pa dober, ga bomo pa ponovno volili. Pri tej ideji spet ni zdrave kmečke pameti. In nekdo bo rekel, ja, ampak ne vem, kdo je dober. No, vidiš, ampak to je tvoja odgovornost, da se pozanimaš, ne pa da

odgovornost prelagaš na poslance, da izglasujejo nek omejujoč zakon.

Zakaj ste se odločili presedlati iz gospodarstva v lokalno politiko?

Vesolje, karma, usoda ali božja previdnost, uporabite po želji. Smrt je pa edina gotova stvar. Če bi vedela, da bova umrla čez 24 ur, ali bi delala ta intervju? Ne bi ga delala. Delala bi tisto, kar nama največ pomeni. Ampak mi pa s tem kar odlašamo, odlašamo, odlašamo. Nekaj v meni je pač hotelo, da sem kandidiral za župana. To sem se sicer odločil šele dva meseca pred volitvami, ko nisem imel ne programa, ne ekipe, nič.

V občinskem svetu imate le enega svetnika.

Enega od 15 svetnikov, ker so ljudje volili mene.

Potem ste naredili zanimivo potezo, da ste imenovali dva podžupana, enega iz Gibanja svoboda in enega iz SDS. Kako deluje ta koalicija?

Danes se delimo na leve in na desne, na domobrance in partizane, na naše in vaše. Gre za identifikacijo, zato tudi mene sprašujejo, kam spadam. Pa sem rekel, dobro, se bom tudi jaz delil in sicer na tiste, ki delajo, in tiste, ki ne delajo. Tako sem vprašal gospoda iz Gibanja Svoboda in SDS, ali vidva lahko delata skupaj in ali lahko delata z mano. Glede na to, da smo na volitvah vsi imeli zelo podoben program in da se z vsemi poznamo od prej, smo se hitro dogovorili za sodelovanje. Mene politična prepričanja

ne zanimajo. Zanima me samo, ali bomo kaj premaknili, naredili. Veste, izločka od levičarja in desničarja enako smrdita in na koncu tečeta po isti cevi, zato nisem nikoli razumel, zakaj je bil nekdo proti nekemu projektu samo zato, ker ga je predlagala nasprotna stran. Takšno delovanje ne vodi nikamor in je škodljivo za vse. Volitve so mimo in zdaj moramo delati to, kar smo napovedali.

Bili ste tudi gost na našem občinskem prazniku. V kakšnem spominu vam je ostal?

Velike Lašče imajo mojega soimennjaka Primoža Trubarja. Če nisem ponosen na to, da sem Slovenec, da imamo dvojino, potem sem slab sosed. Spoštovati moramo vaše veljake, poleg Trubarja, tudi Stritarja, Levstika in druge. Imate Turjaški grad in Rozamundo. Proti Turkom so se bojevali tudi Škofeljčani in na taka zavezništva ne bi smeli nikoli pozabiti. V Sloveniji smo razdrobljeni na 212 občin in včasih je preveč delitev in premalo sodelovanja. Osnovno spoštovanje je, da sem prišel na vaš občinski praznik v duhu povezovanja.

Kje v praksi vidite večje sinergije med občinama?

Na tem že zdaj delamo. Cesta je skupen problem, vendar turizem do Velikih Lašč gre skozi Škofljico; prav tako bosta šli kolesarska in pešpot. Izboljšati bo treba sodelovanje pri kulturnem udejstvovanju in poslovnem sodelovanju, ker to zmanjšuje stroške občin. Skupaj iščemo koncesije za zdravstvo;

skupaj iščemo prostor za zdravstveni center in kulturni center. Predrago je, da vsaka občina gradi svojega.

V velikolaškem zdravstvenem domu smo ravno izgubili družinsko zdravnico. Kako nameravate pri vas reševati stisko s pomanjkanjem zdravnikov in dejstvo, da si jih občine med seboj »kradejo«?

Pred štirimi leti smo dobili koncesijo, nismo pa našli zdravnika, ki bi prišel sem delat. Vendar takšno je to okolje v Sloveniji. Ugotavljamo, da primanjkuje zdravnikov, da jih moramo izučiti in privabiti, da bodo delali pri nas. Želim, da se nekdo izobrazí in da tista zdravni-ca ali zdravnik, ki bi deloval na Škofljici, dobi od občine zastoj stanovanje. Zavezati bi se moral le, da bo tu delal 20 ali 30 let. Za občane bi bila zagotovljena zdravniška oskrba, zdravnik pa bi živel v varnem in lepem okolju. V naši občini živi precej vplivnih ljudi, ki jih je treba vzpodbuditi k sodelovanju za skupno dobro, za boljši jutri. Mi sicer ne bomo veliko naredili, moramo pa postaviti strategijo za zanamce.

Torej sva končala pri družbenem planiranju.

Šele generacija mojih vnukov bo tista, ki bo lahko naredila kaj drugače. S tem v mislih moramo delovati. Ne, kaj bo danes meni koristilo, ampak kako bo koristilo mojim vnukom. To je osnovna funkcija celice, katerega koli bitja na tem planetu. Razmnoževanje in pa predajanje znanja naprej. To želim delati tudi jaz.

Berem, bereš, beremo

Maja Smole, MKL

Kamorkoli že boste šli (k sosedu, na bližnji travnik, v bližnji gozd, na drugi konec Slovenije ali celo na drugi konec sveta), ne pozabite: zgodbe vas čakajo. Zgodbe o ljubezni, vojni, smrti, življenju, temi, svetlobi, norosti ... Če se ne marate izgubljati v zgodbah, vzemite v roke kakšen priročnik in se naučite česa novega: naučite se izdelati milo, splesti košaro, obnoviti staro pohištvo ... Lahko pa samo odkrijete, kam bi šli na nedeljski izlet.

Mladinski oddelek
Wolk, Lauren: Gora odmevov
Mladinska knjiga, 2023

Elliejina družina izgubi skoraj vse. Prisiljeni so zapustiti svoj dom in mesto ter začeti novo življenje v neukročeni divjini pod Goro odmevov. Ellie je tam zelo všeč, a ko se njen oče hudo ponesreči in obleži v komi, se njeno življenje postavi na glavo. Ellie pa se ne da. Odločena je, da bo očetu pomagala, zato se pogumno odpravi k skrivnostni zdravilki na goro. Tam se pred njo odpre čisto nov svet.

O Poletavcih

Pridruži se Poletavcem - poletnim bralcem, pridobi super nagrado in super navado: branje in majico. Preživi poletje v družbi svojih najljubših knjig, revij, časopisov. Med poletnimi počitnicami izberi 30 dni in beri 30 minut na dan. Prebrano zapisuj v bralni seznam, ki ga dobiš v knjižnici, odrasli pa naj s podpisom potrdijo, da si res bral(a). Vpiši svoje podatke na hrbtno stran seznama in ga najkasneje do 10. septembra oddaj v knjižnici, na spletni strani: www.poletavci.si ali pošlji po pošti. Konec septembra te vabimo na zaključno prireditev, kjer boš prejel(a) majico in priznanje ter sodeloval(a) v nagradnem žrebanju.

Pridruži se NajPoletavcem

Če šteješ vsaj 13 let in ne več kot 16 in si član knjižnice, se poleti pridruži NajPoletavcem - najstnikom, ki so najboljši poletni bralci in sploh naj naj naj. Preberi tri knjige po lastnem izboru in najkasneje do 10. septembra zapiši svoje mnenje o prebranem. Na www.najpoletavci.si. Konec septembra boš vabljen/a na zaključno prireditev, kjer boš prejel/a priznanje in majico ter sodeloval/a v nagradnem žrebanju.

Sever, Jernej; Kokelj, Nina:
Varuhi življenja
Vida, 2023

To sveže mladinsko delo aktivno promovira vrednote poguma, sočutja do vseh živih bitij, iznajdljivosti, neodvisnega mišljenja in skrbi za prihodnost. Knjigo obenem bogati bujna domišljija, ki nas popelje v svet zmajev, legend in nenavadnih prebivalcev skrivnostnega gozda. Roman je dragocen učni pripomoček, namenjen predvsem otrokom v osnovnih šolah, ki bodo skozi fantazijsko zgodbo odkrivali trajnostne možnosti ravnanja z naravo. Ozavešča o vseh pomembnejših okoljskih tematikah in spodbuja k okoljski vzgoji. Odgovorne odločitve, ki jih sprejemamo v vsakodnevem življenju, lahko botrujejo lepšemu svetu prihodnosti. Vse to je v tej knjigi prikazano na slikovitem pravljičnem ozadju.

Mladinski oddelek
Etnologija za mladino
Dokl, Uroš: Kako je bilo, ko še ni bilo telefonov
Aristej, 2022

Zgodba v knjigi se vrtili okoli leta 1898, ko je v Mariboru zazvonil prvi privatni telefon. Od tod seže nazaj v preteklost in naprej vse do danes, ko je postalo povsem jasno, da je telefon eden najpomembnejših človeških izumov sploh. Knjiga, ki v formatu slikanice na izviran način prepleta živahno besedilo, dokumentarno slikovno gradivo in ilustracije, je namenjena osnovnošolcem, ko se že seznanijo z zgodovino, večjimi zgodovinskimi obdobji in časovnimi enotami. Z njeno pomočjo spoznajo, kakšno je bilo vsakdanje življenje ljudi brez pametnih telefonov; stari starši lahko ob branju obujajo spomine na stare telefone in telefonske govorilnice iz svoje mladosti.

Odrasli oddelek
Slovenski družbeni romani
Kralj, Lado: Ne bom se več drsal na bajerju
Beletrina, 2022

Zgodba se dogaja v času od italijanske okupacije do petdesetih let v Ljubljani, natančneje v Šiški, kjer stoji znameniti grad Jama, v katerem je samostan šolskih sester. Te vodijo deklinško internatsko šolo, ki jo obiskuje tudi Eva Verdonik. Vanjo se zaljubi najstnik Ivan Knez, ki deluje kot kurir za vosovce. Vsak od njiju ima svojega zaščitnika, on likvidatorja izdajalcev Kundeta, ona pa kar samo Jago babo. Ozračje je napeto in situacija nevarna, saj Italijani v imenu velike fašistične ideje Slovence pobijajo ali pa jih odvažajo v koncentracijska taborišča, kjer jih pogosto čaka prav tako žalostna usoda.

mestna
knjižnica
ljubljana

Knjižnica
Frana Levstika
Velike Lašče

Poletni obratovalni čas

- ponedeljek: 12:30–19:00
- torek: zaprto
- sreda: zaprto
- četrtek: 12:30–19:00
- petek: 08:00–15:00

Poletni obratovalni čas velja
od 26. junija do 26. avgusta 2023.

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

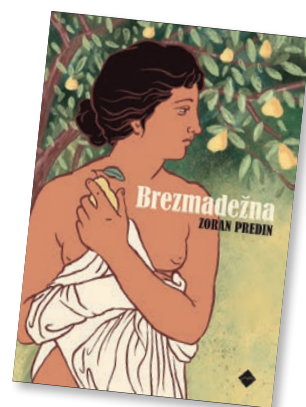

Odrasli oddelek
Nevrologija. Psihatrija.
Maté, Gabor: Raztreseni um – izvor in zdravljenje motnje pozornosti
Primus, 2023

Gabor Maté je ugleden zdravnik, specializiran za nevrologijo, psihatrijo in psihologijo, ter ima tudi sam ADD. Knjiga Raztreseni um je polna modrosti, pridobljene z leti zdravniške prakse in raziskovanja; prebrati jo morajo starši in vsi, ki jih zanima, kako izkušnje v otroštvu oblikujejo biologijo in psihologijo človeških možganov. Knjiga Raztreseni um razblini mit, da je motnja pozornosti genetskega izvora, in nam vlije pravo upanje ter ponudi nasvet za otroke in odrasle, ki s to motnjo živijo. Knjiga obravnava naravo vse bolj razširjene in precej nerazumljene motnje pozornosti (ADD). Ker se s to motnjo že vse življenje spopada avtor sam in so bili z ADD diagnosticirani tudi njegovi trije otroci, je knjiga napisana z zelo iskrenega osebnega vidika.

Odrasli oddelek
Slovenski satirični romani
Predin, Zoran: Brezmadežna
Cankarjeva založba, 2023

V neimenovani srednjeevropski državi, ki nikakor ni Slovenija, pride do vojaškega udara in ustanovitve katoliške in veganske Kneževine. Toda v resnici je bila še usodnejša tista noč pred štiridesetimi leti, ko so se v porodnišnici na isti dan rodili kar trije otroci iz iste hribovske vasi ...To so bili Oto Kralj, edini sin bogatega lastnika smrekovih gozdov visoko nad mestom, Boris Grabar, sin obubožanega drvarja, po osebnem stečaju zaposlenega v njihovih gozdovih, in Jana Belec, hčerka bogatega lastnika vaške žage. Njihova življenja se prepletejo v zgodbo o mladostni ljubezni in ljubosumju, o svobodi in pobegu, vojski in zaporu, o norosti, bogastvu in boju za oblast. No, pa tudi o opici, resničnostnih šovih, lokostrelstvu in padcu s hruške. Za nameček sta v tej državi zapovedana tako krščanstvo kot veganstvo. Roman Brezmadežna je prebrisana politična satira s primesmi družinskega romana, antiutopije in kriminalke.

Vrtec Sončni žarek

»Gusarske« dogodivščine v Piranu – vrtec na letovanju

Spremljevalke letovanja: Joži, Anja, Tadeja G., Martina K., Zala in Nataša J.

Vrtec Sončni žarek je na pobudo staršev v letošnjem šolskem letu organiziral tridnevni tabor v Piranu.

Interes je bil velik, saj se je letovanja udeležilo 40 otrok. Letovanje v starem obmorskem mestu Piran je potekalo od 24. 5. – 26. 5. 2023.

V sredo smo se vznemirjeni in polni pričakovanj z avtobusom podali na pot proti morju. Ko smo ga po dobri uri vožnje in pol ugleдали skozi okno, sta se po avtobusu razlegla vrisk in smeh.

Nastanjeni smo bili v domu Pod obzidjem. Sprejelo nas je prijazno osebje. Najprej smo se nastanili po sobah. Določili smo, kdo bo spal zgoraj in kdo spodaj na pogradu. Marsikdo še ni imel izkušnje s spanjem na pogradu. Ko smo se namestili, nas je čakalo okusno kosilo. Jedli smo na pokriti jedilnici, s katere se je odpiral idiličen pogled na morje.

Dnevi so hitro minevali, tako da otroci niso imeli časa za domotožje. Raziskovali smo ozke in hladne ulice Pirana. Obiskali smo muzej školjk. V muzeju smo si ogledali najrazličnejše lupine polžev in školjk ter prisluhnili »šumenju morja« v polžu. Bili smo tudi v akvariju Piran. Spoznavali smo podmorski svet Severnega Jadrana. V času, ko niso potekale vodene dejavnosti, smo bili na igrišču v bližini doma. Otroci so uživali v svobodni igri na zanimivih igralih in vzpostavljali prijateljske vezi z vrstniki drugih skupin vrtca.

Otrokom je bila zelo všeč zabava v »nočni toaleti« – ples v pižamah. Animatorica Lidija je pripravila poskočno ple-

sno glasbo. Polni »morskih« doživetij in prijetno utrujeni od pohajkovanja po ulicah Pirana so otroci zvečer hitro zaspali. Nekaj posebnega je bila tudi vožnja z »gusarsko« ladjo. Pred vkrcanjem smo otrokom poslikale obraz z »gusarskimi« simboli – brazgotinami, lobanjami in srčki. Zadnji dan letovanja smo iskali skriti zaklad. Sledili smo namigom animatorke in reševali naloge. Rešitve so nas pripeljale do Tartinijevega trga, kjer smo ga našli – »sladki zaklad«.

Vreme nam je bilo zelo naklonjeno. Bilo je sončno in toplo. Domov smo se vrnili z lepimi vtisi. Na taboru je bilo lepo, a vrniti se domov k svojim domačim, je bilo še lepše.

Predstava šola

Mentorica: Senta Tehovnik Kolar
foto: Maja Pugelj Osterman

Učenci od 6. do 9. razreda, ki obiskujejo izbirni predmet in interesno dejavnost Gledališki klub so se 25. 5. 2023 v Levstikovem domu predstavili staršem in širšemu občinstvu in z igrama Zaigrano prijateljstvo in Košarkarski carji in med ljubitelje gledališča prinesli val dobre volje. Gledalci so se nasmejali in obe igri zelo pohvalili. Obe igri pa so mladi gledališčniki nato zaigrali še takoj naslednji dan kar dvakrat, enkrat za učence 9. in 8. razredov, nato pa še za učence 7. in 6. razredov. Prav tako so tudi drugi dan zaigrali odlično in odziv publike je bil čudovit; igralce so nagradili z bučnim aplavzom in prav je tako, saj so si ga več kot zaslužili.

Druženje učencev OŠ Primoža Trubarja s pisateljico Natašo Konc Lorenzutti

Tanja Šteblaj | foto: Maja Pugelj Osterman

Gremo mi v tri krasne, Avto-bus ob treh, Enajstnik, Nisem smrklja, Kakšno drevo zraste iz mačka, Krilate in kosmate basni ter številne druge zgodbe pisateljice Nataše Konc Lorenzutti so učenci prebirali v tem šolskem letu.

Najmlajše bralce pisateljica zabava z opisovanjem dogodivščin junakov iz vsakdanjega življenja, ob tem pa se lahko marsikaj naučijo. Dela za najstnike se

Z učenci podružnične šole Turjak o namišljenem prijatelju Tronciju

dotikajo tako svetlih, vihravih, zabavnih in romantičnih doživetij tega obdobja, kakor tudi bolj resnih in zapletenih tem, ki so del odraščanja sodobnega mladostnika. Zgodbe pisateljice Nataše Konc Lorenzutti mlade vabijo k razmišljanju o sebi, o prijateljstvu, o odnosih s starši.

Druženje z Natašo Konc Lorenzutti je potekalo v sproščenem vzdušju, ločeno za mlajše in starejše učence. Spregovorila je o tem, kako se je najlažje predati občutku, da se nam »nič ne ljubi«. Toda pomembno je, da zberemo moči in se potrudimo opraviti tako male kot velike naloge. Mladim poslušalcem je razložila, kako so knjige na policah mrtve. So le predmeti, dokler jih ne vzamemo v roke. Takrat oživijo. Domišljija vsakega bralca malce drugače oživlja junake in kraj dogajanja neke zgodbe. Branje je zelo pomembno za razvoj mladega človeka; za njegovo domišljijo, oblikovanja njegovih moralno-etičnih vrednot, sposobnosti širšega razumevanja sveta.

Pisateljica, ki je bila tudi profesorica igre na srednji umetniški šoli v Novi Gorici, je popestrila dogajanje z vklju-

čevanjem poslušalcev v pripovedovanje zgodb. Tako so trije prostovoljci odigrali prizor iz ene od basni in s svojo spontanostjo nasmejali občinstvo.

Premišljeno je odgovarjala na vprašanja učencev, ki jih je zanimalo predvsem, kako postaneš pisatelj, od kod ideje za knjigo, koliko časa nastaja knjiga, kdaj piše, katera je njena najdaljša knjiga ... Razložila jim je, da mora pisatelj najprej sam veliko brati. Seveda mora tudi opazovati, razmišljati in raziskovati. Povedala je, da sama tudi obišče kraje, v katere postavi dogajanje. Pridružila se je mladostnikom s težavami na taboru v Posočju, ko je pisala zgodbo *Gremo mi v tri krasne*.

Otroška in mladinska pisateljica, tudi pesnica, se nam je predstavila ob zaključku projekta Bralna značka. Veseli nas, da imamo na šoli še vedno veliko učencev, ki radi berejo. Enaindvajset devetošolcev, ki je vseh devet let osvojilo Bralno značko, je iz rok pisateljice prejelo nagrado Društva Bralne značka, knjigo Tine Bilban *Kako razumeti svet*.

Morda pa kdo od njih postane pisatelj. Tak, ki bo nam pomagal razumeti svet.

Zlate bralke in bralci projekta Bralna značka v družbi mentorice in pisateljice

Gasilci, na pomoč!

V imenu kolektiva vrtca in šole zapisala Stanka Štrukelj

V petek, 16.6.2023, smo v novi podružnični šoli in vrtcu Turjak izvedli vajo evakuacije. Pri načrtovanju in izvedbi vaje so sodelovali gasilci PGD Turjak, predstavniki izvajalcev inštalacij in seveda kolektiv šole in vrtca.

Nekaj dni pred vajo so si gasilci podrobneje ogledali prostore šole in vrtca ter načrte evakuacije.

Ker je bila vaja v novi stavbi prvič, smo se tudi z učenci seznanili z evakuacijskimi potmi in nekaterimi tehničnimi podrobnostmi, kako izpeljati vajo. Malo pred deseto uro se je oglasil požarni alarm, hitro smo zapustili stavbo, da bi se čimprej in varno rešili pred ognjem. Vendar je en izmed učencev ostal v goreči stavbi. Na zbirnem mestu smo ugotovili, da manjka, zato smo o tem takoj obvestili gasilce. Po preiskavi prostorov, so ponesrečenca našli in ga iznesli iz stavbe ter primerno oskrbeli. To je bila samo vaja, vendar vseeno upamo, da ne bo nikoli postala resnična. Kljub uspešno zaključeni

vaji, smo ugotovili nekaj pomanjkljivosti, katere bo še potrebno popraviti oz. izboljšati, saj temu so vaje tudi namenjene.

Ob izvedbi evakuacijske vaje bi se radi zahvalili gasilcem in vodstvu PGD Turjak za pripravljenost in sodelovanje pri vaji, ter uspešnega sodelovanja tudi v prihodnosti.

Finalno državno atletsko tekmovanje

Bojan Novak

Tudi letos sta na finalnem državnem atletskem tekmovanju našo šolo zastopala dva predstavnika.

Finalno posamično atletsko tekmovanje predstavlja vrhunec šolskih športnih tekmovanj. Tokrat so se najboljši atleti (približno po 20 najboljših v vsaki panogi) zbrali v Slovenski Bistrici (7. junija 2023).

Na dvanajstih področnih tekmovanjih se je tudi letos pomerilo ogromno število osnovnošolcev. Tekmovanje je razdeljeno v dve starostni kategoriji – mlajšo (7. razred in mlajši) ter starejšo (8. in 9. razred) ter seveda po spolu.

Ina Iva Šeme

Gaja Vergan Mihelak in Bor Žužek

Na področnem tekmovanju našega centra (Grosuplje) so štirje naši učenci stopili na oder za zmagovalce. Šestošolec Bor Žužek je z odličnim metom (63,55 m) prepričljivo zmagal v metu vorteksa za mlajše učence; njegov dosežek je zadostoval tudi za uvrstitev med 20 najboljših metalcev v državi ter za nastop na državnem prvenstvu.

Da imamo na šoli res dobro generacijo v metih, je dokazala sedmošolka Gaja Vergan Mihelak, ki je zasedla drugo mesto v metu vorteksa (44,69 m); tudi njen dosežek je zadostoval za uvrstitev na državno tekmovanje.

Druga disciplina, kjer smo kot šola osvojili dve medalji, je bil skok v višino. Med mlajšimi dekleti je s preskočenimi 130 cm zmagala Ina Iva Šeme, za uvrstitev na državno tekmovanje pa je zmanjkalo le nekaj sreče na višini 135 cm.

S preskočenimi 155 cm je med starejšimi učenci tretje mesto in bronasto medaljo priskakal devetošolec Ažbe Kovačič.

Na državnem prvenstvu v Slovenski Bistrici je prva nastopila Gaja Vergan Mihelak in še izboljšala dosežek s področnega tekmovanja (45,33 m) in v metu vorteksa zasedla 11. mesto v državi. Boru Žužku se nastop ni tako posrečil, saj je pri svojem najboljšem metu za nekaj centimetrov prestopil; tako je njegov najboljši met meril 54,85 m, z njim pa je zasedel 16. mesto v državi. Met, pri katerem je prestopil, bi ga peljal celo na 5. mesto. Škoda, a naslednje leto Bor še vedno nastopa v mlajši kategoriji.

Vsem omenjenim učencem iskreno čestitamo!

Ažbe Kovačič

Atletski troboj

Simona Bavdek

Učenci 5. razreda Tia Germek, Zala Jahn Korošec, Neža Kovačič, Maks Meglen, Gal Peterlin, Mark Rupar in Patrik Štrukelj so se v petek, 19. 5. 2023, udeležili atletskega troboja na OŠ Brinje. Pomerili so se v treh atletskih disciplinah: teku na 60 m, skoku v daljino in metu vorteksa. Učenci so ekipno dosegli 1. mesto. 1. mesto je posamično v seštevku točk vseh treh disciplin pri dekletih dosegla tudi Tia Germek.

Čestitamo!

Finalni tekmovanji ŠKL MDO in ŠKL TEE BALL – Lipica 2023

Simona Bavdek

V čudovitem okolju Kobilarne Lipica je ŠKL 3. junija 2023 zaključil sezono tekmovanj MDO IN TEEBALL. Celo leto smo vadili, se zabavali in predvsem čakali finalni turnir v obeh igrah. Na tekmovanju MDO so našo šolo zastopale tri starostne kategorije.

Rezultati so odlični:

1., 2. razred:	3., 4. razred:	5., 6. razred:
1. mesto	4. mesto	1. mesto

Pri tekmovanju TEE BALL je našo šolo zastopala ekipa desetih petošolcev, ki je osvojila 1. mesto.

Čestitamo!

Ekipa 5. in 6. razreda z zlato medaljo.

Učenci 1. in 2. razreda z zlato medaljo.

Ekipa TEE BALL z zlato medaljo.

Uspeh šole so 4. mestom dopolnili tudi učenci 3. in 4. razreda.

**Oratorij
2023**

»HOBIT«
21. 8. – 25. 8. 2023
od 9.00 do 16.00

Dragi otroci, lepo vabljeni na Oratorij V Velike Lašče.

Tema oratorija je Hobit. To je književno delo avtorja J. R. R. Tolkiena, znanega tudi po fantazijski trilogiji Gospodar prstanov. Njegova zgodba HOBIT je bila napisana kot knjiga za otroke in vsakega bralca hitro pritegne v Tolkienov pisan domišljijijski svet. Bistveno sporočilo, ki ga najdemo v Hobitu, je pomembno razlikovanje med dobrim in zlom, med pravilnim in napačnim, med pravo resnico in krivico. Hobiti so izmišljena, majhna, človeku podobna bitja, iz Tolkienovega Srednjega sveta; nastopajo v pripovedih Gospodar prstanov, Hobit in drugih. Hobiti imajo velika, močno poraščena stopala in so po naravi nekoliko bolj debelušni. (Wikipedija)

Prijave na oratorij do 12. avgusta oratorijvelikelasce@gmail.com ali v župnišču.

Odprtje razstave Kako je Vatikan postal Levstikov dom

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji
foto: Boštjan Podlogar in Nejc Soklič

»Lašče dobe Vatikan. In v poslopje s tem imenom gostilno, pekarijo in mesarijo. Vse v duhu naslova. Hudičeve kapelice še niso pozabljene; nasprotno: zdaj šele dobe potuho. Krčmarji, takrat po pridigi patra Smrdokavre krvavo užaljeni, zdaj glasno zabavljajo: Zdaj pa bo, zdaj zares konec hudičevih kapelic. En hlev, en pastir: en birt, ena oštarija; mi pa hudiču na grbo!«
(Ivan Pucelj, Vesela pisarija, 2007, str. 57).

V petek, 26. maja, je bila v galeriji Levstikovega doma v Velikih Laščah odprta težko pričakovana razstava Kako je Vatikan postal Levstikov dom, ki so jo pripravile: zgodovinarica mag. Barbara Pečnik, umetnostna zgodovinarica dr. Marjana Dolšina Delač in študentka arhitekture Mija Starc.

Razstava govori o današnjem Levstikovem domu, ki je osrednja stavba na velikolaškem trgu. Poskuša predstaviti njegovo ključno vlogo pri oblikovanju lokalne identitete prebivalcev velikolaške pokrajine.

Prvotno stavbo na velikolaškem trgu, mogočno Grebenčevo hišo iz druge polovice 19. stoletja, je na začetku 20. stoletja od Franceta Podlogarja kupila klerikalna Hranilnica in posojilnica. Po temeljiti prezidavi je v njej uredila prostore za gostilniško, mesarsko in pekarsko obrt. Stavbo so vsi poznali kot Vatikan.

Ker je bil med drugo svetovno vojno Vatikan miniran in požgan, so že konec štiridesetih let prejšnjega stoletja prenovili del stavbe, ki je služil kot kulturni dom; v drugem delu so uredili bife in mesarijo. Takrat je bila dozidana tudi živinska klavnica. Prenova je potekala udarniško, v sklopu vsejugoslovanske akcije vzpostavljanja mreže združnih domov. Obnova je vodila Kmetijska zadruga Velike Lašče.

Načrte za povojno obnovo je prispeval arhitekt Vinko Glanz, a so ti datirani šele z letnico 1951.

Naslednji mejnik sega v leto 1981, ko so ob 150. obletnici rojstva domačega literata Frana Levstika stavbo prenovili za potrebe kulture in jo tudi preimenovali v Levstikov dom.

V desetletjih, ki so sledila, so se zvrstile še številne manjše obnove. Že leta 1986 so v zahodnem delu stavbe uredili

Ideja Vinka Glanza, ki jo je z maketo predstavila Mija Starc, v resnici ni bila nikoli dosledno izvedena, ampak so stavbo z lastnimi idejami dokončali lokalni mojstri in takšna praksa je bila tudi drugod. Tu sta se torej srečali dve iniciativi: državna od zgoraj navzdol in lokalna – od spodaj navzgor z lokalno izvedbo, ki je vključevala tudi udarniško delo domačinov. In verjetno so stavbo kot središče dogajanja tudi zato zelo hitro in radi vzeli za svojo.

knjižnico in spominske sobe, posvečene Franu Levstiku, Josipu Stritarju in Primožu Trubarju. Gledališka dvorana je bila obnovljena v letih 2001 in 2002; istega leta so predelali fasado in nanjo namestili podobe velikolaških literatov iz varjene kovine, ki so delo Dušana Zekoviča – Hazeta. Leta 2005 je bil obnovljen mladinski prostor v kleti, imenovan 'pesjak'. Zadnjo obnovo zasledimo leta 2015, ko so prostor razstave iz nekdanje mesnice preuredili v galerijo.

Danes je Levstikov dom na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture vpisan v evidenco javne infrastrukture na področju kulture, ki ga vodi Ministrstvo RS za kulturo in tako predstavlja osrednje stičišče velikolaške kulture.

Razstava obsega tri različne poglede – arhitekturni pogled, umetnostno-zgodovinski pogled in zgodovinski pogled. V grobem se deli na dva dela, ki se prilegata dvema galerijskima prostoroma.

V prvem delu je prikazan arhitekturni razvoj stavbe, pri čemer je glavni poudarek na načrtih Levstikovega doma, ki jih je leta 1951 pripravil državni arhitekt Vinko Glanz. Vinko Glanz je eden najvidnejših arhitektov 20. stoletja na Slovenskem in pripada generaciji učencev Jožeta Plečnika, ki so pod njegovim mentorstvom zaključili študij arhitekture na ljubljanski fakulteti za arhitekturo. Med drugim je bil arhitekt našega Državnega zbora; načrtoval je Gimnazijo Vič in v sklopu vsejugoslovanske akcije gradnje zadružnih domov izdeloval načrte zanje, pri čemer jih je v nasprotju z najbolj reprezentativnimi stavbami na državnem nivoju prilagodil podeželskemu okolju.

Po Glančevih načrtih je Mija Starc ustvarila maketo, ki vzema tudi osrednje mesto razstave.

Avtorice razstave: Mija Starc, Marjana Dolšina Delač in Barbara Pečnik. Foto Neje Soklič.

Postavitev v drugem prostoru je bolj razgibana. V njem imajo glavno besedo ljudje; tisti, ki so ustvarjali dogajanje v domu in omogočili, da je postal prostor druženja, združevanja in je kot tak te funkcije ohranil vse do danes.

Najpomembnejše dejavnosti so v različnih obdobjih polpretekle zgodovine samostojno predstavljene z dokumentiranimi zgodbami posameznikov, arhivskimi viri, slikovnim gradivom in originalnimi predmeti, ki so jih skrbno shranili domačini.

Medvojni stavbi je ime VATIKAN nadel ime upokojeni župnik Franc Žužek kot pikri vzdevek. Župnik Jakob Ramovš ga je zaradi tega želel tožiti. Vseeno se je ime obdržalo in stavba je dobila celo leseno in kasneje kovinsko napisno tablo. Že ime nakazuje, da je bila stavba tako kot Vatikan država/mesto v malem. V njej so se dogajale številne dejavnosti. Lastnica stavbe je bila klerikalna Hranilnica in posojilnica, ki jo je ustanovil župnik Ramovš (Adresar iz leta 1907 ga omenja kot načelnika, tajnik in blagajnik pa je bil Ivan Jelenc). V njej je imela gostilno, mesarijo in pekarno.

Seveda je nemogoče zaobjeti vseh dejavnosti, ki so se dogajale v tej stavbi. Avtorice so zato izluščile tri glavne sklope, ki nosijo naslove Velikolaški oder, Velikolaški film in V kostanjevi senci.

Velikolaško amatersko gledališče ima v Laščah zelo dolgo tradicijo. Svoj razvoj je gradilo na Levstikovi uprizoritvi kmečke burke Juntez v gostilni pri Drakslerici leta 1855, ki velja za začetek slovenskega ljudskega gledališča in za prvo eksperimentalno predstavo na Slovenskem na sploh (prizorišče je bila gostilna in ne gledališki oder), ter na tradiciji kulturne dejavnosti Orlov in Sokolov. Velik zagon je gledališka dejavnost dobila s povojno obnovo kulturnega doma in zgraditvijo nove dvorane. Že iz tega časa se Lašče lahko pohvalijo tudi s profesionalnim gledališkim odrom. Gledališka dejavnost je tudi ena glavnih dejavnosti KUD Primož Trubar.

V ozadju je lepo viden originalen stol iz prve gledališke uprizoritve v novi dvorani 9. septembra 1951; to je bila uprizoritev tragedije Tugomer.

Dolgo tradicijo ima tudi Velikolaški kino. Deloval je že v 50. letih prejšnjega stoletja v dvorani današnjega Levstikovega doma. Predstavljal je eno izmed pomembnih oblik državnega življenja v kraju.

Tretji sklop nosi naslov V kostanjevi senci. Ni pomembno samo, kaj se dogaja v domu; pomemben je tudi prostor zunaj njega – trg, ki je bil od nekdaj prostor trgovanja, druženja, klepetanja. Na trgu pred domom je bilo vedno živahno. Tam so bili mesnica, bife, zadaj klavnica. Sklepale so se kupčije; ljudje so se združevali in razpravljali o vsakdanjih rečeh, najprej pod kostanjem, danes pod lipo.

Razstava bo za obiskovalce odprta v času sobotnih tržnic na trgu; posebna vodstva bodo sproti objavljena na spletni strani www.trubarjeva-domacija.si, lahko pa nas pokličite na telefon 01 7881 006 ali nam pišete na e-naslov info@trubarjevi-kraji.si in se dogovorimo za ogled.

Zahvale pri pripravi razstave gredo:

vsem, ki so prispevali gradivo:

Urban Centa, Tanja Debeljak, Janez Dolšina, Matjaž Gruden, Sonja Kokošinek, Barbara Pečnik, Andrej Perhaj, Gregor Pucelj, Niko Samsa, Zdenko Samsa, Martina Venturini. KUD Primož Trubar Velike Lašče, Občina Velike Lašče, Zavod Parnas, Zavod za razvijanje ustvarjalnosti. Narodna in univerzitetna knjižnica, Arhiv RS, Zgodovinski arhiv Ljubljana.

Vsem, ki so nam zaupali marsikateri podatek in zanimivost:

Ana Debeljak, Tanja Debeljak (2013), Janez Gruden (2013), Matjaž Gruden, Andrej Perhaj, Niko Samsa, Zdenko Samsa, Jerica Tomšič Lušin, Aleksander in Danica Valič (2014), Alojzij Venturini in Martina Venturini.

Razstavo je finančno podprla Občina Velike Lašče.

Oblikovanje: Špela Andolšek, s. p.

Lektura: Jezični dohtarček

Izdelava fototapet: Košček d. o. o.

Izdelava panojev: Mart – grafične storitve Marta Škrli Antončič s. p.

Izdelava kovinskih podstavkov: Drop, Mitja Kaplan s. p.

Izvedba: Javni zavod Trubarjevi kraji, zanj Matjaž Gruden

Na otvoritvi je razstavo uradno odprl podžupan Občine Velike Lašče Dejan Zakrajšek. Program, v okviru katerega sta poleg avtoric nastopila tudi mlada glasbenika Zala in Matej Marolt na harmonikah, je povezoval Matjaž Gruden. Za pogostitev je poskrbela Kmetijska zadruga Velike Lašče.

Muzejska trojka – *postreženo z ljubeznijo.*

M. Gradišnik, V. Jerbič Perko, B. Pečnik

foto: Boštjan Podlogar

foto: Daniel Vincek

foto: Živa Ogorelec

V sredo, 17. maja, je v okviru dogodkov mednarodnega dneva muzejev v Rokodelskem centru Ribnica potekala tiskovna konferenca, na kateri je bil predstavljen projekt, imenovan Muzejska trojka.

Gre za skupni projekt treh dediščinskih ustanov z območja od Turjaka do Kolpe: Rokodelskega centra Ribnica, Pokrajinskega muzeja Kočevje in Javnega zavoda Trubarjevi kraji.

Že dolgo so potekali razgovori o tem, da bi se to območje, ki je povezano tako glede na naravne danosti kot zgodovinsko dogajanje, povežalo tudi v svoji kulturni ponudbi. Letos se je to izvedlo v obliki produkta skupne vstopnice z imenom Muzejska trojka.

Trojka je tradicionalna jed na Notranjskem in Dolenjskem. Sestavljena je iz treh sestavin ozimne zelenjave. Okusi so kljub enakemu imenu različni, saj vsaka gospodinja doda svoj ščepec začimb in ljubezni, ki dajejo hrani poseben okus.

Tudi Muzejska trojka je sestavljena iz treh sestavin – treh dediščinskih ustanov, ki povezujejo območje od Turjaka do Kolpe. Vsak muzej ima svoje lastnosti, ki mu jih določa prostor, kjer deluje, to pa daje skupnemu doživetju posebne začimbe, s katerimi se celotna izkušnja poveže v prav posebno okusno jed, postreženo z ljubeznijo.

Na Trubarjevi domačiji lahko spoznamo izročilo Primoža Trubarja, kako ga je rojstni kraj definiral in oblikoval. Ogledamo si lahko Trubarjevo spominsko sobo, hkrati pa spoznamo domačijo kot tipično mlinarsko-žagarsko gospodarstvo z žago in mlinom. V galeriji si lahko obiskovalci ogledajo aktualno likovno razstavo.

V Ribnici domuje Rokodelski center Ribnica, ki posebno pozornost namenja proučevanju, predstavljanju in izobraževanju o rokodelski dediščini suhe robe in lončarstva. V osrednji stavbi so na ogled stalne in občasne razstave, obiskovalci pa se lahko srečajo tudi z rokodelskimi mojstri. Nedaleč stran, v delno obnovljenem Ribniškem gradu, so na ogled občasne in stalne razstave, kot je razstava o čarovniških procesih. V središču mesta stoji Galerija Miklova hiša z razstavnim programom moderne in sodobne slovenske likovne ustvarjalnosti.

Pokrajinski muzej Kočevje se nahaja v Šeškovem domu, nekdanjem sokolskem domu, ki je kulturni spomenik državnega pomena. V njem si lahko ogledate razstavo risb Božidarja Jakca

in dve stalni razstavi o preteklosti Kočevske in razvoju Slovenije od ustoličevanja koroških vojvod do osamosvojitve. V samem središču mesta lahko pokukate v Likovni salon z aktualno razstavo slovenske sodobne produkcije.

Priročno knjižico, ki je tudi vstopnica, kupite na prvi lokaciji, ki jo obiščete. Lahko jo izkoristite v enem dnevu, lahko pa si vzamete čas, da se v naše kraje odpravite večkrat. Veljavnost vstopnice je eno leto. Na voljo so vstopnice za posameznike, družinska vstopnica in vstopnica za šolske skupine.

Do več informacij lahko dostopate na spletnih straneh omenjenih institucij ali pa nam pišite oziroma nas pokličite:

- Rokodelski center Ribnica, muzej.ribnica@rc-ribnica.si, 041 764 022
- Pokrajinski muzej Kočevje, info@pmk-kocevje.si, 01 89 50 303
- Javni zavod Trubarjevi kraji, info@trubarjevi-kraji.si, 01 7881 006

Iščemo obleko za žagarja na Trubarjevi domačiji

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji

Na Trubarjevi domačiji bomo čez poletje nadgradili žagarsko zbirko na Temkovi žagi. Dodali ji bomo interaktivni način predstavitve. Izdelali bomo tudi lutko žagarja, in sicer po podobi Temkovega Jožeta, zadnjega lastnika mlina in žage na današnji Trubarjevi domačiji. Pri tem potrebujemo vašo pomoč. Morda imate kje na podstrešju ali v kakšni omari shranjen še kakšen klobuk, stare hlače, srajco ali čevlje. Če jih ne potrebujete, bi jih mi z veseljem vzeli in oblekli žagarja.

V pomoč objavljamo dve fotografiji. Prva fotografija prikazuje Temkovega Jožeta sredi 80. let prejšnjega stoletja, druga pa Škuljevega Janeza iz Kaplanovega leta 1960.

Pišite nam na e-naslov ali nas pokličite na tel. št. 01 7881 006.

Zgoraj:
Škulj Janez
(rojen 1874),
Kaplanovo,
terenske vaje
SEM-a leta
1960.

Levo:
Temkov Jože,
1980, arhiv
družine
Debeljak,
Ribnica.

KNJIŽNICA POD KROŠNJAMI NA TRUBARJEVI DOMAČIJI 18. junij – 27. avgust 2023

**Čas za listanje:
nedelje,
od 18. junija naprej,
med 10.00-17.00**

**V knjižnici bomo gostili:
Literarno skupino KUD Primož Trubar
pod mentorstvom mag. Ane Porenta
s ciklom Sledimo Stritarju**

25. junij, 2. julij, 20. in 27. avgust, ob 15.30 uri

Literarna skupina KUD Primož Trubar pod mentorstvom mag. Ane Porenta bo v luči praznovanja 100. obletnice smrti Josipa Stritarja razmišljala o njegovem delu. Udeleženci se bodo pogovarjali o njegovi satiri in angažiranosti, utemeljevanju Prešernove izjemnosti, o hrepenenju po domovini in o njegovih nasvetih za pisanje.

...

**Glasbeno ustvarjalnico
s Tjašo Tomc (Društvo Finta),**

2. julij, 9. julij, 20. in 27. avgust, od 10. do 12. ure

Tjaša Tomc iz Društva Finta na vsakem srečanju otrokom prebere glasbeno pravljico. Nato otroci ustvarjajo na temo pravlјice. Izdelke ustvarjajo iz recikliranih materialov.

...

**Ireno Cerar: Pravlјični nahrbtnik,
pripovedovalski dogodek za otroke (5+)**

27. avgusta, ob 17. uri

Irena Cerar je prehodila že mnogo, mnogo pravlјičnih poti. Kadar ne pripoveduje pravlјic na prostem, v naravi, se na obisk k otrokom rada odpravi s pravlјičnim nahrbtnikom. Poln je starih, zanimivih predmetov in njihovih pravlјic.

...

**Izmenjevalnico oblačil in igrač
20. in 27. avgusta, od 10. do 17. ure**

Lepo vabljeni!

Javni zavod Trubarjevi kraji v
sodelovanju z Zavodom Divja misel.

Vrata in hišni portali: »Ta velka hiša« na Rašici

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji
foto: Boštjan Podlogar

Če se sprehodite čez vas Rašico, še danes po svoji mogočnosti izstopa »ta velka hiša« na št. 20. Pa ne samo po svoji velikosti in po zanimivih detajlih na fasadi, ampak tudi po osrednjem hišnem portalu in kovinskih vratih.

Ta velka hiša v 80. letih prejšnjega stoletja.

Foto: France Modic, Debeljak. Hrani: Tanja Debeljak, Ribnica.

Vrata imajo okrasno okovje v obliki Andrejevega križa. Lepo so ohranjena; le kljuka je iz sodobnih časov in verjetno dodana zaradi povsem praktičnih razlogov.

Na tem mestu so nekdanj živeli raški Trubarji, in sicer do malo pred 1614. Kot piše zgodovinar Boris Golec, je tu priimek Trubar ugasnil z Andrejem Trubarjem, sinom ali že vnukom Primoževega brata Andreja. Na začetku 20. stoletja je bil lastnik hiše trgovec in gostilničar Franc Dolšak, mož liberalnih nazorov in vnet častilec Trubarja. Ob 400-letnici Trubarjevega rojstva leta 1908 je celo založil razglednico, ki kot Trubarjev rojstni dom zmotno prikazuje Virantovo-Šimenovo hišo. Toda on ni niti slutil, da je prav on lastnik domačije, katere gospodarja sta bila Trubarjeva brata Jurko in Andrej in v kateri je Trubarjev priimek

na Rašici ugasnil. Še več, izlet 8. junija 1908, posvečen 400-letnici Trubarjevega rojstva, se je zaradi slabega vremena precej klavrno končal ravno v tej hiši, v Dolšakovi gostilni, kjer so izletniki prevedrili dopoldne (Golec, str. 10).

»Ta velka hiša« je bila od nekdanj središče Rašice. V njej sta bili pošta in gostilna; reklo se je tudi »na pošti«. Zraven hiše je namreč večje poslopje, nekdanji hlevi, kjer se je menjavalo pošne konje. Obe večji poslopji pa sta spadali v sklop še dveh zgradb: eni so rekli kasarna, kjer so bili včasih žandarji, ena pa je bila Markčeva hiša s kovačijo. Vsa štiri poslopja so bila med seboj povezana z zidanimi kolonami; rekli so v »hofu«. In res je bilo sredi teh zgradb veliko dvorišče, ki so ga po potrebi lahko zaprli. To so storili, kadar so se tu ustavili in počivali gonjači, ki so s Hrvaškega gonili živino v Trst (Debeljak, str. 23).

Hiša ima še danes kovinska vrata. Na podeželju niso bila prav pogosta; navadno so jih imele pomembnejše hiše raznih obrtnikov.

Izpostavljeni del portala nosi letnico 1817 in začetnici F in D po lastniku Francu Dolšaku.

Železna vrata ali z železom okovana vrata so odporna proti vremenskim vplivom in omogočajo velike možnosti oblikovanja. Začela so se širiti v 16. stoletju z utrjevanjem mest in gradov, predvsem za zaščito zoper tatove in požar. Razširjena so bila na območjih z razvitim kovaštvom, v mestih, medtem ko jih je bilo na podeželju razmeroma malo.

Posamezni ohranjeni primerki so iz 18. stoletja, v večjem številu pa so se uveljavila v 19. stoletju zaradi požarne varnosti na vhodnih hišnih vratih, na vratih gospodarskih poslopij in na notranjih vratih prostorov za shranjevanje živil. Vratna krila so bila sprva zaradi velikih dimenzij lesena, utrjena s pločevino in okrašena z žebeljnimi glavami.

Z razvojem tehnologije izdelovanja so se uveljavila v celoti železna vrata. Sprva iz manjših plasti spajkanega železa. Železna vrata so imela poudarjeno oblikovane posamezne detajle. Zlasti vhodna železna vrata so imela okrasno oblikovano okovje v obliki Andrejevega križa, ki je bil na koncih zaključen v zvitega polža ali drugače oblikovno podarjene zaključke. Imela so okrasne primeže in celo večplastne rozete na sredini prednje stranice (Šketelj, str. 117).

Viri in literatura:

- DEBELJAK, Janez (2008). *Trubarjeva Rašica, 2. dopolnjen natis. Velike Lašče: Zavod Parnas.*
- GOLEC, Boris (2009). *Kdo in od kod je bil v resnici Primož Trubar? O Trubarjevi identiteti in njegovih sledih na Rašici. Interno gradivo za lokalne vodnike.*
- SKETELJ, Polona (2014). *Vrata. Prostorski in simbolni prehodi življenja. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej.*

Srečanje s poezijo/ Pesem si 23

Ana Porenta

*Z vseh koncev Slovenije
so v soboto, 3. junija 2023,
priromali pesnice in pesniki
na Trubarjevo domačijo,
da bi skupaj proslavili
izid novega, 17. letnega
zbornika Pesem si 23.*

V Trubarjevi spominski sobi z replikami del Primoža Trubarja, ki so naše prve slovenske tiskane knjige, se Pesem si družina in najboljše pesmi preteklega pesniškega leta imenitno počutijo. Ob prihajajočem Trubarjevem dnevu se tako poklonimo tudi spominu nanj.

Platnice novega zbornika smo odprli na začetku knjige. Sara Špec je prebrala svoj uredniški uvodnik v letošnji zbornik, v katerem je subtilno prepletla mačjo in pesniško prejo in med drugim dejala: »Uredništvo seveda ni lastništvo, zato dotikanje ne sme biti grobo in boleče, marveč previdno, spoštljivo, a tudi ravno prav pomenljivo, da iz avtorjev in avtoric izžgečka najdragocenejše pesniško predivo. Uredniško pregledane pesmi so kot negovani mački, ki potrebujejo pozornost, ljubezen in poetično zavetje za razvoj ustvarjalnosti, samosvojesti in neponovljivosti.«

Za požlahtnitev prireditve je poskrbela Breda Konjar – Koni, ki je napletla srebrnozlate štiriperesne deteljice za vsakega od nastopajočih in uredništvu izročila večni šopek in zahvalo, iz katere smo razbrali njeno pripadnost in podporo pesniški družini, v kateri je vedno našla zatočišče za pesniško iskanje, širjenje obzorij, ohranjanje ustvarjalnosti in branje. Med drugim je povzela pogled na delovanje portala: »Možnost zatekanja v izviren kotiček Pesem si, ki je odprt vsem, ki imamo radi poezijo in nam vselej s številnimi spodbudami in s strokovno korektnim

komentarjem in mentorskimi zgledi omogoča širjenje pesniških spretnosti, je neizmerna dragocenost.«

Glasbo je z nami delil nepozabni Matej Krajnc, pesnik, pisatelj, esejist, urednik ... ki ga na Pesem si poznamo kot duhovitega in angažiranega avtorja. Poleg izbora iz svojega bogatega repertoarja je predstavil tudi prevod pesmi Boba Dylana. Njegove pesmi so se nas globoko dotaknile, saj na njemu lasten način opisujejo grenkobe sveta na poglobljen in hkrati humoren način.

Lidija Brezavšček, ki je na portalu urednica z najdaljšim (14-letnim) stažem, je spregovorila o tem, kako ponosna je, da se Pesem si ves čas razvija, kot se tudi avtorji in uredništvo. Po njeni zaslugi je na Pesem si mesto tudi za poezijo v formi, nad katero bdi prav ona. Njenim ustvarjalkam in ustvarjalcem nudi številne koristne nasvete in pomoč.

Med glasbo so nam svoje pesniške stvaritve – pesem, dve ali tri – iz novega zbornika Pesem si 23 predstavili prisotni avtorji in avtorice: Dejan Bosil, Mirjam Dular, Sašo Greiner, Breda Konjar, Mark Mandy, Branka Kamenšek, Dušica Kores, Felicita Medved, Alenka Mihorič, Bernarda Mrak Kosel, Irena Pajnik Beguš, Nada Pečavar, Maks Petrič, Janja Plevnik, Marko Skok Mezopotamsky ter za konec še nekdanja urednica Silvana Orel Kos in na novo pridruženi urednik Milan Žniderič. Ob pesmih in prevodih smo začutili svet, ki se dogaja okrog nas v poglobljeni, ponotranjeni luči in jim zavzeto prisluhnili – spregovorile so o naših občutjih z besedami ustvarjalk in ustvarjalcev, ki so vsak zase razvili svojo osebno in prepoznavno poetiko.

Ob koncu prireditve sem se voditeljica Ana Porenta zahvalila vsem nastopajočim avtoricam in avtorjem, ki so s svojo poezijo soustvarili zbornik Pesem si 23 in ta večer, uredništvu, ki bdi nad pesniško prejo (zbornik Pesem si 23 smo uredili Lidija Brezavšček, Luka Benedičič, Helena Zemljič, Senada Smajić in jaz), Mateju Krajncu za glasbeno popotovanje skozi poezijo in skrbnikoma portala, Gregorju Grešaku in Tinetu Dolžanu, ki omogočata naše vsakodnevno virtualno srečevanje. Na dogodku pri Trubarju je zanimivo spoznati obraze ljudi, s katerimi komuniciramo prek objav na portalu: čeprav se poznamo po pesniški plati, se tukaj vidimo tudi v živo.

Za podporo pri izidu zbornika in omogočanju prireditve se zahvaljujemo Občini Velike Lašče, za sodelovanje pa Javnemu zavodu Trubarjevi in KUD-u Primoža Trubarja, posebej Zdenku in Jaki Samsa za tehnično podporo prireditve ter Niku Samsi za snemanje dogodka. Prireditev je bila vključena tudi v Teden ljubiteljske kulture, ki ga za vso Slovenijo organizira JSKD RS.

Po uradnem izidu knjige Pesem si 23 smo v Galeriji Skedenj ob pogostitvi in knjigah Zavoda za razvijanje ustvarjalnosti razpredali o poeziji, o prostorih, ki nas navdihujejo, in o druženju, ki ga vsi samotni ustvarjalci poezije potrebujemo. Eden od prostorov Pesem si je prav gotovo Trubarjeva domačija, na katero se nekateri ustvarjalci vračajo leto za letom in kjer se vsi dobro počutimo. Naj Pesem si še naprej tke niti prijateljstva med ustvarjalci in bralci poezije.

POLETNA LIKOVNA ŠOLA Z AKADEMSKIM SLIKARJEM VELJKOM TOMANOM

**Vabimo vas na
Poletno likovno šolo za odrasle,
ki bo potekala v okolici domačije,
v primeru slabega vremena
pa v galeriji Skedenj
na Trubarjevi domačiji.**

9-urni tečaj bo obsegal:
slikanje krajine in/ali tihožitja.

Za tečaj potrebujete:
akrilne barve,
platno (ne večje od 50 x 70 cm),
stojalo.

Termini:
sreda, 5. julij, od 15. do 18. ure,
četrtek, 6. julij, od 15. do 18. ure,
petek, 7. julij, od 15. do 18. ure.
Maksimalno število prijav: 8

Cena tečaja:
30 EUR/osebo

Prijave in dodatne informacije:
01/7881 006 ali 040-505-960,
info@trubarjevi-kraji.si.

Prijave sprejemamo do zasedbe mest
oziroma najkasneje do 30. junija 2023.

Javni zavod Trubarjevi kraji

Iz velikolaškega okraja Bela in črna za slovo

Metka Starič

O bvezen del dekletove bale so predstavljali mrliški prti. Dekleta so jih izvezla sama ali pa so jih prejela kot darilo svojih mater, mrliški prti so lahko potovali tudi skozi več rodov. Etnologinja Pavla Štrukelj iz Orlove ekipe, ki je naše kraje raziskovala leta 1960, je za arhivsko zbirko SEM po velikolaških krajih fotografirala kar nekaj mrliških prtov. Najdemo jih lahko na spletni strani Slovenskega etnografskega muzeja, v muzeju pa hranijo tudi zapise o njih.

Ena od fotografij prikazuje mrliški prt lastnice Marije Grebenc z Rašice. Špice za mrliški prt je izdelala njena mati Neža Stritar z Male Slevice okrog leta 1886, ko ji je bilo 16 let. »Klekljane« špice (s fotografije je sicer razvidno, da gre za kvačkane) so bile široke 44 cm; prišite so bile le na dveh koncih, na sprednjem in zadnjem koncu, in tudi to je bil dokaz, da so bile zelo stare. Vzorec sestavljajo zobci, skupine po dva ptička, med njima pa smreka. Med eno in drugo skupino je oblikovan kvadrat. Tudi drugi mrliški prt je Grebenčeva dobila za balo od matere – imel je ročno izdelane zaključke na dveh koncih. Pavla Štrukelj je zabeležila, da je »na rokah šlingano«, da ga sestavljajo luknjice in polno vezenje z vzorcem. (*Tovrstnim vezeninam bi danes rekli rešilje oz. rišelje – pri tej tehniki z belo nitjo najprej izvezejo vzorec, nato pa natančno izrežejo luknjice.*) Na njem so upodobljeni srčki, v sredini pa je navzdol obrnjena vejica. Ko se je Marija primožila k hiši, je bil pri hiši še en mrliški prt, last moževe matere. Namenjen je bil za na sprednji del mize, špice pa je imel s treh strani.

Frančiška Centa z Male Slevice je leta 1960 etnologom pokazala mrliški prt, ročno delo, staro približno 80 let. Naredila ga je očetova sestra Marija Malnar iz Dvorske vasi, ki je izdelovala tudi aptahe (peče). Naslednji je bil last Ivane Peterlin z Velike Slevice; hranila ga je okrog 130 let; bil je del bale, ki jo je Ivana prejela od svoje matere, ta pa še prej od svoje. Pogrinjali so ga na mizico pri parah. Okrog in okrog je imel ažur (*ažur = okras na perilu, ki nastane, ko nekatere niti potegnemo iz tkanine, druge pa obšijemo – povzeto po fran.si*) in franže (*resice*). V uporabi je bil tudi takrat, ko je duhovnik prišel obhajati bolnika. Justina Gradišar iz Bavdkov je etnologom pokazala špice za k mrliškem prtju in povedala, da so imeli prti špice sprva samo na dveh straneh. Gospodarjevi prti so bili mlajši, saj so imeli špice že na treh straneh.

Mrliški križ je moral biti pri vsaki hiši
– zapuščina Paternostove družine iz Gornjih Retij

V Gradišču pri Robu so pokojnega sprva polagali kar direktno na posteljo; šele kasneje so začeli postavljati posebne odre. Vera Gorjup se spominja, da so v Krvavi Peči čez posteljo naložili deske; preko desk so namestili kak star »kovter«, čezenj razgrnili rjuhe, na vrh pa pognili prte. Pri bogatejših so oder z mrliškimi prti pregrnili v celoti, pri revnejših pa so namestili le ožji pas »šlinganja« ob robu odra. Ob vznožju odra so postavili mizico. Če niso imeli primerne, so jo pa šli iskat na pòsodo. »Na mizici so morali biti vedno trije prti – zakaj, ne vem – najprej čez vse bela kotenina, čez njo šlinganje, pod križem pa je bil še tretji prt,« pove Vera. Poleg križa in svečnikov sta na mizo sodila še majhen krožnik z žegnano vodo ter vejica pušpana ali brinja.

Mizar Anton Purkart iz Velikih Lašč je izdelal stolice za pod mrliški oder za v Dvorsko vas in Velike Lašče. Hranili so jih kar v šupi; kdor jih je potreboval, si jih je lahko izposodil, krsto pa so naročili pri Zakrajšku v Srobotniku.

»Stolice so bile lepo izdelane; imele so malo padca. Zlasti tiste za Dvorsko vas so bile nekaj posebnega, saj so imele okrog celo lučke,« razloži. Na stolice so domači in sosedje potem polagali lesene deske, jih prekrili s prti in nanje postavili krsto ter ob njo razporedili rože.

Križ in svečnika pri Purkartovih v Velikih Laščah

Pri Purkartovih v Velikih Laščah hranijo križ in lesena svečnika, ki sta sodila na mizico ob vznožju odra, na katerem je ležal pokojni. Še vedno je vse to v uporabi, kadar jih obišče duhovnik. Iz več virov so mi potrdili zgodbo, ki se je dogajala pri Štupici v Velikih Laščah: Gospa je bila hudo bolna in pričakovali so, da bo umrla. Zato je hčerka poprosila sosede, naj pomagajo pri pripravah. Predelili so že spodnjo sobo in postavili oder. A gospa je ozdravela in potem je bilo treba oder na hitro pospraviti.

Pavla Štrukelj je zabeležila: »Odstranijo ogledalo in uro ustavijo tisto minuto, ko je umrl človek v hiši. Ura stoji toliko časa, dokler ni mrlič pokopan. Če je mrlič star človek, dajo na okna črne zavese. Če je moški mrlič, ga moški preoblečejo; če je ženska, pa jo preoblečejo ženske.«

Pokojnika so torej pripravili sosede. »Umili so ga in preoblekli – če je le bilo mogoče v poročno obleko. 'Iz ševjota je imela obleko, ko je na parah ležala,' so se pogovarjali ljudje v Krvavi Peči, kar je pomenilo, da je bila iz boljšega blaga,« se spominja Vera (*ševiot = trpežna volnena tkanina – po fran.si*). Iz zapisov Orlove ekipe pa se je ohranilo: »Včasih so mrliča oblekli v poročno obleko. Noge je imel pa bose, tudi nogavic ne. Sedaj oblačijo vse bolj črno.« Klobuk so moškemu položili zraven glave na blazino. Ženska je bila v pokrita z ruto. Mlado dekle je bilo oblečeno v belo obleko, na glavi pa imelo krancel (*venček*). Če ženska ni bila poročena, so jo dali v belo trugo.

Pokojnega so v celoti pokrili z drobno mrežico, ki so jo kupili – imenovali so jo naličje. »Preden so trugo zaprli, so naličje na rob pričvrstili z žebli in ko so namestili pokrov, je še vedno gledalo iz krste,« pove Vera. Če je bil mrlič star, so uporabili črno, če je bil mlad pa belo naličje, je v Bavdkih zabeležila Pavla Štrukelj in nadaljevala: »Neki ženski pa naličja niso dali. Potem je pa prišla nazaj in rekla: 'Vse ste lepo napravili, samo naličja mi niste dali. Sedaj bo pa ta in ta umrla (dotična oseba je bila takrat še zdrava), pa dajte še eno naličje več, ga bom že dobila jaz.'« Ko med vojno naličij ni bilo, so mrliča pokrili s kakšno tanko redko stvarjo, tanko rjuho ali z aptahom.

Mrliški prt Marije Grebenc z Rašice – fotografijo hrani SEM

Ljudje so pokojnika prihajali kropit. Ob njem so čuli – prvo noč sosedje, drugo noč sorodniki. Stanka Hren se spominja, da so pri očetu na Strmecu, ki je umrl leta 1983, čuli noč in dan. Ob pokojnem so se izmenjevali njegovi številni bratje in sestre in molili, v kuhinji pa se pogovarjali. Domači so jih ves čas stregli s čajem, krljevko, kavo in žganjem. Štrukljeva je zapisala, da je na Malem Osolniku kropilce sprejemal tisti, ki je bil pri sveči. Ko so kleče odmolili, jim je ponudil kozarček žganja. Preden je izpil, je kropilec rekel: 'Bog se usmil' čez verne duše.' »V Krvavi Peči je za sveče pri pokojnem skrbela starejša ženska, ki so ji rekli *Kreserica*; doma je bila iz starega Bukovca, tam, kjer danes stoji lovski dom. Skrbela je za prirezovanje stenja, da sveče niso prehitro pogorele. 'Pa Boh lonej, ker ste prišli pokropit,' se je lepo zahvalila vsakemu, ki je prišel pokropit,« se spominja Vera.

»V sobi je moralo biti temno. Ko je umrla Lenčkova teta iz Zazida, ki je ležala v Ščiti, smo kupile blago in sešile zavese,« pove Iva Purkart. V beležki etnologinje Štrukelj je zabeleženo: »Kropilci pridejo črno oblečeni. Okna so zagrnjena - običajno so zavese črne, čeprav so papirnate. To pa zato, ker mora biti temno, da je večja žalost. Domači hodijo okrog žlahte povedat, da je mrlič in kdaj je pogreb. Ob mrliču se o njem pogovarjajo.«

Človek je na parah ležal dva dni oziroma 48 ur – tak je bil predpis. Mrtvooglednik je prišel šele po prvem dnevu in preveril, ali pokojni ni morda še vedno živ. V Krvavi Peči so o pokojnem kot o rajnkem (npr. rajnki Janez) govorili šele takrat, ko je bil že pokopan. »Dokler je pokojni ležal na parah, so se o njem pogovarjali, kot da je še živ in med njimi,« pove Vera.

Pa se je kdaj zgodilo, da se je kdo zbudil? »V Rutah se je zbudil Jaklov hlapec. Umrl je, ko so ga hoteli pa pokopati, je pričelo ropotati po trugi. Odprli so, pa je bil še živ,« se spomni Vera. Tudi Stane Zabukovec z Gradeža pozna zgodbo iz pripovedovanj starejših: »Bil je zelo bogat kmet, ki je imel denar. Denar je pa skrival v povšter (blazino), ampak družina ni nič vedela, kam ga spravlja. Samo naročil je: Ko boste mene pokopali, povšter pod glavo. Tako so tudi naredili, dali pod glavo in ga zakopali. Potem so se pa spomnili, kje je tisti denar, ki bi moral biti. Pa se je eden oglasil: Gotovo ga je dal v povšter. Potem pa odkopat grob. Odprli so trugo, možakar je bil obrnjen in je z glavo, z zobmi grizel povšter, notri je bil pa denar. Ker tiste čase niso ljudje čakali, da bi bil človek dva dni ležal, da bi res umrl. Ta človek je bil pa verjetno samo omamljen, da so ga tako rekoč potem živega pokopali.«

Iz zapisov Štrukljeve je tudi razvidno, da verujejo, da mrlič pride nazaj leto za tem, ko je umrl. »Pravijo, če se takega mrliča ogovori, potem zdravi tisto leto umrje. Zato si ga ne upajo ogovoriti. Marsikdaj pride tisti mrlič nazaj, ki ima kaj urediti, kakšen dolg.« »Ja, v Krvavi Peči je stari Usnik hodil nazaj,« pritrди Vera. »Ker je po krivem pričal, da je nekomu vrnil dolg, pa mu ga ni. Prihajal je potem k tistemu, ki ga je oškodoval. Ta mu je nazadnje rekel: 'Johan, kar v miru počivaj, jaz sem ti odpusil.' Potem ga pa ni bilo več.«

Vir: gradivo Orlovih ekip iz leta 1960 – Pavla Štrukelj.
Ustni viri: Vera Gorjup, Iva in Anton Purkart, Stanka Hren.

S konjskimi vpregami po Mišji dolini

Dragica Heric

Od Tomažinov na Veliki Osolnik in od tam na Rašico na Trubarjevino in od tam nazaj do Tomažinov se je majsko soboto v povorki podalo približno petnajst konjskih vpreg.

Konjska vprega je bila nekoč za prevoz ljudi ali tovara; danes se uporablja za turistične namene in za posebne priložnosti. Ljubitelji konj na velikolaškem so se lepo majsko

soboto zbrali na Ranču v Tomažinih in se v povorki konjskih vpreg z vozovi oziroma maratonkami podali po Mišji dolini do Velikega Osolnika, Rašice in nazaj proti Tomažinom. Bilo je več kot petnajst vpreg z dvema vpreženima konjema; to so predvsem delovni, močnejši hladnokrvni konji, kot so haflinger, posavec ali slovenski hladnokrvni konji ter križanci. Lastniki vpreženih konj so na maratonski sedeli spredaj, zadaj pa še dva ali trije družinski člani, prijatelji ali znanci, ki so prav tako ljubitelji teh plemenitih živali, in vsi so uživali v vožnji. Udeleženci tokratne konjenice konjskih vpreg so bili predvsem iz Velikih Lašč, med njimi tudi njihovi prijatelji iz Grosuplja, Iga in drugih sosednjih krajev.

SUV za VSE okuse in pričakovanja

5 Garancije
brez omejitev kilometraže

8 Garancije
na baterijo

Povprečna poraba goriva: 1,383 – 7,816 l/100 km, emisije CO₂: 31,40 – 181 g/km.

Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. Silke so simbolne. Akcija velja do razprodaje zaloga. Več informacij vezanih na akcijsko ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoj garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci ste v raziskavi QUDAL (Quality meDAL) terenskim vozilom Hyundai podelili priznanje Najvišja raven kakovosti na slovenskem trgu. Vir: <https://www.qudal.com/SLOVENIA-453YPI8>. Najbolji SUV srednjega razreda v velikem primerjalnem testu Prima. Rezultati Prima testa: <https://slo.net/avtomoto/testi/primerjava-12-suv-test-je-pokazal-najbolse-foto-591935>.

HYUNDAI

Avtotohiša Zalar d.o.o.

Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče 01 7881 999 031 331 920 prodaja@avtohis-a-zalar.si FB Instagram

vrtičkarji Spomladanska opravila na vrtu kasnijo

Dragica Heric

Vsak dober vrtičkar si mora pred začetkom sezone pravočasno narediti setveni načrt. Zaradi vremena, kakršno je letos, se med sezono lahko načrt spremeni oziroma je treba setev ali sajenje prilagoditi razmeram. Zaradi obilnega dežja in hladnega vremena spomladanska dela na vrtu zamujajo; pridelki bodo kasnejši.

Nenehno deževje, tudi neurja s poplavi in plazovi, so letos povzročali precej težav tudi na našem območju. Marsikdo je v zgodnjih spomladanskih mesecih nabavil sadike oziroma jih celo sam vzgojil, a na vrt zaradi obilnega dežja ni bilo mogoče. Sadike lahko določeno obdobje še vzdržujemo, a največ 10 do 14 dni. V tem času moramo skrbeti, da ima sadika ustrezno temperaturo in vlago; obenem jo je treba ohranjati vitalno in močno s sredstvi za krepitev. Po dveh tednih sadika ni več vitalna; začne se starati in treba jo je presaditi. Večja težava zaradi moče je bila pri setvah. Tu je pomemben vsak dan, saj z vsakim naslednjim dnevom izgubljam. Površine so bile že pripravljene za setev; sedaj so tla preveč razmočena, zbita; voda je izprala hranljive snovi. Vsak vrtičkar ve, v kakšnem stanju je njegov vrt in kaj je mogoče storiti. Vsekakor zbita tla niso dobra in jih je treba razrahljati, mogoče celo preorati, skratka omogočiti zračenje tal, da lahko svoje naloge opravljajo talni mikroorganizmi. Pri jesenskem česnu, čebuli in vseh ostalih rastlinah je potrebno tla vseskozi rahlirati, da ni skorje in rastline dobijo vodo in zrak do korenin. Plitva obdelava tal je eden nujnih ukrepov tudi pri pridelavi zelenjave.

V rastlinjaku je pridelek zaščiten pred slabim vremenom, predvsem obilnim dežjem in točo.

Ponovne setve korenčka, rdeče pese, kumar ...

Kjer smo opravili določene setve vrtnin, marsikje semena niso vzkli oziroma so slabo vzkli. Če so tla zbita, se je sploh težko odločiti, kdaj iti na njivo, saj lahko s ponovno setvijo uničimo še tisto malo, kar je vzkli, in tudi uspeh ponovne setve je vprašljiv, če ima povrhnjica skorjo. Zaradi slabe zračnosti so letos slabo vzkli rdeča pesa, korenček, fižol, peteršilj, kumare in še kakšna vrtnina. Tam, kjer tla niso bila pokrita s kopreno, se je naredila skorja in kalček ni prodril skozi. Korenček in rdeča pesa potrebuje rahlo setvenico; pri direktni setvi lahko seme v zemlji vzklije, a nima dovolj energije, da bi prodrlo skozi skorjo. Zato se priporoča nežno česanje posevka, ki po drugi strani lahko uniči že vzkaljena semena.

Junij je čas za kapusnice

Za saditev kapusnic je junij optimalni čas. Letos je prednost v tem, da so tla dobro namočena in ni potrebe po namakanju že pred presajanjem sadik. Težava je pri presajanju plodovk, saj je temperatura tal in zraka prenizka. Za vse plodovke je prehladno, čeprav smo v drugi polovici junija. Najbolj občutljive na pomanjkanje toplote so paprike in jajčevci. Za pridelavo v rastlinjaku so nižje temperature ugodnejše, saj pri visokih junijskih temperaturah ali celo vročinskih valovih pride do slabe opodnje in odpadanja cvetov. Pridelovalci že vedo, da morajo v tem času poskrbeti za ustrezno količino kalcija, fosforja in drugih mikrohranil, ki jih rastline potrebujejo, da se prepreči odpadanje cvetov, četudi bo dozorevanje nekoliko kasnejše. Pri paradižniku se prvo doda-

Zaradi hladnega vremena in nizkih temperatur vse vrtnine kasnijo.

janje kalcija priporoča že v času, ko se nastavi prvi plodič. Nekateri to naredijo že pri presajanju in potem dodajajo hranilo na 10 do 14 dni, odvisno od tega, kako se nastavljajo naslednji cvetovi. Vsekakor je za preprečitev deformiranih plodov paradižnika, paprike, kumar, feferonov potrebno redno dodajanje kalcija. Ne sme se čakati, ker lahko pride do motene in upočasnjene oskrbe preko koreninskega sistema. Podobno velja tudi za listnate zelenjadnice, torej kapusnice in solatnice, saj jih s tem učvrstimo in rastline lažje prenašajo vse morebitne šoke. Plodovke, predvsem paradižnik in kumare, lahko sadimo od maja do poznega junija, saj si s tem podaljšujemo sezono v september in oktober, še zlasti, če je lepa in topla jesen, kot je bilo lansko leto.

Le močna rastlina bo premagala vremenski šok in stres

Sedaj lahko le upamo, da iz te hladne in vlažne pomladi ne bomo naenkrat skočili v vroče poletje; predvsem si želimo čim manj neurij s točo, ki so se žal tudi na območju Velikih Lašč že zgodila. Zaradi vseh vremenskih nevšečnosti, ki smo jim priča vsako leto znova, pa danes že vemo, da je treba rastlini pomagati in jo zaščititi. Skorajda ni domačije, ki na vrtu ne bi imela vsaj majhen rastlinjak, kjer je pridelek zaščiten. Po drugi strani pa so na voljo bodisi domači pripravki (prelivke iz gabeza, koprive, kamilice ...) ali biodstimulativna sredstva na podlagi aminokislin in alg, s pomočjo katerih rastline okrepimo in jim pomagamo ob različnih temperaturnih in vremenskih šokih ter stresih.

Kmetje za prostovoljni vstop v ukrepe Nature 2000

Dragica Heric

Konec aprila se je v Ljubljani zgodil protest kmetov pod geslom DOVOLJ JE! Med zahtevami so bili predvsem takojšen umik Uredbe o programu upravljanja območij Nature 2000, umik Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaščiti živali, v delu, ki se nanaša na spremembo nadzora rejnih živali in daje tečajnikom iz nevladnih organizacij pooblastila veterinarskih inšpektorjev in kontrolorjev.

Po nekaj tednih so se pogajanja predstavnikov kmetijskih nevladnih organizacij s pristojnima ministroma – Ireno Šinko, ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in Urošem Brežanom, ministrom za naravne vir in prostor, sredi junija le premaknila z mrtve točke. Kmetje so predstavili izsledke pravnega mnenja o zakonitosti omejitev, ki bi jim v primeru sprejema predloga Uredbe PUN (Na portalu E-demokracija je bil 23. februarja objavljen predlog Uredbe o programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023-2028, t. i. – Uredba PUN) naložil obveznosti, za katere ni zakonske podlage, s čimer bi očitno kršili ustavno zagotovljene pravice, predvsem do uživanja zasebne lastnine in svobodne gospodarske pobude. Predstavniki kmetov so večkrat izpostavili, da bi jih morali aktivno vključiti v proces in da morajo biti vsi ukrepi za kmete prostovoljni in pravilno zastavljeni. Na pogajanjih sredi junija so tako sprejeli sklep, da pristojni ministrstvu pripravita stališče, ki jasno opredeljuje, da so ukrepi Natura 2000 za kmete prostovoljni, skupaj pa oblikujejo stimulative ukrepe, ki bodo sprejemljivi tudi za kmete. Glede okoljsko občutljivega trajnega travinja (OOTT) so kmetje izpostavili, da odgovorni niso opravili nobenih monitoringov in strokovnih analiz, razvidno pa ni niti, kakšno je predvideno dolgoročno upravljanje teh območij. Kmetijsko ministrstvo bo zato skupaj z Ministrstvom za naravne vire in prostor in Zavodom za varstvo narave pripravilo predlog metodologije, ki bo vključeval pregled stanja njiv iz leta 2006 in jih območno in individualno obravnaval. Kmetijsko ministrstvo bo nato posredovalo meto-

dologijo za revizijo OOTT slojev, ki bo odprta za podajanje predlogov, dopolnitev in pripomb ter jih tudi smiselno vključila. Kmetje so predlagali, da se za podlage za OOTT upošteva stanje katastra vse do leta 1990, kjer je razvidno, ali je bila takrat to njiva ali travnik. Zavod za varstvo narave je za podlago za določitev OOTT izhajal iz stališča, da se za OOTT določijo območja, ki bi lahko bile njive in jih želijo ohraniti kot trajne travnike. Od tod tudi ideja o prepovedi preoravanja. Stališče, ki so ga zavzeli skupaj s kmetijskim ministrstvom pa je, da se za OOTT določijo površine, ki so že od nekdaj travniki in jih je nemogoče preorati.

Evropska komisija ne zahteva njivskih površin v stelnike

Evropska komisija (EK) sporoča, da ni zahtevala spremembe njivskih površin v stelnike, da je obnova travnikov sicer obveza države, vendar se morajo predstavniki države odločiti, kje in na kakšen način bodo realizirali zahtevo. Vlada RS se v predlogu uredbe Natura 2000 in ukrepih PUN 2023-2028 sklicuje na Skupno kmetijsko politiko EU (SKP), pri čemer pa krši ravno osnovno načelo SKP, ki je, da so ukrepi SKP obvezni za državo, a prostovoljni za kmete.

Slovenija ima pod Naturo 2000 nekaj manj kot 40 % površin. Nam blizu sta Hrvaška in Bolgarija, medtem ko ima Avstrija, s katero se običajno radi primerjamo, pod Naturo 2000 le 15 % površin, vse ostale države EU pa so daleč za nami.

Občina Velike Lašče v prostoru meri 103 km² in obsega kar 88 naselij, v katerih živi 4363 prebivalcev. Kmetijska zemljišča zavzemajo v občini četrtno vseh

površin, gozdovi pa kar 70 odstotkov. Ukrepi, ki so bili v Naturi 2000, so bili do sedaj prostovoljni (HABITATI – podpora na površine, ki določa omejitve košnje po 30. 6. in vodenje evidenc v okviru programa KOPOP). Od januarja 2023 je predvidena omejitev prepovedi preoravanja trajnih travnikov, kar pa je trenutno zadeva pogajanj med kmeti in državo. Kmetijska ministrica Irena Šinko je v pogajanjih obljubila, da se bodo skušali dogovoriti o predlogih o pripravi prostovoljnih ukrepov, ki naj bi jih poslali v usklajevanje in v potrditev Evropske komisije.

Natura 2000:

Mišja dolina: Območje obsega dolino Kozmanjke, ki priteka izpod Blok, teče skozi Mišjo dolino kot Veliki graben oziroma Kovparica in nato po izlivu v Robarico v Velikih logih teče kot Rašica. Večji del doline pokriva mozaik travnikov, predvsem v Velikih logih se pojavljajo tudi močvirni travniki, trstičja, jelševja in fragmenti nizkih barij. Potoki so habitat raka koščaka in potočnih piškurjev. Obsega dobrih 1500 hektarjev.

Cereja: Potok Cereja izvira v več izvirnih krakih v bližini naselja Velika Slevica, ki na južnem robu Veliki Lašče ponikne v ponor. Njeni povirni deli predstavljajo življenjski prostor raku navadnemu koščaku. Obsega slabih 7 hektarjev.

Nova inšpekcija za zaščito živali

Predlog novele zakona o zaščiti živali med drugim predvideva ustanovitev prehodnih hlevov za odvzete živali, ustanovitev specializirane inšpekcije za zaščito živali in vzpostavitev obveznega internega video nadzora v klavnicah. Z novelo bi predlagatelji prav tako društvom, ki so na podlagi omenjenega zakona pridobili naziv delovanja v javnem interesu na področju zaščite živali, omogočili aktivno sodelovanje pri svetovanju skrbnikom živali in sodelovanje z nadzornimi organi v primeru ugotovljenih nepravilnosti, tako da se imenuje pooblaščen svetovalec za zaščito živali. Pooblaščen svetovalec je lahko vsaka polnoletna oseba, ki je

državljan Slovenije in izpolnjuje dodatne pogoje: ima najmanj srednješolsko izobrazbo, je najmanj tri leta aktiven član nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju zaščite živali, ima opravljeno 40-urno usposabljanje iz biologije, fiziologije, obnašanja in zdravstvenega varstva živali ter predpisov, ki urejajo zaščito živali, in predpisov, ki urejajo postopke inšpekcijskega nadzora in prekrškovne postopke. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije opozarja, da bo šlo z vstopom na zasebno lastnino in zbiranjem dokazov (fotografiranje) za hud poseg v zasebnost. Glede na kratko usposobljenost svetovalcev in aktivistično držo nekaterih društev za zaščito živali je upravičena skrb, da bodo pogosto prekoračena pooblastila. Po mnenju kmetijske zbornice je sporno, da bo zakon omogočal pooblaščenim svetovalcem zbiranje dokazov in njihovo uporabo v uradnih inšpekcijskih postopkih. Tudi na Sindikatu kmetov Slovenije so strogo proti sprejetju zakona, ki bi nadzoroval kmete s strani nevladnih organizacij. Nesprejemljivo in nedopustno je, da zakon predvideva, da bi živinorejske kmetije postale poligon za izžvljanje tako imenovanih aktivistov – »pooblaščenih svetovalcev za zaščito živali«, ki naj bi na osnovi 40-urnega tečaja presojali pravilnost oskrbe živali v oskrbi rejcev. S tem se popolnoma degradira znanje in izkušnje rejcev ter ostale stroke. Tudi Veterinarska zbornica, Veterinarska fakulteta in Biotehniška fakulteta so odločno proti sprejetju predlagane novele zakona. Rejec je tisti, ki si najbolj želi imeti v svoji črede zdrave, vitalne in nepoškodovane živali, saj le take omogočajo gospodarno rejo.

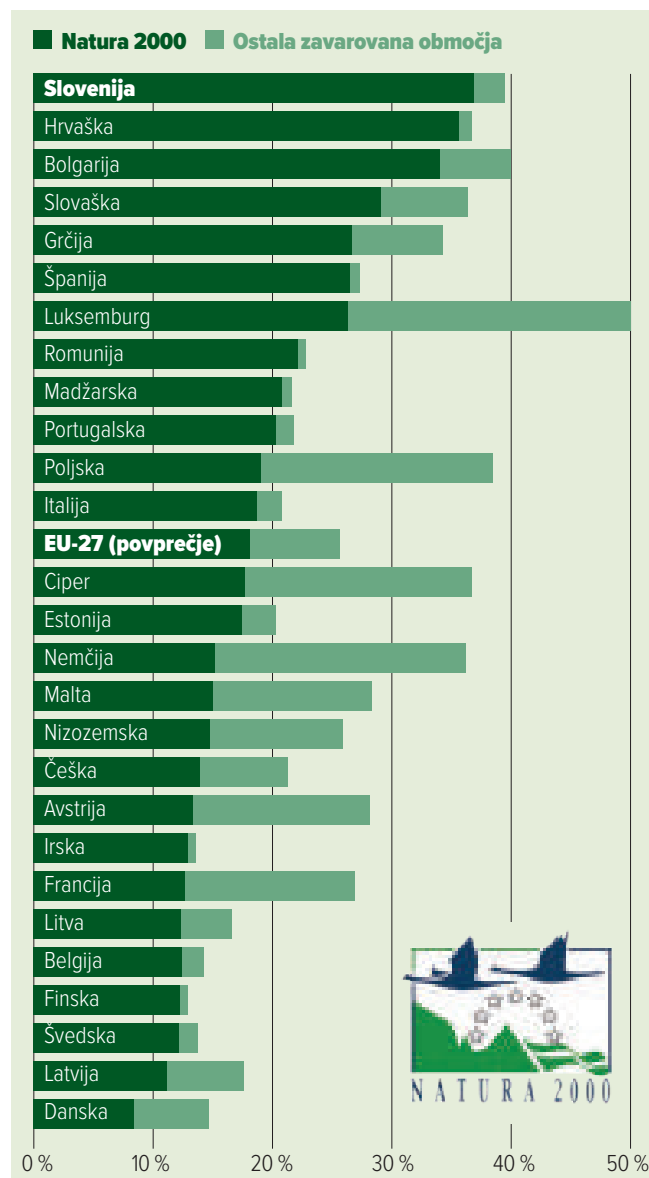
Po podatkih kmetijskega je bilo lani odvzetih le 230 domačih živali zaradi slabega ravnanja. Ob predpostavki, da je število goved, drobnice, prašičev in konjev skupaj skoraj milijon, to pomeni, da so nepravilnosti zaznali pri vsaki 5.000. domači živali.

Bonitetne točke in katastrski dohodek

Na pogajanjih so obravnavali tudi problematiko bonitetnih točk, saj so se na nekaterih kmetijskih zemljiščih zgodila težko razločljiva povečanja bonitetnih točk, kar pomeni večjo osnovo katastrskega dohodka in s tem povezano obdavčitev. Zato bo imenovana delovna skupina, ki bo pripravila potencialne spremembe obstoječe metodologije. Kmetje so izpostavili močno povečano sankcioniranje ter znižanje plačil, ki izhajajo iz pogojenosti Skupne kmetijske politike 2023–2027, pri čemer so sankcije in znižanje plačil pri pogojenosti strožje od tistih, ki jih predpisuje evropska uredba.

Zamik začetek košnje

Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano je sredi junija objavilo obvestilo, da se zaradi obilice padavin v letošnji pomladi v soglasju z Zavodom za varstvo narave pri operaciji Traviščni habitati metuljev (MET) za leto 2023 začetek prepo-vedi košnje zamika iz 15. junija na 25. junij 2023. V skladu z Uredbo o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti, naravne ali druge omejitve ter Natura 2000 iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 pri operaciji Traviščni habitati metuljev – MET, ki se izvaja v okviru intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – Biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP_BK), košnja ni dovoljena od 15. 6. do 15. 9. tekočega leta, razen na območju Ljubljanskega barja, kjer košnja ni dovoljena od 15. 6. do 1. 9. tekočega leta. Operacija MET je namenjena ohranjanju in varovanju metuljev mravljiščarjev. Zaradi obilice padavin v letošnji pomladi (od aprila do prve dekade junija) prihaja do razmočenosti terena, kar otežuje obdelavo površin – košnja brez poškodb travne ruše in s tem traviščnega habitata praktično ni mogoča. Zato se v soglasju z Zavodom za varstvo narave pri operaciji MET za leto 2023 začetek prepo-vedi košnje zamakne iz 15. junija na 25. junij 2023. Izjema velja za vsa območja traviščnih habitatov metuljev, določenih s prej omenjeno uredbo, obvešča pristojno ministrstvo.

Velikolaški ovinek

Andrej Krička | foto: Andrej Krička

Ljudje radi sanjamo. V sanjah lahko počnemo stvari, ki jih v realnem svetu ne moremo. V njih smo lahko del nečesa velikega. Da bi izpolnili in doživeli sanje, se odpravimo v iskanje nečesa, kar bi nam pomagalo izživeti še neizpolnjeno. Z iskanjem nečesa vedno obstaja upanje, da bomo našli neizživeto.

Tako kot katoliki romajo v Međugorje ali Lurd, muslimani v Meko in Medino, smo se mi odpravili na romanje v italijanske Dolomite, da bi bili del velikih sanj. Sanj o osvojitvi Gira, kjer se le-te spremenijo v realnost, in to s pomočjo Primoža Rogliča in naše vere vanj.

Tako se člani kolesarskega društva Velike Lašče odpravimo proti osrčju Dolomitov, da bi bili del nečesa velikega, zmagovalnega oziroma SANJSKEGA. Ko hitimo proti Cortini, spremljamo dogaja-

nje z vremenom v kraju, ki bo naš dom tri dni. Napoved ni spodbudna. Zato se odločimo, s pomočjo našega vremenarja Luke Možine, da ogrevalne kilometre opravimo 90 km pred Cortino. Pot nas odpelje proti prelazu San Boldo, ki je znan po svojih serpentinah, ki so izpeljane s pomočjo tunelov.

Passo San Boldo

Prelaz so poimenovali tudi PRELAZ 100 dni. To je čas, ki ga je potrebovala avstro-ogrska vojska za izgradnjo. Da dosežemo cilj, opravimo 6 km vzpona; ni veliko, toda dobro za ogrevanje pred dnevi, ki sledijo. Med vožnjo v klanec so nas hoteli valižansko-britanski bogovi kolesarjenja z grmenjem, dežjem in bliskanjem pregnati domov, a želja po osvojitvi je bila večja od njihovega srda. Spustimo se v dolino in opravimo še 80 km po prelepih vinorodnih krajih do našega izhodišča.

Ko pridemo v Cortino, smo kljub kislemu vremenu nasmejanih lic. Odločitev je bila pravilna. Dan izkoriščen.

Naslednji dan je naš cilj spodbujanje Primoža na prelazu Cibiana, ki bi ga karavana prekolesarila proti cilju za tisti dan. Da bi prišli do zastavljenega cilja, se odpravimo preko prelaza Giau. Leži na 2236 metrih nadmorske višine. Po začetnih, od vremena kislih kilometrih ga le dosežemo v rahlo sončno meglenem objemu. Prečudovita kulisa, ki te le motivira za nadaljnje kilometre v meglenem objemu.

Passo Giau Passo Staulanza

Sledi spust. Že sledi vzpon proti prelazu STAULANZA, ki leži na 1766 metrih nadmorske višine. Sledi spust skozi cilj etape tistega dne proti mestecu Formo

Velikolaška kolesarska ekipa.

Serpentine so povezane s številnimi predori.

di Zoldo, kjer zavijemo proti prelazu CIBIANA. Med pogovorom, kje bi se bilo najbolje utaboriti za spodbujanje kolesarjev, nas ustavi policist. Pa ne zaradi prehitre vožnje navkreber, ampak zaradi izgovorjenih besed »CHIUSO«. Cesta zaprta. Išče se alternativa.

Najdemo eno, a vprašanje če bomo ujeli časovnico. Trenutki in dogodki, ki so sledili, so bili humoristično nepozabni. V stilu ČRNEGA GADA.

Naš strokovni poznavalec italijanskega jezika Luka se je na alternativni poti odločil povprašati prijazno gospo o poti, ki nas bo vodila v sosednjo dolino. Dan prej je prevajalec od prijazne gospodične dobil opazko o zapeljivih očeh. Ta kompliment je po vsej verjetnosti pogнал v delirij tudi lokalno gospo, ki nam je podala vse napačne podatke o prelazu. Med vožnjo do omenjenega prelaza nas pot pripelje do prečudovite vasice, ki je očem vidna le, ko prideš do nje. Obdana je z vrhovi z vseh strani. Nikjer nobenega prebivalca. Morda vasica duhov? Še edini stric, ki smo ga opazili, je ob naših prijaznih pozdravih le zaprl garažna vrata.

Pridemo do prelaza. Nikjer table, kjer bi zasledili ime le-tega. Vsi podatki od prijazne gospe, o nadmorski višini, prevoženih kilometrih in kvaliteti cestišča, se niso ujemali. A ko prideš na vrh ni važno, kaj je bilo spodaj in kako je bilo na poti do gor. Važno je, kaj vidi pogled tam gor. Sledi spust po ozki, slabo asfaltirani gorski cesti z vložki kanalet, prepustov in ležečih policajev sredi gozda.

Na spustu sledi tehnični pregled zavor. 30 % naklon ceste v dolžini 3 km. Na koncu spusta si. Ko mravljinci v rokah popustijo, si privoščimo hladno osvežitev. Ozremo se proti vrhu, od koder smo prišli, in najdemo ime za neimenovani prelaz. PASSO DI SAN TONE. Posvečen našemu vztrajnemu in nepopustljivemu Toniju Perhaju.

Passo Di San Tone

V stilu vlakovne kompozicije se odpravimo proti CORTINI. Danes ga nismo uspeli spodbujati. A pred nami je nov dan. Dan D.

Zbudimo se v prečudovito in toplo jutro. Sledi vzpon na TRE CIME preko prelaza TRE CROCI. Zadnji etapni dan

pred zaključnim kronometrom. Zadnji peklenski dan v Dolomitih. Pri vzpenjanju na Passo Tre Croci je vzdušje že ob tako zgodnji uri naelektreno. Glasba, žari, kolesarji. Povsod vsega polno.

Po osvojitvi prvega prelaza, ki leži na 1806 metrih nadmorske višine, sledi spust proti počitniškemu naselju Misurina, ki leži ob prečudovitem jezeru. Na koncu vasice pa cesta zavije v pekel, in ne zaradi naklonov, ki redkokje popustijo, ampak zaradi vzdušja. Trume navijačev različnih nacionalnosti so se zgrinjale, tako peš kot na kolesih, proti vrhu TRE CIME DI LAVAREDO z 2304 metri nadmorske višine.

Tre Cime di Lavaredo

Sledi spust 1 km nižje, kjer se utaborimo in tukaj se vse prične.

Poznate sloviti vzpon na Alpe d'Huez? In sloviti ovinek številka 7? Tam, kjer je vse odeto v oranžno barvo, kjer gorijo bakle, kjer se preliva pivo in kjer se kolesarji le s težavo, ob pomoči policije, pribijajo skozi.

Tako je TRE CIME dobilo VELIKOLAŠKI ovinek. Le za en dan, mogoče tudi ne, ampak bil je nepozaben. Tudi nekaj dni po tej izkušnji, kot tudi verjetno ostalim članom društva, mi ob misli na ta dan, na ta ovinek, na tisti trenutek, zaleden kri v žilah.

Velikolaški ovinek

Nekaj neopisljivega je ves tisti čas, ki ga prebiješ med tistimi ljudmi in ko jih vidiš v transu in ekstazi, za katero smo bili delno krivi tudi mi. Miha je bil že ob prihodu na TRE CIME opremljen z zunanjim zvočnikom, iz katerega so vile melodije slovenske domače glasbe. In v tistem ovinku ter s pomočjo naših

neuglašanih glasilk se je pričel čudež. Po nekem času, ki smo ga prebili tam, so nasproti stoječi Nemci v dresih ekipe BORA že poplesavali ob melodijah naše prelepe slovenske NA GOLICI. Tudi starejši avstrijski par je z nasmehom na licih sledil tempu Golice. Kasneje zadojni iz zvočnika Raubarjev ZETOR. Po ne vem kateri ponovitvi skupina italijanskih navijačev že prepeva »TAAAAA NOVGA ZEEEETORJA«.

Kar je sledilo, pa je potrdilo le tisto, kar sem napisal v uvodu. V tem ovinku, natančneje pred tem ovinkom, je Roglič napadel. Kaj je lepšega kot to, da vidiš, da je na tem mestu, pokazal svojo moč, ki jo je prenesel na naslednji dan. Da se je v tem ovinku odločil zaključiti sanje in jih spremeniti v resničnost. Da lahko romanje, sanje romarjev, slovensko kulturni pridih pripomorejo k uresničitvi želja nekoga drugega. Mogoče preveč pravljичno napisano. Nič zato. Lahko rečemo, da smo bili del pravljice. Toda ta pravljica je odeta z resničnimi junaki. Primožem, člani kolesarskega društva VELIKE LAŠČE in tudi z ostalimi navijači.

Še lepše pa je, da je Primož svoje romanje na GIRU in vseh ostalih prej z vsemi nezgodami, ki so ga spremljale, končal v romarskem središču. VIŠARJE.

On je sanjal, ni odnehal sanjati, verjel vase in mi smo se z njim zbudili v resničnosti.

Sobotno kolesarjenje smo zaključili z obiskom dveh prelazov, ki sta kot nekakšna simbioza. Ko smo osvojili PASSO FALZAREGO, nas je le nekaj kilometrov in višinskih metrov ločilo do naslednjega. To je bil PASSO VALPAROLA. Tako smo zaključili prečudovit podaljšan navijaški vikend s prevoženimi 240 km in 6000 višinskimi metri.

Srce je bilo za Primoža Rogliča in uspelo mu je!

Dišalo je po ...

Stella Vlašić, JZTK | foto: Janez Nose

*V soboto, 27. maja, ob
9. uri smo se odpravili na
prijeten 2,2 km dolg krožni
pohod Po poti očarljivih
rastlin od Ponikev do
Velikih Lašč in nazaj.*

Člani TD Dobropolje, glavni pobudniki pohoda, so v sodelovanju in na pobudo člana Edija Zgonca s slovenskim botanikom Brankom Dolinarjem v letu 2023 izdali tenko, a bogato knjižico oz. vodnik po rastlinskem svetu ob Rimski cesti Jerneja Pečnika.

K sodelovanju je bil povabljen tudi Javni zavod Trubarjevi kraji, ki smo mu omogočili oblikovanje, tisk in montažo informacijske table, postavljene na izhodišču Rimske ceste, kjer se pot pravzaprav zaobrne nazaj proti Ponikvam.

Informacijsko tablo krasijo skrbno izbrane rastline, ki jih lahko srečate ob poti, načeloma v obdobju od spomladi do konca poletja. Pri izboru rastlin smo se morali kar potruditi,

saj 2,2 km dolgo pot krasi nekaj več kot 200 rastlinskih vrst. Med njimi je več takih, ki so v Sloveniji zavarovane ali uvrščene na Rdeči seznam ogroženih rastlin.

Branko Dolinar je vse pohodnike v smeri iz Ponikev do Velikih Lašč potrpežljivo vodil skozi rastlinski svet, za po poti nazaj pa je vse pohodnike o Rimski cesti Jerneja Pečnika podučil Edi Zgonc. Člani TD Dobropolje so za nas pripravili še eno presenečenje: kulinarčne postaje, kjer smo okušali različne zeliščne jedi. Dišalo je po pehtranovi, makovi in orehovi potici, namazu iz čemaža, melancanov, jurčkov, skute in regačice; odžejali smo se s slastnim bezgovim sirupom in sirupom iz smrekovih vršičkov.

Kdor je mislil, da bo odšel na sobotno kosilo lačen domov, se je zelo motil, saj smo bili deležni okušanja zares številčnih vrst jedi.

V imenu Javnega zavoda Trubarjevi kraji se vsem sodelujočim iskreno zahvaljujem za vaš trud, vodenje, organizacijo in angažiranost, vse bralce in bralke pa vabim na ogled novo postavljene table ter sproščujoč sprehod.

ZAVAROVALNO ZASTOPANJE

Boštjan Rojc s. p.

Trubarjeva cesta 67, 1315 Velike Lašče
m: 031 777 945, e: bo.rojc@gmail.com

Praznovanje pomladi na Gradežu in razstava Pomlad

Zdenka Zabukovec | foto: DOD

Tradicionalno Praznovanje pomladi je naše Društvo za ohranjanje dediščine letos priredilo 30. aprila. Vremenska napoved nam ni bila posebej všeč; poleg tega si zaradi prvomajskih praznikov nismo obetali prav velikega obiska, a se je kljub vsemu na koncu v sončnem vremenu zbralo več kot 200 obiskovalcev in nastopajočih.

Sprehod in nastopajoči

Ob 14. uri je udeležence pozdravil vodja prireditve in član upravnega odbora društva Roman Jeglič. Za dobro letino se je nato manjša skupina obiskovalcev v spremstvu vodnika Borisa Zoreta sprehodila po sadovnjakih, travnikih, med njivami ... Obenem so od vodnika izvedeli marsikaj o tej tradiciji.

V vaškem središču so ob 15. uri nastopili naši mladi Krheljčki, ki so razveselili s Kekčevo pesmijo, Žabami in večno zeleno. Ob bistrem potoku je mlin, med katero so tudi zaplesali. Folklorna skupina Grmada je predstavila nekaj plesov iz ribniške doline, člani in članice Godbe Dobrepolje, ki bo letos praznovala 90-letnico, pa so med drugim zaigrali domoljubni pesmi Slovenci in Dobropoljskim fantom ter znano Avsenikovo Na Roblek.

Sprevod Zelenega Jurija in ogled znamenitosti

V skladu z nekoč velikolaško tradicijo nas je Zeleni Jurij letos ponovno »obiskal« na konju. Med igranjem godbe se je povorka z njih sprehodila skozi vas do osrednjega prireditvenega prostora; poleg gostov in vaščanov so ga spremljali tudi folkloristi. Obiskovalci so si poleg sušilnice sadja lahko ogledali razstavo starega kmečkega orodja in opreme ter »v živo« nekdanja podeželska opravila (ročno izdelavo zobotrebcev in predpražnikov iz koruznega ličkanja ter predenje na kolovratu).

Na osrednjem prireditvenem prostoru

Za otroke so bile pripravljene različne pastirske igre. Obiskovalce in nastopajoče so člani in članice pogostili z izrednookusnim »gradeškim« golažem; na stojnici so lahko kupili različne sladice (med njimi kašnato in moško potico) ter druge dobrote iz stalne društvene ponudbe. Obiskovalci so dogodek zapuščali navdušeni in dobre volje.

Razstava Pomlad

Dopoldne so na Gradežu ustvarjali člani in članice Društva likovnikov Ljubljana ter lokalni umetniki. V Domu krajanov Turjak je bila od 15. do 22. maja razstava njihovih del z naslovom Pomlad. Ob odprtju razstave, na kateri je navzoče slikarje in druge goste pozdravil predsednik našega društva Lojze Senčar, so svoje pesmi recitirale naši članici Irena Zore in Nada Petrovič ter vaščanka Nataša Klinc. V knjigi vtisov na razstavi smo lahko prebrali mnoge pohvale za njihovo ustvarjanje.

Upokojski kotichek

Helena Grebenc Gruden | foto: Martin Gruden

Nenavadno leto je. Ni pomladi, ni poletja, je pa oboje in neverjetna je naša želja po raziskovanjih ter druženju. Končno je maj tisti magični mesec, ki nas kar sili v veselje in v razcvet aktivnosti. Zato smo se odločili, da bomo objavili nekaj zanimivih razglednic z našega potepanja.

Izlet v Benetke

Najlepše slike so nastale v Benetkah (Venezia). Mesto na laguni so nekateri doživeli prvič, drugi že mnogokrat, toda vedno se odkrije kaj novega in zanimivega. Vsekakor pa je nekajurni obisk premalo, da jih spoznaš. Še posebej zato, ker te tok turistične množice prehitro nosi čez mostičke in ozke ulice in kar želiš se izgubiti v tistih manj pomembnih, ki se končajo s kanalom in ne moreš naprej. Mesto je sicer bolje doživljati z vožnjo po Velikem kanalu (Canal Grande), ker tako vidiš razkošne palače ob njem. Ampak danes načrtno avtomobilski promet ustavijo že na celini in obiskovalce z ladjami pripeljejo v center mesta na veličasten Markov trg (Piazza S. Marco). Simpatična je bila naša mlada vodička, ki nam je že med potjo veliko govorila splošno o Italiji, o Benetkah, o nastanku mesta, zgodovini, umetnosti in nas nekako pripravila tudi na turistično gnečo. Suvereno nas je nato vodila po mestu mimo znamenitosti, jih opisovala

in opozarjala na pomembne detajle vse do mosta Rialto, kjer smo vodeni sprehod zaključili. Vsak se je mimo pestre trgovinske ponudbe nato po svoje prebijal nazaj do Markovega trga, kjer nas je čakala ladjica za nadaljevanje našega izleta. Kako ste udeleženci mesto doživljali, ne vem, gotovo pa so Benetke tisto mesto, kjer je lepo preživeti več dni, ga obiskati tudi zunaj turistične sezone in si poleg arhitekture ogledati tudi galerije, slikarska dela znanih mojstrov po cerkvah, se udeležiti grafičnega ali arhitekturnega bienala in ne nazadnje iti ponovno v gnečo pustnega karnevala ali filmskega festivala. Ampak Benetke so kulturni spomenik, ki ga je potrebno videti, kajti kljub vsej popularnosti, blišču in lepoti so Benetke »umirajoče mesto«. Obnova arhitekturnih in drugih znamenitosti je predraga, ker morje in vlaga delata svoje. Ko pogledaš malo za fasade, se to dobro vidi. V zaščito mestu delajo vse mogoče, tudi omejujejo promet, obiske in prepovedujejo vplombo velikih križark.

A to verjetno ne bo dovolj za ohranjanje obstoječega stanja. Zato obiščite Benetke, dokler jih lahko in so še blesteče.

K širšemu okrožju Benetk sodi kar nekaj večjih in veliko manjših nenaseljenih otokov in drugi del izleta je bil namenjen obisku dveh. Otok Murano je že iz preteklosti znan kot otok steklarjev. Veliko palač in gradov po svetu se ponaša z dragocenimi lestenci, zrcali in okrasjem iz muranskega stekla. Zato je ponudba steklarskih izdelkov po blestečih beneških trgovinah velika in prilagojena turistom. V delavnicah Murana pa je drugače. Opečnate stare stavbe, nekatere že propadajoče, niso ravno privlačne. Je pa zato za turiste na voljo ogled postopka in izdelava raznih steklenih predmetov v lepo urejeni delavnici. Seveda smo si postopek izdelave ogledali »v živo« tudi mi. Nato so nas popeljali še v presenetljivo lepo urejeno prodajno razstavo vsega mogočega – steklenega z namenom, da kaj kupimo. Fotografiranje ni bilo dovoljeno. Trgovci pač so bili in bodo ...

Podoben namen imajo tudi prebivalci otoka Burano. To je simpatičen otok čipkaric, prijetnih gostišč, ribičev in izredno slikovitih hišic. Že od daleč sta nas pozdravila poševno nagnjen zvonik in zelenje. Ob pristanku smo se znašli sredi živo pisanih hiš, nanizanih ob kanalu. Mali kanali, mostički, voda in zelenje so v sončnem in toplem dnevu zelo prijali. Brez trume turistov je tu vladal mir. Seveda brez stojnic s čipkastimi dežnički, s čipkami na oblekah, na prti in vse naokoli ni šlo. Bilo pa je nekakšno spokojno petkovo popoldne, pravi balzam po beneški mestni gneči. Z mrzlim pivom in sladoledom smo se poslovili, se z ladjico odpeljali do avtobusa in nato domov.

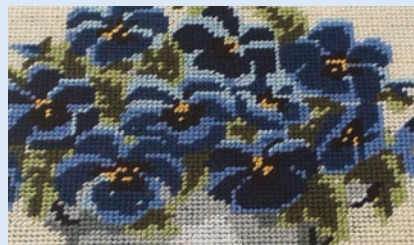
Obisk botaničnega vrta

Konec maja nas je Niko popeljal v Botanični vrt Univerze v Ljubljani, ki deluje pod okriljem Oddelka za biologijo Biotehnične fakultete v Ljubljani. Botanični vrt je naša najstarejša kulturno znanstvena in izobraževalna ustanova z nepretrganim delovanjem od leta 1810. Leta 2008 je bil vrt razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. Je na Rudniku na trikotni površini, vpeti med lžansko cesto in dolensko železnico. Kljub sorazmerno majhni površini ima kar veliko vsebinskih enot in je zelo zanimiv za ogled. Ob prihodu so nas pozdravile sredozemske rastline v loncih. Najbolj pa smo bili navdušeni nad rastlinami v tropskem rastlinjaku. Do stropa so zrasle banane, japonske banane, visoke palme in drevesasta praprota. Občudovali smo kakavovec, kavovec, mango, ananas, kurkumo in druge užitne rastline. Veliko je bilo sobnih in vodnih tropskih rastlin ter živih fosilov. Visoka vlažnost in temperatura sta botrovali pravemu tropskemu gozdu. Zunaj smo se nato sprehodili mimo kaktusov do skalnjakov z gorskimi in kraškimi rastlinami. Nato mimo bazenov z vodnimi in močvirskimi rastlinami. Sledile se grede z rastlinskimi sistemi, tematski vrt z rastlinami glede na uporabo in nato smo v arboretumu z različnimi drevesi in grmovnicami končali s sladoledom in kavo. Bilo je zanimivo, poučno, izobraževalno in sproščujoče. Hvala Googlu za podatke. Na Facebooku pa je še več zanimivih fotografij naših udeležencev.

Razstava Nitke

Omeniti moramo še razstavo ročnih del naše sekcije Nitke, ki so jo pridne članice postavile ob občinskem prazniku. Ponovno pa smo žalostni, da trud in dogodek nista bila omenjena v nobenem napovedniku praznika. Škoda, da nas ne upoštevate in nam jemljete zagnanost, veselje in delovno vnemo.

Mačehe – gobelin

Šali – kvačkano in pleteno

Društveni programi

Poleg vsega napisanega so nekateri društveni programi potekali nemoteno, še posebej s področja zdravstva. To so demenci prijazna točka z delavnicami za spomin, telovadba s fizioterapevtko, ki jo bomo izvajali do konca junija, in predavanja Lahkih nog naokrog – čuvajmo naše ožilje. Med večjimi dogodki moram omeniti še majske ZDUS-ove Dneve medgeneracijskega sožitja. Zanimanje in udeležba naših članic in članov ni bila velika, saj nas še vedno najbolj privlačijo ekskurzije in izleti. Kar dve skupini je Niko popeljal v Ljubljano in načrtuje še vožnjo z ladjico po Ljubljani. S Stanko pa sva se odločili, da za konec mojega mentorstva novi predsednici organizirava še en izlet v tujino na avstrijsko Koroško konec avgusta. Potem pa grem dokončno in ponovno v pokoj.

Še več zanimivih in lepih fotografij DU članov z naših izletov zasledite na naši Facebook strani.

Turistično društvo Turjak

Danijela Gruden,
Predsednica TD Turjak

Zvezdana na Turjaku

V rubriki Zanimiv gost v našem kraju smo sredi meseca maja gostili slovensko gledališko in filmsko igralko ter televizijsko voditeljico Zvezdano Mlakar.

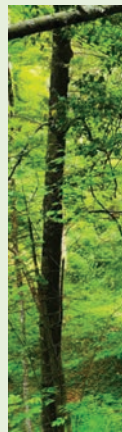
Petkovo deževno popoldne je pričaralo prijeten družaben večer, kjer je

V mesecu maju in tudi juniju smo v našem društvu posvetili pozornost ureditvi okolice pod gradom in tja do potočka Bajdiški.

Sprehajalne poti so opremljene z nekaj novimi smerokazi; tako so bolj pregledne za obiskovalce. Prav tako je v novi preobleki tudi lesen bajdiški most, ki prispeva k večji varnosti. Ker nam vreme ni bilo vedno naklonjeno, s preostalimi izboljšavami nadaljujemo jeseni. Iskrena hvala družini Pirman iz

pod Turjaka za prostovoljno angažiranje, Občini Velike Lašče, DOD Gradež in vsekakor našim marljivim članom, ki so poskrbeli za košnjo in sečnjo tudi na ostalih in manj dostopnih predelih. Prav tako se zahvaljujemo za njihovo vestnost pri vzdrževanju poti, kajti dogaja se, da pravkar urejene poti uničijo vozniki motokrosov in štirikolesnikov.

Veseli bomo vsakršne pomoči vaščanov pri vzdrževanju poti, ki vodijo proti Ahcu. Z dobro voljo je vse mogoče.

gostja v sproščenem vzdušju govorila o svoji prehojeni življenjski poti. Na svoj način se je dotaknila tudi svoje prve izdane knjige. Z zapisanimi pogovori, ki so ji spremenili življenje, je navdušila tudi prisotne v dvorani. Vprašanja in izmenjava mnenj so potekali vzajemno.

V sklepni besedi je zanimiva gostja delila svoje občutke in doživetje našega druženja v zanimivem zaporedju besed.

»Turjaški večer je bil pravi, kraljevski, bogat z vsebinami, z ljudmi, z nasmehi, pravi grajski, kot se šika, kot se Turjaku zagre.«

Hvaležni smo za takšno darilo; iskrena hvala tudi prijetnim udeležencem dogodka.

Dodatna igrala ob Podružnični šoli in vrtcu Turjak

Nova podružnična šola je umeščena v zeleno zaledje Turjaka in ima veliko prostih površin, namenjenih otroški igri in športnim aktivnostim. Poleg velikega, deloma asfaltnega, deloma peščenega igrišča, je ob šoli novo postavljenih nekaj igral, namenjenih šolskim otrokom. Igrala so prosto dostopna tudi v popoldanskem času, zato upamo, da bodo okoliški otroci tukaj preživel veliko prijetnih trenutkov.

Prošnja lastnikom psov

Na Turjaku, ob Podružnični šoli in vrtcu Turjak, je veliko sprehajalcev psov. Lastnike psov prosimo in opozarjamo, da dosledno pobirajo pasje iztrebke in jih odlagajo v za to namenjene koše. Pasji iztrebki predstavljajo veliko nevarnost za prenos bolezni (salmonela, gliste ...); kot vir bakterij so nevarni predvsem za otroke in ostale živali.

Rutarski dan

KO Rute, Borut Tomažin

Na pobudo Suzane Miklošič Kraševac in Simona Ruparja, da bi v Rutah organizirali in priredili srečanje krajanov, se je v soboto, 3. junija, v Rutah dogajala prava vaška veselica.

Kljub negotovi vremenski napovedi odločnost in korajža organizatorjev nista popustili; vabilu se je odzvalo precejšnje število Rutarjev, od tistih najmlajših, mladih in pa tudi malo manj mladih.

Ob dobri hrani in pijači ter sladkem razvajanju rutarskih pekaric nam je srečanje ponudilo priložnost za povezovanje in mogoče tudi nova poznanstva, saj je naša planota postala dom kar nekaj družinam in posameznikom, ki so si na tem koščku zemlje ustvarili svoj dom.

Sproščeno vzdušje je pripomoglo, da smo si krajani med seboj namenili nekoliko več časa za pogovor in druženje, kar je v ritmu današnjega vsakdana že pravo razkošje.

Druženje se je ob zvokih harmonike nadaljevalo do zgodnjih jutranjih ur, kar je še en dokaz, da je ideja padla na plodna tla, in soglasno smo se odločili, da je za nami najverjetneje prvi tradicionalni rutarski dan.

Zahvaljujemo se organizatorjema in vsem, ki so s svojo pomočjo in prispevkom pripomogli k izvedbi tega čudovitega dogodka.

Koncert partizanskih pesmi Marjetke Popovski

Srečo Knafelc, Krvava Peč

Društva se pretežno ukvarjamo s svojimi osnovnimi dejavnostmi in poslanstvi, ob tem pa velikokrat pozabljamo, da je od časa do časa potrebno narediti nekaj več tudi za dušo. Prav zato smo v Društvu zarja spominov Velike Lašče že v letnem načrtu predvideli enkratni dogodek – koncert Primorke Marjetke Popovski, ki že vrsto let s partizansko pesmijo nastopa širom po Sloveniji in tudi v tujini. S tem se ohranja tako posebno izročilo borbenega partizanskega duha, ki je borcev proti okupatorju pomenilo moralno podporo v tistih zelo težkih vojnih časih.

Na prireditev v petek, 2. junija, smo se dobro pripravili, ni pa z nami hotelo sodelovati vreme, ki je sicer dopustilo izvedbo programa Marjetke z njeno spremljevalno skupino, nas je pa vse prikrajšalo za prijazno druženje in za mirno uživanje pripravljenih enolončnic.

Kljub temu ni bilo čutiti slabe volje in samo upam, da nihče od okoli 50 prisotnih ni imel zdravstvenih težav s prehladom!

Marjetki in skupini se v imenu društva še enkrat zahvaljujem za izredno lep in energijski nastop in upam, da se še srečamo!

Društvena strokovna ekskurzija

Zdenka Zabukovec

V organizaciji agencije Arriva Alpetour se nas je v soboto, 3. junija, 26 članic in članov Društva za ohranjanje dediščine z Gradeža udeležilo strokovne ekskurzije na Kočevsko in obmejno Hrvaško. Med potjo so se nam posvetili kar štirje vodniki, dve članici kostelskega društva Nežica in mladi pletar, ki so svoje delo več kot odlično opravili.

V Ribnici

Vodnik Kristijan nam je med sprehodom po Ribnici pokazal Šteklíčkovo hišo (nekdanjo gostilno), kjer je v Prešernovem času delovala osnovna šola. V njej je bil France Prešeren vpisan v zlato knjigo odličnjakov, o čemer priča tudi spominska plošča na stavbi.

Ribniška cerkev sv. Štefana je ena največjih v ljubljanski nadškofiji; na območju današnje je cerkev stara že okoli leta 1000; v zgodovini je bila večkrat porušena oziroma je pogorela in bila tudi večkrat obnovljena. Sedanjo neoromansko podobo je dobila leta 1960; na njej lahko »prepoznamo« arhitekta Jožeta Plečnika; po njegovi smrti je pri obnovi zvonikov sodelovala njegova učenka. V notranjosti so dela mnogih znanih umetnikov, med njimi slikarjev Ivana Groharja in Matevža Langusa ter kiparja Staneta Jarma.

Rokodelski center.

Postanek pred gradom v Ribnici.

Zanimivo je bilo poslušati bajko o velikanu in zlati ribici, od koder izvira ime kraja. Izvedeli smo nekaj o tamkajšnjem gradu, enem redkih srednjeveških nižinskih oziroma vodnih na Slovenskem. Prvič je bil omenjen leta 1263 kot dvor turjaških grofov. Kasneje je med drugim pripadal Ortenburžanom, celjskim grofom in Habsburžanom. V zgodovini je bil večkrat prenovljen in prezidan, nazadnje v letih okoli 1960. Od takrat je jedro dogajanja v kraju; v njem sta letno gledališče in muzej.

Rokodelski center

Vodnik Nejc nam je predstavil suhorojarstvo, krošnjarstvo in lončarstvo v Ribniški dolini. Izvedeli smo šalo, kako naj bi Ribničani določali, ali bo otrok suhorojar in šel v svet ali lončar in bo ostal doma, ter tudi, od kod imeni »suha robak« in »krošnja«, ki je lahko tehtala celo 80 kg. Razstavljen je krošnjarski patent s pogoji za pridobitev t. i. potnega lista za enoletno trgovanje brez davka. Ribničanom in Kočevarjem ga je leta 1492 le 11 dni po odkritju Amerike izdal cesar Friderik III., ker se je ustrašil izseljevanja ljudi zaradi revščine in turških vpadov. Krošnjarji so si »rajone« razdelili; kam vse so potovali, je prikazano na zemljevidu.

Ogledali smo si tudi nekaj modernejših in izvirnih pletenih, lesenih in lončarskih izdelkov ter izvedeli zgodbi o »ribniški holandrci« in konjičku, ki »v riti piska«. Ribničani naj bi med lončarji celo med prvimi začeli z modelarstvom.

Od mladega pletarja Mateja, ki se sicer ukvarja še z glino in 3D tiskarstvom, smo izvedeli, kako poteka izdelava ko-

šar. Poleg razlage o celotnem postopku in potrebnem orodju nas je poučil, da Ribničani na »babah« palice lomijo. Tako se namreč imenuje priprava, v katero vtaknejo palico za vitre, da počli po letnicah. Za malo večjo košaro je od iskanja primernih palic v gozdu in priprave lesa do končne izdelave potrebnih najmanj 20 ur, kar pomeni, da je zaslužek le od enega do dveh evrov na uro. V trganju in brušenju vitre ter pletenju košare se je pogumno preizkusila naša članica Vesna. Ko smo videli in slišali, da znajo znanje prenašati iz roda v rod, sem se spraševala, kako jim za ohranjanje obrti in dediščine uspe pridobiti mladino, s čimer ima naše društvo velike težave.

Mimo Kočevja

Čeprav se v Kočevju nismo ustavili, nam je Kristijan med potjo navedel nekaj zanimivih podatkov. Kar 90 % kočevske pokrajine pokriva gozd, v katerem živijo vse tri največje evropske zveri. Dva dela obširnih gozdov sta za ljudi nedostopna, in sicer pragozd Rajhenavski Rog ter pragozd Krokar, ki je del svetovne naravne dediščine Unesca.

Kočevje, ki je na tem območju največja občina, je imelo železniško prog

Krošnjarski patent

že leta 1893; leta 1971 so na vsej trasi ukinili potniške vlake. Na obnovljeni progi je nato prvi tovorni vlak do Kočevja pripeljal leta 2019, potniški pa leta 2021.

Kočevsko jezero

Progo so nekdaj uporabljali za prevoz lesa ter lignita in rjavega premoga, ki so ga 175 let kopali na mestu današnjega jezera. Turjaški knez Viljem Auersperg je premog potreboval za delovanje svojih fužin v Dvoru pri Žužemberku. Kasneje sta rudnik med drugim izkoriščala kočevski meščan Ivan Rothel za opekarno ter družina Ranziger, ki se je ukvarjala s steklarstvom. Ceno je kočevski rjavi premog pridobil prav z gradnjo železnice. Pogodbo za izkop je kar 90 let imela tudi trboveljska premogokopna družba. Med 2. svetovno vojno so partizani porušili vse osnovne objekte rudnika in zalila ga je voda. Po vojni so ga obnovili, toda zaradi vse manjšega dobička so rudnik leta 1978 zaprli. Dokončno ga je zalila voda in namen tega območja se je popolnoma spremenil. V jezero, ki je med najčistejšimi in najglobljimi v Sloveniji, so naselili ribe in zadnja leta si intenzivno prizadevajo za turistično-rekreacijski razvoj.

Kočevski Nemci

Kočevjarji ali kočevski Nemci so nekdanja nemško govoreča skupnost, ki je živela na jezikovnem otoku, katerega središče je bilo Kočevje. Svoj jezik, bavarsko narečje kočevščina, so ohranjali več kot 600 let, od naselitve okoli leta 1330 do izselitve 1941, danes pa ga govori le še nekaj ljudi.

Nemške kmete iz Koroške in vzhodne Tirolske so naselili grofje Ortenburžani, ker so na tem območju želeli več kmečkega prebivalstva in ker so se slovenski kmetje upirali fevdalnim gospodarjem. Naselitveno področje, ki

je bilo prej skoraj brez prebivalstva, je obsegalo 177 naselij; največ Kočevjarjev v zgodovini je bilo v drugi polovici 19. stoletja, okoli 28.000. Bili so skromni kmetje ter tudi gozdarji in krošnjari. Zaradi revščine so se kasneje mnogi izselili v ZDA, po ustanovitvi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev leta 1918 pa tudi zaradi političnega pritiska. Leta 1945 bi morali vsi zapustiti Slovenijo oziroma Jugoslavijo; večina njihovih vasi ni bila obnovljena. Verjetno manj kot tisoč jih je ostalo v Sloveniji, od tega nekaj sto na Kočevskem. Zaradi političnega pritiska po 2. svetovni vojni so večinoma opustili svojo etnično identiteto. Po osamosvojitvi Slovenije so potomci ustanovili Društvo Kočevjarjev staroselcev s sedežem v občini Dolenjske Toplice ter Društvo Peter Kosler v Kočevju. Zavzemajo se za ohranjanje svoje kulturne dediščine in jezika, imenovanega kočevščina, ki so jo v Unescu prepoznali kot najbolj ogrožen dialekt.

Pri gradu Kostel

Občina Kostel je bila ustanovljena šele leta 1998; pred tem je skupaj z Osilnico spadala pod Kočevje. Ime izvira iz lat. besede castrum, ki pomeni vojaško utrdbo, enako kot kaštel, kastel in kostel. Nekoč je bilo v teh krajih veliko mlinov in žag. Premožne družine so imele celo po dva mlina, na Kolpi in višje na enem od pritokov, če je spodnjega visoka reka zalila. Žal dediščina ni ohranjena, ostali pa so priimki Mlinar, Malnar, Žagar.

Na parkirišču na poti do gradu nas je čakala simpatična lokalna vodnica Tinkara, ki nas je spremljala pod grad. Ob cesti smo videli vislice (gavge), saj so na gradu imeli tudi sodišče in v opomin (predvsem tihotapcem) so na njih nekdaj kar več dni viseli prestopniki. Kraji so bili nekoč stičišče trgovskih poti, zato tudi mitnice

(bližnji kraj Colnarji), ki so se jim seveda trudili izogibati. Prva pisna omemba gradu z nemškim imenom Graffenwarth je iz leta 1336, čeprav je stal že prej. Nekdaj mogočna utrdba, strateško postavljena na vzpetini nad Kolpo, je v 700 letih nudila zavetje množici bogatih grofovskih družin, med njimi Ortenburžanom in celjskim grofom, vendar so tam takrat živeli le vojaki in oskrbniki.

Zaradi izpostavljenosti lege in težje dostopnosti je bil v času turških vpadov pomembna ovira oziroma vključen v sistem kresišč za obveščanje o turški nevarnosti. Le enkrat so Turki s prevaro, oblečeni kot hrvaški begunci, uspeli priti v grad.

Leta 1809 so Kostelci napadli v gradu nastanjene francoske vojake in tako sprožili vstajo proti francoski okupaciji. Po povračilnem požigu gradu je ob robu trga nastala spodnja graščina, za katero pa je bilo usodno obdobje druge svetovne vojne. Kljub temu je trška naselbina ohranila svoj značaj in grad Kostel je skupaj s trgom znotraj obzidja edini na slovenskih tleh, kjer znotraj nekdanjega grajskega obzidja še vedno prebivajo ljudje.

Z obnovitvenimi in rekonstrukcijskimi deli od devetdesetih let naprej je bil gradu povrnjen del nekdanje podobe, čeprav je možno, da ga je Valvazor v svojih zapisih in risbi »povečal«. V tem stoletju se na celotnem območju trudijo za vsestranski razvoj turizma. Grad, ki ga še vedno obnavljajo, je na ogled od leta 2018 in postaja vsebinsko vedno bolj zanimiv, da obiskovalcem približa kulturno in naravno dediščino teh krajev.

Babičina kuhinja

Društvo kostelskih žena Nežica je za muzej od vsepovsod nabralo 160 predmetov iz 20. stoletja, ki so bili oprema stare kuhinje. Lahko smo se nasmejali nekaterim oblačilom z začetka prejšnjega

**V Plešah
je muzej
Palčeva šiša.**

Selankin mlin.

**Vodnica
Tinkara nas
je vodila okoli
gradu Kostel.**

stoletja in občudovali umetno izdelana ročna dela iz babičine skrinje, tudi kostelsko nošo. Mnogi predmeti so stari več kot 100 let, kuhinjska miza pa kar 300 let. Od članic društva smo izvedeli legendo o deklici Nežici, po kateri sta dobila ime potok in slap; postregle so nam tudi močno kostelsko rakijo.

Iz Petrine na Hrvaško

V Petrini so nam pripravili degustacijo ekološkega kozjega sira, kostelskega želodca in lokalnega piva Matt. V Osilnici se nam je pridružil vodnik Marko, ki nam je povedal nekaj zanimivosti in legend o teh obmejnih vaseh, od koder naj bi bil doma Peter Klepec. V Bosljiivi Loki so bili daleč naokrog znani »urmoharji«, ki so obvladali popravila ur. Veliko vasi na obeh straneh meje ima podobna imena. Nenavadno, vendar razumljivo je, da so tam nekoč imeli nizka ognjišča, za kar so zaslužni priseljeni Uskoki. Gospodinja so tako za obrambo pred Turki lahko hitro uporabile goreča polena.

Palčeva šiša

V hrvaški vasi Plešce smo bili povabljeni v muzej Palčeva šiša, v hišo prednikov našega vodnika Marka, ki je vpisana v seznam hrvaške kulturne dediščine in je bila odprta za javnost leta 2006. Hiša je iz leta 1856, ko je bila v lasti družine Čop, po domače Palčevih. V njej sta predstavljena življenje in kultura ljudi iz doline Čabranke v 19. stoletju. Ohranjena sta tudi prostor družinske trgovine z izvirno opremo in klet nekdanje veletrgovine z vinom. Marko nam je predvajal posnetek oddaje hrvaške HRT1, kjer je bil predstavljen del zgodovine njegovih prednikov. Marko se poleg ohranjanja družinske dediščine trudi tudi za povezavo čabranskega z notranjskim turizmom in za sodelovanje prebivalcev na obeh straneh meje. Zaslužen je, da je bilo v register nesnovne kulturne dediščine vpisano njihovo skupno narečje, na Hrvaškem kot čabarski govor in na Slovenskem kot govor ob Čabranki in zgornji Kolpi.

Malinaričeva žaga in Selankin mlin

Nekdaj je bilo na Čabranskem 35 žag, veliko mostov in mlinov, toda sedaj je večina zaprtih ali propadlih. Danes sta ohranjena le še dva pomnika nekdanj cvetočih obrti: Selankin mlin in Malinaričeva žaga v Zamostu, za katera smo izvedeli že v filmu in smo si ju tudi ogledali. Zanimivo, da so njihovi priimki prav nasprotni – žaga je pri Mlinarju in mlin pri Žagarju. V živo smo lahko opazovali, kako je »venecijanka« odrezala desko, v mlinu, ki deluje že več kot 300 let, pa se je mlela koruza.

Domov z rakijo in moko

Pri mlinu smo lahko degustirali in kupili rakijo; kasneje so nam med potjo pripeljali še sveže mleto koruzno moko. Okusno »kočerjo« so nam postregli v gostišču Falkenau v Kočevju. Obogateni z vsem bogastvom videnega in slišnega smo se zvečer vrnili na Gračevo.

Uspehi na plezalnih stenah

Aleksandra Saša Ivanc | foto: Aleksandra Saša Ivanc

Bliža se poletje, ozračje se ogreva in plezalno šolsko leto se je zaključilo. Plezalna sekcija Ascendo je za zaključek leta organizirala druženje celotne plezalne sekcije v obliki plezalne klubske tekme. Tekma je potekala v soboto, 17. junija 2023, na plezalni steni na Osnovni šoli Louisa Adamiča Grosuplje. Tekme sta se udeležili tudi dve članici Planinskega društva Velike Lašče, Sanja in Kristina Klančar.

V kategoriji Mlajše cicibanke (deklice, rojene 2015) je **Sanja Klančar** z naskokom premagala vso konkurenco. V kategoriji Mlajše deklice (dekleta, rojena 2013-2012) je v močni konkurenci ter na izjemno težkih smereh **Kristina Klančar** osvojila odlično 8. mesto.

Občinsko prvenstvo v namiznem tenisu in občinsko prvenstvo dvojic v badmintonu

Niko Samsa

Po zaključku redne vadbe v šolskem letu 2022/2023, je Telesno vzgojno društvo Partizan Velike Lašče, 25. maja 2023, organiziralo in izvedlo občinsko prvenstvo v namiznem tenisu. V skupni kategoriji so tekmovalale ženske in prav tako v skupni kategoriji moški.

Rezultati ženske:

1. mesto Alenka Zidar Zupan
2. mesto Tatjana Možek
3. mesto Nika Možek
3. mesto Ela Gale

Rezultati moški:

1. mesto Žiga Oblak
2. mesto Niko Samsa
3. mesto Sebastjan Zidar
3. mesto David Škof

Občinsko prvenstvo dvojic v badmintonu je bilo 30. maja 2023. Tekmovalo se je v eni kategoriji. Tekmovalci niso poljubno izbirali sotekmovalca, ampak je bil par določen z žrebom. Najuspešnejši so bili:

1. mesto

Sebastjan Marolt
Žan Nedeljković

2. mesto

Gašper Bavdek
Franci Modic

3. mesto

Alenka Matjašič
Matej Hren

Aktivnosti balinarjev Rob v spomladanskem delu 2023

Janez Škrabec, BK Rob

V spomladanskem delu je BK Rob organiziral balinarski turnir trojk »POZDRAV POMLADI«. Udeležilo se ga je šest »6« ekip iz sedmih »7« balinarskih klubov.

V letošnjem letu smo se odločili za spremembe v igranju. Pripravili smo žrebanje igralcev, tako, da so bili člani pomešani med klubi in sestavljeni v ekipe. Igranje je bilo zanimivejše, ker so se igralci borili vsak za sebe oziroma za svojo izžrebano ekipo.

Tokrat rezultati niso po ekipah po balinarskih klubih ampak po članih, ki so sestavljali ekipe in so jim bile podeljene medalje.

1. MESTO je dosegla ekipa št. 6:

- Jože ZALAR, BK ROB
- Andrej BELIGOJ, BK TRNOVO
- Dare ŠTANGELJ, BK VRBA

2. MESTO je dosegla ekipa št. 1:

- Tone RUPAR, BK ROB
- Jože ŠIVEC, BK VRBA
- Franc LEPOŠA, BK ŠIŠKA

3. MESTO je dosegla ekipa št. 3:

- Boris MOČNIK, BK BLOKE
- Dane ROŽANC, BK GRADIŠČE
- Slavc GRM, BK TRNOVO

Najboljši bližajc je bil Jože ZALAR, BK ROB.

Najboljši zbijalec pa je bil Jože STRELEC, BK VRBA.

VABILO NA OBČINSKO

TEKMOVANJE DVOJIC V BALINANJU

BK Rob organizira občinsko tekmovanje v balinanju dvojic v **SEPTEMBRU 2023**.

Ljubitelji ali rekreativci ste lepo vabljeni na tekmovanje v Rob. Prijavite se na tel. **031/811-027** (Janez) ali uro pred začetkom. Datum in ura bosta pravočasno objavljena.

Kronometer po Mišji dolini

Jože Starič | foto: Metka Starič,
Jože Starič

Gasilci PGD Karlovica, ki vedno radi priskočijo na pomoč pri zapori ceste, so imel letos težjo nalogo: prejšnji večer so praznovali fantovščino njihovega predsednika in stati na soncu po takšnem dogodku ni bil mačji kašelj. Ampak to so gasilci – ko je treba, so pripravljeni. Tudi letos so tehnični del zapore zagotovili delavci režijskega obrata in vsi znaki so bili postavljeni tako, kot je treba. S progo so se spoprijeli tekmovalci v vseh kategorijah; samo deklet je zmanjkalo za eno kategorijo – bo pa drugo leto bolje. Utečena ekipa (Anže, Niko, Met-

Kar pet predšolskih otrok se je letos spoprijelo s pet-kilometrsko progo od Kneja do Karlovice. Najmlajša sta bila 4-letna Jaka Feguš in Val Dolšina, pred katerima je očitno velika kolesarska kariera. Vseh tekmovalcev je bilo 52, od tega kar 31 predšolskih in šolskih otrok.

ka, Igor, Jože) je dobro opravila svoje delo; Alenka je bila pripravljena, če bi kdo potreboval prvo pomoč, ampak na srečo ni bilo treba.

Medalje najboljšim je podeljeval župan Matjaž Hočevar; s sladkimi nagradami smo nagradili tudi najštevilčnejše družine; največ jih je bilo iz družine Jakša – kar 5 jih je prevozilo Mišjo dolino.

Rezultati (čase najdete na kronometer.staric.net)

Občinsko tekmovanje:

Predšolski:

1. Ažbe Božnar, 2. Tine Jakša,
3. Val Dolšina, 4. Jaka Feguš,
5. Neža Centa

Učenke 1. triada:

1. Gaja Božnar, 2. Ivana Centa,
3. Ela Feguš

Učenci 1. triada:

1. Lovro Papež, 2. Peter Starič,
3. Janez Jakša, 4. Tjaš Meglen,
5. Jaka Krička, 6. Svit Dolšina

Učenke 2. triada:

1. Tinkara Adamič, 2. Trina Papež,
3. Teja Jakob

Učenci 2. triada:

1. Luka Cukrov, 2. Aljaž Jaklič,
3. Maks Meglen, 4. Filip Starič,
5. Izak Centa, 6. Vid Starič, 7. Patrik Zabukovec, 8. Renato Kastigar

Učenke 3. triada:

1. Aiša Meglen

Učenci 3. triada:

1. Tilen Cimperman, 2. Žiga Širaj,
3. Kristjan Mehlin

Dekleta nad 36 let:

1. Marija Kutnar, 2. Maja Žužek,
3. Tadeja Šterk

Fantje do 40 let:

1. Miha Sivec, 2. Miha Žgajnar,
3. Aleš Jakše, 4. Silvester Jakša,
5. Jure Jaklič, 6. Jaka Pečnik,
7. Tomi Jakša, 8. Aleks Jakša

Fantje od 41 do 60 let:

1. Andrej Krička, 2. Jože Škulj,
3. Jure Adamič, 4. Tomaž Pečnik,
5. Boštjan Mehlin

Fantje nad 61 let:

1. Janez Lovšin

Odprto prvenstvo:

Predšolski:

1. Ažbe Božnar, 2. Tine Jakša,
3. Val Dolšina, 4. Jaka Feguš,
5. Neža Centa

Učenke OŠ:

1. Tinkara Adamič, 2. Trina Papež,
3. Aiša Meglen

Učenci OŠ:

1. Luka Cukrov, 2. Aljaž Jaklič,
3. Tilen Cimperman

Dekleta nad 36 let:

1. Marija Kutnar, 2. Maja Žužek,
3. Tadeja Šterk

Fantje do 40 let:

1. Matej Kromar, 2. Miha Sivec,
3. Miha Žgajnar

Fantje od 41 do 60 let:

1. Igor Adamič, 2. Boris Hafner,
3. Andrej Krička

Fantje nad 60 let:

1. Janez Lovšin

Lepi dosežki mažoretno-plesne sekcije

Velikolaške mažoretke

Mažoretke KUD Primož Trubar so pridno vadile celo šolsko leto. V nedeljo 18. junija 2023 so se udeležile tekmovanja v mažoretnih abecedah v Ribnici.

Plesalke Vita Skubin, Ula Skubin, Anja Rojc, Alina Poglajen, Danaja Poglajen, Ida Križnar, Sia Danko Zalar, Iva Vokal in Mia Vokal so sodelovale v kategorijah Osnovni korak, Mini abeceda, Midi Abeceda, v katerih prikažejo svoje osnovno plesno znanje in tehniko vrtenja palice.

Osvojile so vsaka po dve medalji in zadovoljnih obrazov so plesoče nogice zapustile Športni center Ribnica v nedeljo popoldan.

Pred vrati so počitnice, ki jih deklice komaj čakajo, v zadnjem tednu šole smo imeli tudi zaključek v Levstikovem domu. Po objemu do naslednjega snidenja v septembru smo si pomahale v slovo.

Si pa zelo želimo, da bi v naše vrste pristopilo več deklic, ki bi želele plesati in morda vrteti palico. Nastopamo na šolskih nastopih, ob Tržnem dnevu in hodimo na tekmovanja. Prav gotovo vam bo v naši družbi zanimivo. Za pridružitve v skupino lahko pokličete 040 303 674 (Klavdija) ali pa zgolj pokličete in se pozanimajte o našem delovanju. Hvala vsem staršem za podporo, Občini pa seveda za podporo pri možnosti vadbe v mali dvoranici Levstikovega doma, kjer bomo, upamo, našle svoj plesni dom tudi v jeseni.

PSOGLAVSKI DNEVI 2023

SODRAŽICA
30. junij - 2. julij

OBČINA SODRAŽICA

www.td-sodrazica.si

30.6. • PSOGLAVSKA NOČ • POP DESIGN

1.7. • DAN ŠPORTA in VEČER NA TRGU

2.7. • TRŽNI DAN • ORLEK in ANSAMBL BANOVŠEK

foto: Vesna Gruden

Planinski krožek

Anamarija Rigler, Planinsko društvo Velike Lašče

Na lepo sončno soboto, 17. 6. 2023, smo se z osnovnošolskimi otroci, ki obiskujejo planinski krožek, odpravili na zaključni pohod na Kamen vrh in Grmado. Pohodi z otroci, ki imajo radi naravo in hojo, so zares posebni, doživeti in zelo sproščujoči. Dan je bil sončen, otroško veselje, razmišljanje, domišljija ter petje pa so vse skupaj le še polepšali.

Nekaj članov upravnega odbora planinskega društva je pokazalo velik interes za delo z mladimi in zato smo v šolskem letu 2022/2023 po dolgih letih ustanovili planinski krožek za osnovnošolsko mladino. Prvič smo se z zaradi neugodnega vremena z otroci dobili v Levstikovem domu, kjer smo se spoznali in pogovarjali o tem, kaj vse sodi v planinski nahrbtnik. Spoznali smo osnovno planinsko opremo. Otroci so sodelovali z veliko vnemo in veselili smo se prvega izleta v naravo. Otroke smo skupaj s starši povabili na tradicionalen božični pohod z lučkami, nato

pa smo se na prvi pohod brez staršev odpravili aprila po evropski pešpot E6 mimo Malega Osolnika na Veliki Osolnik in pohod zaključili na Rašici. Potem smo otroke povabili, da se skupaj s starši udeležijo tradicionalnega velikonočnega pohoda. Spomladi smo se po strmi poti mimo coprniške jame povzpeli na vrh Slivnice, v soboto, en teden pred zaključkom šole, pa za letošnje šolsko leto zaključili naše planinsko druženje na Grmadi. Na pohodih smo se vsi naučili veliko novega; ne samo otroci od nas, odraslih spremljevalcev, ampak tudi mi od njih.

Planinski krožek je obiskovalo 10 zares pristrčnih otrok različnih starosti. Prvega pohoda so se kot učenci iz različnih razredov udeležili skoraj kot neznanci, zadnjega pa zapustili kot dobri prijatelji.

Zadovoljstvo otrok nam daje upanje in zagon za nadaljnje delovanje krožka. Iz srca se zahvaljujemo osnovni šoli, gospodu ravnatelju za izkazano pripravljenost k sodelovanju, učiteljicam, ki so si ob sobotah vzele čas in nas spremljale na pohodih, ter staršem za vso dodatno vzpodbudo otrokom in sodelovanje ter zaupanje. Z velikim veseljem vas pričakujemo tudi prihodnje leto in upamo, da se vidimo že takoj na začetku šolskega leta na izletu v neznan, dne 2. 9. 2023.

Otroci imajo na voljo vse oblike tehnologije in njihov vsakdan z vsemi obveznostmi je iz leta v leto bolj naporen. Dajmo jim ravnotežje in jim v njihov vsak dan dodajmo kanček sonca, ščepec avanture in veliko gibanja na prostem.

foto: Anamarija Rigler

foto: Matjaž Praznik

foto: Anamarija Rigler

čas za piknik

Steaki, burgerji,
ražnjiči, čevapčiči, žar klobase, ...

www.kzlasce.si

**KMETIJSKA
ZADRUGA**
VELIKE LAŠČE

IŠČEŠ

POLETNO DELO ali ZAPOSLOITEV?

Iščemo (m/ž):

- ▶ **Natakarja** (redno ali študentsko delo)
- ▶ **Mesarja**
- ▶ **Poslovodjo tehnične trgovine**

V ekipo ste poleg izkušenih **vabljeni** tudi manj izkušeni in znanja željni bodoči sodelavci.
Lokacija dela je v Velikih Laščah.

Za več informacij pokličite na tel. 01 78 88 840 ali pišite na info@kzlasce.si

**KMETIJSKA
ZADRUGA**
VELIKE LAŠČE

Cvetni prah – zakladnica hranilnih snovi

Aljaž Debelak, svetovalec za zagotavljanje varne hrane JSSČ, ČZS

Ko omenimo cvetni prah, mnogo ljudi najprej pomisli na alergijske reakcije, kar je posledica cvetnega prahu vetrocvetk. Cvetni prah žužkocvetk z barvitimi in dišečimi cvetovi pa je pravi dar narave, čebel in čebelarja.

Svež ali zamrznjen cvetni prah vsebuje številne hranilne snovi, ki jih naše telo potrebuje za normalno delovanje. Najbolje je, da ga zaužijemo čim bolj svežega. Priporoča se uživanje ene velike žlice svežega cvetnega prahu (15 g) na dan. Alergijske reakcije po uživanju cvetnega prahu niso pogoste. Kdor je alergičen na vdihovanje cvetnega prahu vetrocvetk, ne bo nujno imel alergije tudi ob uživanju cvetnega prahu; vsekakor pa je potrebna previdnost in pričetek uživanja z majhnimi količinami.

Lahko ga uživamo kar v naravni obliki. Še večji izkoristek hranilnih snovi v cvetnem prahu lahko dosežemo, če ga namočimo v mlačno vodo ali čaj in pustimo namakati vsaj pol ure (če imamo posušenega, ga namočimo za 12 ur). Umešamo ga lahko tudi v jogurt, med, razne sadne in zelenjavne napitke, kosmiče, dodamo na kruh k medu ali marmeladi ali pa ga posujemo na sladoled, pecivo ali kakšno drugo sladico. Paziti moramo, da cvetni prah ne segrevamo ali dodajamo v vroče jedi oziroma napitke, saj to bistveno zmanjša njegovo hranljivost.

foto: Freepik

Osvežilni napitek s cvetnim prahom:

- 1 jedilna žlica svežega cvetnega prahu
- 1 čajna žlička medu
- 3 dcl vode
- sveže stisnjen sok pomaranče/grenivke /limone

RIBNIŠKI SEMENJ

*tradicija
že od leta
1976*

prvo nedeljo
v septembru

3.9.2023

Vsem razstavljalcem, prodajalcem in rokodelcem na letošnjem Ribniškem semnju sporočamo, da smo začeli s sprejemanjem e-prijav za sodelovanje na 46. Ribniškem semnju.

Turistično društvo Ribnica

živi rokodelski prikazi • naša kultura • fina kulinarika • luštna zabava

www.ribniski-semenj.si

Dober tek!

V Trobli ponovno uvajamo rubriko recepti, zato vse občanke in občane pozivamo, da z nami delijo svoje dobrote. Poudarek je na receptih s sezonskimi in lokalnimi pridelki in proizvodi. Ker so pred vrati dopusti, tokrat z vami delimo tudi morski nasvet. Dober tek!

Bezgovna panakota z jagodičevjem

Čas priprave: 45 min + hlajenje

Število oseb: 4

Sestavine:

- 400 ml sladke smetane
- 6–8 bezgovih cvetov
- 40 g sladkorja
- 4 listi želatine
- malo limonine lupinice
- poljubno jagodičevje

Postopek:

1. V kozico damo sladko smetano, sladkor, bezgove cvetove in malo limonine lupinice ter segrevamo na srednji temperaturi skoraj do vretja. Odstavimo z ognja, tik preden zavre, ko ob robu kozice začnejo nastajati mehurčki.
2. Pokrijemo s prozorno folijo za živila, tako da se folija dotika tekočine. Pustimo stati 30 min.
3. Liste želatine damo v hladno vodo in

jih pripravimo po navodilih na embalaži.

4. Precedimo smetano iz kozice, da odstranimo bezgove cvetove.

5. Ožamemo liste želatine in jih z mešanjem raztopimo v še topli smetani. Če se nam je smetana preveč ohladila, jo segrejemo toliko, da se želatina raztopi.

6. Prelijemo tekočino v kozarčke in postavimo v hladilnik za 6 ur oz. dokler se ne strdi, najbolje čez noč.

7. Pred postrežbo kozarčke za nekaj časa damo na sobno temperaturo. Okrasimo s poljubnim jagodičevjem; dodamo lahko še liste mete in kakšen piškotek.

Nasvet: Jagodičevje segrejemo v kozici, dodamo sladkor po okusu in pretlačimo ali zmiksamo s paličnim mešalnikom. Ko se zmes nekoliko ohladi, prelijemo čez strjeno in ohlajeno panakoto.

Lignji s česnom in peteršiljem

Čas priprave: 30 min (brez čiščenja)

Št. oseb: 4

Sestavine:

- 1 kg neočiščenih lignjev (ali 800 g očiščenih)
- 5 strokov česna
- pest peteršilja
- sončnično olje
- olivno olje

Postopek:

1. Olupimo in nasekljamo česen ter narežemo peteršilj.
2. V ponvi segrejemo sončnično olje na visoko temperaturo in v njo položimo lignje. Ti morajo biti čim bolj suhi.
3. Mešamo in pražimo na visoki temperaturi toliko časa, da lignji izpustijo vso vodo. Tekočino, ki se je nabrala v ponvi, odlijemo stran. S tem preprečimo, da bi se lignji kuhali.
4. Dodamo malo sončničnega olja, da se nam lignji ne primejo na ponev.

5. Pražimo jih približno 20 do 30 minut do zlatorumene barve.

6. Na koncu po lignjih polijemo olivno olje ter potresemo česen in peteršilj.

7. Mešamo, da se sestavine lepo porazdelijo, in pražimo le, dokler česen ne zadiši. Česna in olivnega olja ne smemo prežgati.

Za prilogo lahko ponudimo kruh, pečen krompir, krompir z blitvo, zeljnato ali kumarično solato; poleg se prileže še polsladko belo vino.

Čiščenje lignjev Lignje je najbolje čistiti v morski vodi. S prsti iz teles lignjev odstranimo lovke, drobovino in kost. Kost in drobovino odstranimo s palcem, lovke pa operemo v morski vodi. Odstranimo še oči in zobe ter olupimo kožo; nato operemo v morski vodi. Telesa lignjev obrnemo v cedilu navzdol, da odteče.

Adl o tem in onem

Pripravljala Jože Starič

O današnji mladini

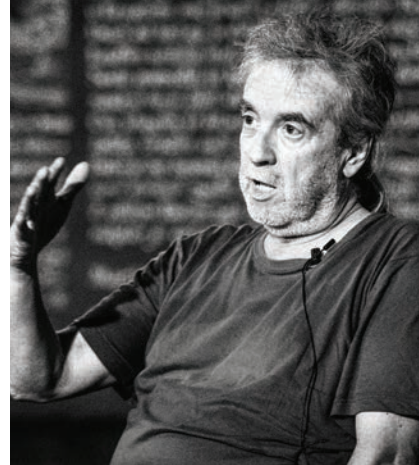
Če primerjam mularijo z začetkov mojega dela na Rašici z današnjo, lahko rečem, da med njima ni bistvene razlike. Po svoje so se bolj pokvarili odrasli. Že iz časov Sumercev obstaja zapisano sporočilo (klinopis), v katerem so se pritoževali nad nevzgojeno mladino, kriminalom in neumnostmi, ki jih počno. Če bi bile takšne pritožbe utemeljene, bi moralo že zdavnaj vse »iti k vragu«.

Mladina je posledica okolja in situacije v družbi. Šolske skupine, ki prihajajo na Trubarjevo domačijo ob koncu šolskega leta, ko je konec intenzivnega učenja, so bolj sproščene. Včasih znajo s svojo razposajenostjo povzročiti glasen živžav. S prihodom novih tehnologij se to spreminja. Pred časom sva z znanecem sedela pred Trubarjevo domačijo. Ravno sem zaključil in otroci so bili še vsi tam okrog, ko mi znanec naenkrat pravi: »A niso nekaj hudo tiho?« »Ja,« sem mu pojasnil, »zdaj je to tako.« Včasih je bilo vpitje in živžav, v današnjem času mobilnih telefonov pa je tišina. Vidiš, da je nekaj narobe. Ampak otroci niso »krivi«, so le družbeni odsev odraslih in okolja.

Od nekdanj so bile med njimi razlike: tisti iz mestnega okolja so bili praviloma »bolj razpuščeni« kot tisti s podeželja, kar je seveda posledica zakonitosti, ki veljajo v mestu. Tam je tempo drugačen in otroci večkrat prepuščeni samim sebi. Če pogledam nekoliko bolj pesimistično, bi lahko rekel, da je to posledica devolucije družbe (evolucije v nasprotni smeri – proti slabšemu). Naša civilizacija drvi v čudno dekadenco; trendi

postajajo nenormalni in nevarni in mladina je samo odsev tega. So produkt vzgoje oz. nevzgoje odraslih. Na višku sezone sem vedno, ko mi je dopuščal čas, pogledal, kakšno je stanje v stranišču za jezom, pobral papirje, ki so ležali po tleh, zaprl odprte pipe, skratka preveril, ali je vse v redu. Že kmalu sem ugotovil, da lahko 300 otrok povzroči dosti manjše razdejanje, kot avtobus odraslih. Na tleh bodo sicer papirji, pa kakšna pipa ostane odprta, ampak za njimi ne bo »pokefano«, če uporabim laški izraz. Za nekaterimi odraslimi skupinami pa je! Pa ne pozno popoldne, ampak že dopoldne! Iz tega sem potegnil sklep, da so ljudje do 16., 17. leta v redu, potem pa se pri teh osnovnih stvareh »spridijo«. Zato se z govorjenjem o današnji pokvarjeni mladini ne strinjam.

Ko je odraščala moja generacija, smo imeli srečo, da nismo imeli dostopa do nevarnih snovi, kot so droge. Kajti poskusili bi vse, če bi se le dalo brez hudega truda. Danes je dostop do vsega tega veliko bolj enostaven, ampak za to spet ni kriva »mularija« temveč odrasli. Tudi odraslim je dosegljivih več stvari. Pri meni doma so bila pravila jasno postavljena. Vedel sem, kaj se sme in česa se ne sme, kar pa ne ni ustavilo, da ne bi počel neumnosti, kot so jih počeli ostali. V času, ko sem končal četrti razred, smo se zbirali nad Vrbovcem (tam, kjer je sedaj vrtec); zbrali smo se vsi: mlajši od mene in tudi kakšen iz srednje šole se je pridružil. In tam smo vsi kadili, od »ta malih« do »ta velikih«. Kadili pa nismo srobota, ampak cigarete. Drava, Morava, Zeta. Če je kateri od večjih fantov kje staknil Kent ali kakšne druge nobel, dolge cigarete, smo samo gledali. In v

tej starostno mešani družbi smo se socializirali brez odraslih mentorjev. Vedno smo se zgledovali po večjih. Če sem hotel iti rabutat krompir z večjimi, sem seveda moral znati zakuriti ogenj, kajti to je bila veščina, ki si jo za to delo moral obvladati. Znotraj naše raznolike skupine smo se socializirali sami in spoznali, kakšna je hierarhija. Nikogar nismo rabili, da bi delal red ali nam iskal zaposlitev. Tudi potolkli smo se, vendar poškodbe niso bile nekaj hudega; hudo je bilo, če so se raztrgale hlače – koža se je zarastla, hlače pa je bilo treba zašiti. In če si se dobro poškodoval, si lahko še čez leta kazal svoje brazgotine kot bojne rane in se hvalil z njimi.

Danes učitelji nimajo več avtoritete, ker so jim jo vzeli. Če v času moje mladosti učitelju ni uspelo z besedo, si je pomagal s klofuto in moram reči, da je pomagalo. Spomnim se časov, ko je na Trubarjevo domačijo otroke pripeljal Janez Debeljak. Postavil se je pred hišo, dvignil prst in sto otrok je utihnilo. Včasih so bila pravila jasna in stroga; učitelji in jaz kot vodnik smo imeli avtoriteto in red je bilo lažje vzpostaviti. Danes so pravila bolj ohlapna, niso tako stroga, beseda več ne zaleže. Izpade je težje ustaviti; tudi učitelji včasih ne odreagirajo. Seveda pa je odvisno od reda, ki je vzpostavljen v posamezni šoli in od pedagoških sposobnosti učiteljev. V večini primerov šolske skupine tudi danes še upoštevajo red, vendar si ga moraš zagotoviti sam.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Slabo ste začeli, potem pa ste naglo popustili

Inšpektor Muki

Inšpektorat je malo zunaj forme. Zarjavel. Pisarna je bila pač dolgo zaprta; materiala se je nabralo, število osebja pa je omejeno. Bomo na hitrico prečesali zgolj zadnjih nekaj tednov.

Ni Visoška, je pa velikolaška. Kronika namreč. Pravijo, da riba smrdi pri glavi, pa začnimo pri glavi. Ob aktualni občinski garnituri na misel pride rek z one strani Kolpe. »Loše smo počeli, pa smo brzo odustali.« Prevod, verjamem, da ni potreben. Župan se na slavnostni akademiji z govorom ni ravno potrudil, še manj proslavil. Najbrž se mu je mudilo, da oder prepusti Nini Pušlar. Vsaj tu ga razumem. Ko smo že pri županih, bivši se je umaknil v ilegalo. Še pošast Nessie so v zadnjih mesecih večkrat uzrli.

Pohod po kulturni poti je kljub nalivu in ne ravno kulturnem obnašanju v zaključku zaključka uspel. Udeležil se ga je tudi Anže Logar, ni pa niti veliko manjkalo, da rib tokrat ne bi zmanjkalo.

Konjerejsko veselico je po drugi strani odneslo vreme. Tudi Rocktrnice letos ne bo, vsaj ne v podobi oziroma obsegu zadnjih let. Bi rekel, da so finance uržeh. Kolikor denarja, toliko muzike.

Denarja pa ni prav veliko. Če bi padla kakšna desetina tistega, kar je šlo za Pušlarjevo, potem morda vendarle ... Ni bilo niti Cenetovega memoriala in zimske futsal lige, zadnjega občinskega prvenstva v veleslalomu in/ali kegljanju pa se spomnijo le še tisti z (naj)boljšim spominom. Je pa nekega sobotnega dopoldneva na trg oziroma tržnico skupaj s polnim kesonom sira zašel Luka Dončić. Taisti oziroma čisto pravi Luka Dončić. V združenem bifeju je spil nekaj brizgancev, se vmes slikal z mladimi in malo manj mladimi ter podelil nekaj avtogramov. Natakarici se je podpisal kar na roko. Rekla je, da si je vsaj mesec dni ne bo umila. Roke, da ne bo pomote. Mora pa njegov prijatelj Kocijančič zdaj ob vsakem novem obisku prepričevati mularijo, ki oblega njegov kombi, da Dončić tokrat ne bo skočil iz kesona.

Rozamunda je še vedno zaprta; ob nedeljah je zaprta tudi raška pumpa in zdaj se bo zaprla še velikolaška klavnica. Brez skrbi, zgolj za mesec dni. Ne bodo je preselili, zgolj prefarbali, tako da bodo krave, biki in prašiči pred odhodom v večna lovišča še vedno lahko uživa-

li v pomirjujočih zvokih iz sosednje glasbene šole. Rekviem za Lisko.

Čas kislih kumaric je tudi čas gasilskih veselic. Sledijo si v ritmu, ki mu je težko slediti, roke pa si pri tem manejo predvsem Firbci. Ansambel, ki je vsem nam, ki ne padamo v trans ob raztegovanju meha, praktično nepoznan, je sredi velike turneje po naših koncih. Ponikve, Turjak, Sveti Gregor, Rob ... Še Joker Out niso tako zasedeni.

Boste pa, če ne drugega, na srečelovih lahko zadeli tudi radiatorje, ki jih je s Kitajske uvozil naš vrli urednik. Kljub poletnemu času gredo radiatorji še naprej odlično v promet. Prodajajo se kot vroče žemljice; v zadnje pol leta je v povprečju prodal skoraj več kot enega na mesec. Dodaten zaslužek mu bo prav prišel, saj so občinski gostinci družno navili cene. In v slogu tistega o hudiču in številnosti njegovih potomcev se obeta tudi pomanjkanje perutnine. Eliju so namreč v tihi dobi noči ukradli kure, glavni osumljenec/konkurent pa je kljub temu, da ima veliko masla oziroma perja na glavi, še kar na prostosti in nemoteno igra tenis. Žika je spet oziroma še vedno na bolniški. Robert je na dvorišču postavil koš, ki so se ga razveselili predvsem pajki. Adl je šel v penzijo, Sašo še ne. Mičo je prodal kombi, saj ga ni niti najmanj potreboval. Mičo je dva tedna kasneje kupil kombi, saj ga nujno potrebuje. Tako je to v Laščah. Psi lajajo, kozli se kregajo (okoli ceste), karavana gre dalje. Do naslednjic. In ne pozabite, nikoli ni tako slabo, da ne more biti še slabše.

Nagradna križanka

1. nagrada: Enodnevna vstopnica za festival Castle

2. nagrada: Enodnevna vstopnica za festival Castle

3. nagrada: majica Castle

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	PISMOUK	NASELJE VZHODNO OD NOVE GORICE	NIHAJOČI GIB TELO- VADCA	LOJZE LEBIČ	SAD JABLANE	MAJHNA LESENA HIŠICA	PREBI- VALEC KOLIŠČA	ALOJZ REBULA
PLANOTA V JULIJ- SKIH ALPAH								
SNOV, KI SLABO PREVAJA EL. TOK								
KURIR				PLES (POGOV.) KAREL OŠTIR				RIMSKA BOGINJA LOVA
TEKOČINA, KI JO DA- JE KRAVA						IVA DIMIC INDONE- ZIJSKI OTOK		
DEL NOGE								
			GRŠKI BOG VETROV	BREZNOGI PLAZILEC NAJEMNINA ZA GROB				
	KIPAR NEMEC OVČJI SAMEC							
		OTTORINO RESPIGHI PRVI ZA- KRAMENT			VELIKA PAPIGA NAČRTO- VALEC			
VKLOPI- TEV						FRANC. IME BELG. MESTA AALST	NAJVEČJA ZVER IZ DRUŽINE MAČK	OTO VRHOVNIK
VOZILO ZA SNEG								
			RAZMO- ČENA ZEMLJA					
			MOČEN DEŽ PREBIVAL. RUSIJE					
	TIRAN ANDREJ CAPUDER							KARIN ENKE
		KALO						
		FRANC. FILOZOF (JEAN- PAUL)						

Nagrajenka iz Troble št. 3 je Brigita Železnikar. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov **trobla@velike-lasce.si**. Ker bo festival potekal od 3.-6. avgusta 2023, bo **žreb opravljen 28. julija 2023**. Rešitve sprejemamo do **27. julija 2023**. Rezultati bodo objavljeni na spletnih straneh Troble in facebooku. Nagrajenci pa bodo po pošti pravočasno prejeli nagrade.

Imejte kuhinjski pribor vedno pri roki, varno shranjen v estetskem in higienskem lesenem stojalu za nože. Za čisto viteštvo kuhinje ga lahko kadarkoli razstavite in pomijete.

INOVATIVNI LESENI IZDELKI IN SITU

Ustvarjalnost tradicije ...

Postrezite s tradicionalnimi jedmi na **setu sodobno oblikovanih lesenih krožnikov**. Preizkusite nove kulinarične mojstrovine iz večne topline plemenitega naravnega materiala.

Dozirajte ročno izdelane leskove zobotrebnice iz lične lesene doze. Kjerkoli in komurkoli ...

Privoščite sebi in svojim najbližjim razvajanje telesa, čutil in duha z lesenim maserjem, aromatizerjem in svečnikom.

»Zajc, da te sezuje!« naj vas spremlja povsod in pričaka doma. Novo zložljivo leseno sezuvalo sezuje zjamčeno hitro in hkrati varuje obutev. Z njim sta uporabnejša vsak žep ali torbica, veža pa lepša.

Obiščite prodajni prostor In situ in si zagotovite lesene novosti po semanjih cenah na

Tržnem dnevu v Sodražici v nedeljo, 2. julija!

Prijazno vabljeni!

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE
ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

AVTOMOBILSKA ASISTENCA IN POMOČ NA CESTI

SERVIS IN POLNENJE AVTOKLIME

SERVIS VSEH VRST TER ZNAMK VOZIL

VULKANIZERSTVO IN PRODAJA PNEVMATIK

KLEPARSKA TER LIČARSKA POPRAVILA

PRANJE IN KEMIČNO ČIŠČENJE

MENJAVA AVTOSTEKEL

POGODBENI SERVIS TER CENITEV VOZIL
ZAVAROVALNIC:

GENERALI
POGODBENI SERVIS

triglav
POGODBENI SERVIS

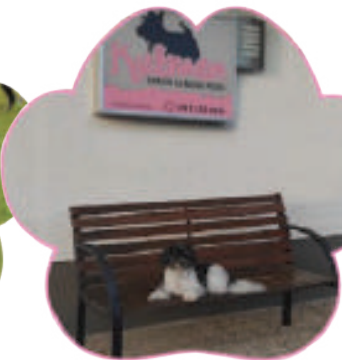
KOMPOLJE 77
1312 VIDEM-DOBREPOLJE
041-580-295, 041-990-868
WWW.RIGLER.SI INFO@RIGLER.SI

Kužman
SALON ZA NEGO PSOV
IN PASJI HOTEL

PASJI SALON:
celotna nega za majhne in
velike kužke

PASJI HOTEL:
v pasji hotel sprejemamo majhne,
srednje in velike kužke

HOTEL - Varstvo psov - Dolenji Lazi 50, 1310 Ribnica
SALON - Merharjeva ulica 15, 1310 Ribnica (za bencinskim servisom MOL)

Predhodna naročila na telefon: 031 552 095
Karmen Štimec s.p., Merharjeva ulica 15, 1310 Ribnica

PRIBA OKNA

KVALITETA
VARNOST
VARČNOST
disajn

**VRHUNSKA KVALITETA IN
BREZČASEN DIZAJN**

051 402 780 / info@priba-okna.si / www.pribaokna.si
Obrtna cona Ločica pri Turjaku

Naveza d.o.o. iz Velikih Lašč

Naveza d.o.o. je podjetje, ki ima sedež v Velikih Laščah in poslovno enoto v Ljubljani, ter uspešno posluje že od leta 2004. Ukvarja se s povezovanjem ljudi in tehnologije, ter ponuja širok nabor storitev, s katerimi strankam pomaga izboljšati njihove poslovne procese.

S svojim znanjem in strokovnim svetovanjem pri digitalni strategiji pomagajo strankam prepoznati konkurenčne prednosti in priložnosti za izkoriščanje tehnologije. S temeljitim razumevanjem strankinih potreb razvijajo in implementirajo programske rešitve, spletne platforme ter sisteme za digitalno vodenje poslovanja (ERP/CRM).

Poleg izdelave spletnih rešitev se Naveza d.o.o. ukvarja tudi z vzdrževanjem računalniških sistemov in omrežij. Zavedajo se, kako pomembno je zagotoviti nemoteno delovanje IT infrastrukture, zato strankam nudijo strokovno vzdrževanje, ki vključuje spremljanje, posodabljanje in reševanje morebitnih težav. S tem skrbijo za optimalno delovanje računalniških sistemov in omrežij, kar omogoča podjetjem nemoten potek poslovnih procesov.

S svojo izkušeno ekipo, strokovnostjo in prilagojenimi rešitvami je Naveza d.o.o. postala zaupanja vreden partner podjetjem in tudi posameznikom, ki želijo izkoristiti prednosti digitalne transformacije. Njihova zavezanost kakovosti strankam omogoča uspešno navigacijo v digitalni dobi.

Sedež podjetja: Sčta 9, 1315 Velike Lašče
PE Ljubljana: Letalska 33, 1000 Ljubljana

Delovni čas: Za pogodbene stranke so na vojo 24/7/365, redni delovni čas pa je od ponedeljka do petka od 7. do 18. ure.

Telefon: 01 787 3025
E-pošta: podpora@naveza.com

www.naveza.com

080 23 03

Vas pametna digitalizacija poslovanja zanima, a ne veste kako se je pravilno lotiti v svojem podjetju?

Vsako podjetje potrebuje sistem za pametno elektronsko vodenje poslovanja, saj omogoča boljše upravljanje poslovnih procesov, izboljšuje preglednost poslovanja in pomaga pri sprejemanju boljših odločitev. Sistem zagotavlja enotno bazo podatkov, ki omogoča deljenje informacij med različnimi oddelki, kar zmanjšuje čas in napake pri pretoku podatkov. Poleg tega, sistem pametne digitalizacije poslovanja pomaga pri avtomatizaciji poslovnih procesov, s čimer zmanjšuje potrebo po ročnem delu, zmanjšuje napake in povečuje učinkovitost.

Problemi, ki jih lahko med drugim rešite z uporabo Navezinega sistema:

kadrovska evidenca, beleženje delovnega časa, vodenje strank in stikov, vodenje projektov, marketing in prodaja, vodenje stroškov poslovanja, skupni koledar, interna in zunanja komunikacija, skladiščno poslovanje in zaloge, vodenje proizvodnje, spletna trgovina, ...

Za več informacij pokličite na 01 787 3025 ali obiščite <https://poslovanje.online>

Pri Navezi
obvladamo vse,
tudi tvoj
računalnik!

3. - 6. AVGUST | FARA, KOSTEL

DRAGON STAGE

ČETRTEK

MI2

DAN D

KLEMEN KLEMEN

LUSTERDAM

PIGS PARLAMENT

SMETNAKI

PETEK

DUBIOZA KOLEKTIV

MRFY

KOALA VOICE

HAPPY OL' McWEASEL

ČAO PORTOROŽ

KLON

SOBOTA

MAGNIFICO

BIG FOOT MAMA

LET 3

HAMO & TRIBUTE 2 LOVE

FED HORSES

SUPERHUMAN GOATS

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- **BREDENT SKY** implantati
- Nevidni ortodontski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija | **25 let**

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

TOPLLOTNE ČRPALKE
NIBE
nibe.si

KAMINI
Contura
contura.si

080/71-72 | knut.si

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- vsi paketi NAJ že za 7,99 €/mesec
- paketi NEO po enotni ceni že za 28 €/mesec
- * več na www.telekom.si

DELOVNI ČAS

PON - PET 8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00

SOBOTA 8.30 - 11.30

TelekomSlovenije

Spletna Trgovina

www.NalakirajNohte.si

Salon Tečaji Svetovanje

Stritarjeva cesta 2 Velike Lašče

051 355 062

V življenju si Bogu se ves daroval,
njegovo vstajenje vesel praznoval.
Znal si ljudi imeti rad,
in tudi kak trn na poti pobrat.
Zato, ata, vem, da odšel si v Sveto
nebo, ker le tam je zate dovolj lepo.
(Vita A.)

Zahvala

Zemeljsko pot življenja je dokončal

JOŽE IVANC

(1928–2023) iz Dvorske vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sovaščanom in znancem za izrečeno sožalje in za vse darovano. Zahvala g. župniku Andreju Ojstrežu za izbrane besede in lepo opravljen obred, Ladki Deterding in Ivanu Levstiku za izrečene besede, s katerimi sta ovrednotila njegovo življenje in delovanje, ŽMPZ Velike Lašče za prelepo petje. Hvala PGD Dvorska vas in Mala Slevica in pogrebni službi Zakrajšek za organizacijo in izvedbo pogreba. Hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti k večni sreči.

Vsi njegovi

Ko prebujalo se je jutro,
tiho si odšla.
Pustila si le sledi svojih rok;
zdaj naš dom ovit je v sivino,
obup, žalost, neizprosno bolečino.

Zahvala

**ANTONIJA
MATJAŽ**

13. 6. 1943 – 18. 5. 2023

Ob boleči izgubi naše drage Antonije Matjaž bi se želeli iskreno zahvaliti patronažni sestri Martini Bavdek za vso pomoč, negovalki Miji Prijatelj, pogrebniemu zavodu Zakrajšek ter župniku Janezu Selanu za lepo opravljen obred.

Prav tako iskrena hvala vsem, ki ste se prišli od nje posloviti in jo pospremili na njeno zadnjo pot. Vsi bližnji, ki smo jih ljubili, nas s smrtjo niso zapustili; v ljubezni so se spremenili z njo naša srca napolnili.

Žalujejo vsi njeni

ZAHVALE

ob izgubi bližnjih lahko
oddate preko e-pošte
trobla@velike-lasce.si
ali v tajništvu Občine Velike Lašče.

Zahvali lahko priložite fotografijo;
besedilo naj bo v obsegu
do 400 znakov s presledki.

Cena objave znaša 16 EUR + DDV.

Uredništvo

Kritični pogled bivšega svetnika na dogajanje v občini

Srečo Knafelc, Krvava Peč

Tokrat ne bom odpiral vprašanj delovanja občine na gospodarskem področju, ki bodo – upam – nadaljevanje kratkoročnega in dolgoročnega načrta, ki ga je ob odhodu nesebično pripravil prejšnji župan v želji, da se občina razvija (sklep zadnje, 5. seje OS, da preloži točko o operativnem planu odvajanja in čiščenja komunalnih voda na jesen, ne vzbuja optimizma v tej smeri) ...

Svoje razmišljanje usmerjam v družbeno dogajanje v občini, ki me je nekako pretreslo. Dan pred slavnostno akademijo, izjemen kulturni dogodek "Dom v jeziku" na Trubarjevi domačiji, napolnjen že tako majhno prizorišče Trubarjeve spominske sobe ... Literarna akademija Društva slovenskih pisateljev s predstavitvijo nagrajenih literarnih dosežkov leta 2022 v Sloveniji – od 12 občinskih svetnikov so bili prisotni

samo trije (oz. dva in podžupan); skupaj nas je bilo obiskovalcev 14 – še dobro, da je bila prireditev v živo predvajana samo po radiu Slovenija. Zgoraj navedeno priča o tem, da imajo nekateri Trubarja za kritje občinskega praznika in nič več kot to. Žalostna slika kulturne krajine v tako opevani zibelki slovenske kulture ... Uvodne misli župana na akademiji naslednji dan so glede Trubarja in ostalih mojstrov peresa in misli iz velikolaških logov sicer obetale, vendar je ostalo le pri obetih. Še dobro, da je izvrstni vsebinski nastop dr. Grdine zapolnil praznino proslave.

Druga stvar, ki me je zelo razžaloštila, pa je mešetarjenje z občinskimi priznanji. Skrajno občutljiva tema, kako izbrati nagrajence, da se ne razvrednoti nagrade in obenem ne vrže vse v isti koš, enkratne dosežke s tistimi

večdesetletnimi. Sprašujem se, ali ni bil zajeten prispevek g. Zoreta v osebi aktivnega krajana Gradeža z zelo bogato zgodovino delovanja na lokalnem področju s pohvalo pravzaprav razvrednoten. Upam da si bo g. župan ob pripravi na naslednjo akademijo vzel več časa in se za županove pohvale odločil po tehtnem premisleku in se po potrebi tudi posvetoval!

Za zaključek pa samo še eno razmišljanje: prihod in odhod praporščakov s prapori na kakršnokoli prireditvi, na občinsko proslavo pa še posebej, si v skladu z normami protokola zasluži ustrezno napoved, glasbeno spremljavo in seveda ustrezen odhod – vsega tega na tokratni prireditvi ni bilo in to je podcenjujoče za ljudi, ki se posebej pripravijo in ves čas prisotnosti na dogodku celo stojijo ...

Pojasnilo

Občinska uprava

Kritične trditve bivšega svetnika glede Slavnostne akademije ob občinskem prazniku zahtevajo dodatno pojasnilo. Strinjamo se z njim, da je podeljevanje občinskih priznanj lahko občutljiva tema in je težko vrednotiti delo in dosežke. In prav zato so vzpostavljeni postopki in pravila, ki se jih je potrebno držati.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je o vseh predlogih za priznanja odločala v rokih in svoje ugotovitve predala občinskemu svetu. A eden izmed predlogov, sicer vsebinsko popolnoma na mestu, je prispel prepozno, zato občinski svet o njem ni mogel odločiti. Da bi rešil nastalo zagato, se je župan Občine Velike Lašče Matjaž Hočevnar odločil, da Borisu Zoretu, čigar delo je nedvomno odmevno in prepoznano, podeli pohvalo žu-

pana. Pohvalo župana so na predlog Društva podeželske mladine prejele tudi letošnje državne prvakinja kviza Mladi in kmetijstvo. Tudi mlada učenca, ki sta se udeležila kuharskega tekmovanja Masterchef, si zaslužita spodbudo za svoje delo. Ta predlog je prišel s strani Osnovne šole in ga z veseljem pozdravljamo. Namen pohval župana je, da se omenjenim izrazi široko družbeno priznanje za njihovo delo. Na mladih vendar svet stoji. Zagotovo ni namen priznanj, da bi se medsebojno razporejali po lestvici. Je pa namen pohval, da se prepozna dobro delo in se zahvali vsem, ki so v tej smeri že veliko naredili. Vsi skupaj in vsak na svojem področju so nagrajenci prispevali k nečemu, kar je dobro za naš kraj. Zato na tem mestu še enkrat čestitamo vsem prejemnikom priznanj.

TROBLA

Oglase sprejemamo na **trobla@velike-lasce.si** ali po tel. **01 7810 370**. Objava malih oglasov (do 60 besed s presledki) je **brezplačna**.

Cenik je dostopen na spletni strani Troble.

KOLEDAR PRIREDITEV

julij/avgust

KNJIŽNICA POD KROŠNJAMI

od 18. junija do 27. avgusta
nedelje od 10. do 17. ure
Trubarjeva domačija, Rašica

sobota, 1. julij, ob 20. uri
športno igrišče, Dvorska vas
GASILSKA VESELICA
(PGD Dvorska vas – Mala Slevica)

sobota, 8. julij, ob 20. uri
pred gasilnim domom, Rob
GASILSKA VESELICA
(PGD Rob)

sobota, 22. julij, ob 18.30 uri
Pri diskontu Zalar, Rašica
PROSLAVA OB 70. LETNICI IN GASILSKA VESELICA
(PGD Rašica)

nedelja, 30. julij, ob 10. uri
pred župnijsko cerkvijo, Velike Lašče
SV. MARTA – DAN GOSPODINJ
(DPŽ Velike Lašče)

sobota, 12. avgust, ob 20. uri
Pred gasilnim domom, Karlovica
GASILSKA VESELICA
(PGD Karlovica)

sobota, 19. avgust
Turjak
TEKMA ZA SLOVENSKI AH POKAL
(LK Turjak)

sobota, 2. september, ob 8. uri
Krvava Peč – Sekirišče – Purkaše
– Predgozd – Krvava Peč
POHOD PO VETERANSKI POTI PO MAČKOVCU
(OZZVS Velike Lašče)

petek, 15. september, ob 19. uri
Trubarjeva domačija, Rašica
ODPRTJE LIKOVNE RAZSTAVE ŽIVE AGREŽ: METAMORFOZE OLJKE
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

nedelja, 16. september
Gradež
28. TRADICIONALNO SREČANJE TURJAŠKI HARMONIKAR
(KUD Marij Kogoj Turjak)

VELIKOLAŠKA TRŽNICA

na trgu pred Levstikovim domom
med 9. in 12. uro ob sobotah
8. in 22. julija,
5. in 19. avgusta ter
2. in 16. septembra.
Če bi še kdo želel prodajati na
velikolaški tržnici,
naj nas kontaktira!

V času tržnice bo julija
v preddverju Levstikovega
doma delovala tudi
izmenjevalnica oblačil.
V avgustu se bo preselila
na Trubarjevo domačijo.
Vabljeni 20. in 27. avgusta od 10. do 17. ure.

POLETJE NA TRUBARJEVI DOMAČIJI

Tudi letos bo na idilični lokaciji
Trubarjeve domačije pestro in živahno!
Vabljeni, da se udeležite programa, ki
smo ga pripravili za vas!

Koncert Musica viva

Petek, 30. junij,
ob 20. uri

Smaal Tokk

Petek, 14. julij,
ob 20. uri

Glasbena zasedba SaGaDuDaB

Petek, 28. julij,
ob 20. uri